

EURÓPSKY DEŇ PAMIATKY OBETÍ TOTALITNÝCH REŽIMOV

MINISTERSKÁ KONFERENCIA EÚ
PRI PRÍLEŽITOSTI EURÓPSKEHO DŇA
PAMIATKY OBETÍ TOTALITNÝCH REŽIMOV

EUROPEAN DAY OF REMEMBRANCE FOR VICTIMS OF TOTALITARIAN REGIMES

EURÓPSKY DEŇ
PAMIATKY OBETÍ
TOTALITNÝCH REŽIMOV

23. AUGUST

EUROPEAN DAY
OF REMEMBRANCE
FOR VICTIMS OF
TOTALITARIAN REGIMES

23 AUGUST

Slovak Presidency of the Council
of the European Union

ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA / NATION'S MEMORY INSTITUTE
EURÓPSKA SIEŤ PAMÄŤ A SOLIDARITA / EUROPEAN NETWORK REMEMBRANCE
AND SOLIDARITY

Zborník z ministerskej konferencie / Anthology from the Ministerial Conference
Bratislava, 23. august 2016 / Bratislava, 23 August 2016

Zostavil / Edited by

Pavol Kossey

Vydal / Published by
Ústav pamäti národa
Miletičova 19
820 18 Bratislava
www.upn.gov.sk

1. vydanie / 1st Edition

Zodpovedná redaktorka / Copy Editor
Jazyková korektorka / Linguistic editor in Slovak
Preklad z anglického jazyka / Translation to Slovak
Preklad do anglického jazyka / Translation to English

Korektúra anglických textov / Linguistic editor in English
Grafická úprava a sadzba / Concept and Design
Obálka / Cover
Tlač / Printed by

Alžbeta Poparová
Marta Bábiková
Pavol Kossey
Kavali, s.r.o.,
Daren Chastney
Darren Chastney
Ľubomír Ďurina
Ľubomír Ďurina
Ultra Print s.r.o.

Fotografia na obálke / Cover photo:

Brána slobody, Devín /
Gate of Freedom, Devín
Andrea Púčiková

Foto / Photo

Printed in Slovakia

© Ústav pamäti národa 2018 / Nation's Memory Institute 2018
Všetky práva vyhradené / All rights reserved

ISBN 978-80-89335-84-8

OBSAH / CONTENT

Úvod / Introduction	9
Pavol Kossey	10
Rafał Rogulski	20
Brána Slobody / Gate of Freedom	25
Lucia Žitňanská	28
Urmas Reinsalu	32
Ondrej Krajňák	36
Peter Sandtner	42
Konferencia / Conference	49
Urmas Reinsalu	52
Jan Rydel	56
Dzintars Rasnačs	62
Neela Winkelmann	66
Ondrej Krajňák	76
Mateusz Szpytma	82
Zdeněk Hazdra	88
Áron Máthé	98
Boštjan Kolarič	108
Meelis Maripuu	124
Dokumenty / Documents	133
Spoločné vyhlásenie Konferencie ku dňu Spomienky na obete trestných činov spáchaných totalitnými režimami.	134
Tallinn, 23. august 2015 / Joint Statement of the Conference for the Day of Remembrance for Victims of Crimes Committed by Totalitarian Regimes. Tallinn 23 August 2015	
Spoločné vyhlásenie ministerskej konferencie k Európskemu dňu pamiatky obetí totalitných režimov. Bratislava	138
23. august 2016 / Ministerial Conference on the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes. Bratislava 23 August 2016	
Podporné vyhlásenie / Statement of support	142
Životopisy / Biographies	145
Fotografická príloha / Photographies	159

ÚVOD

INTRODUCTION

ÚVOD

PAVOL KOSSEY

Pavol Kossey
zostavovateľ publikácie

Pavol Kossey
Publication Editor

Európa je právom hrdá na mnohé kultúrne či duchovné prínosy, ktorými po stáročia prispievala do pokladnice svetového dedičstva. K jej najcennejším pokladom rozhodne patrí aj úsilie o zachovanie ľudskej dôstojnosti, občianskej a náboženskej slobody a formovanie demokracie. Žiaľ, európska história má popri svetlých aj temné stránky. Za príčinili ich najmä vodcovia, ktorí nerešpektovali vznešené ideály, ktoré tvorili predpoklady jej stability, prosperity a bezpečnosti. Zaslepení vlastnou mocou či osobnými záujmami, cynicky obetovali množstvo ľudských životov, hrubo šliapali po ľudských правach, po občianskej či náboženskej slobode.

23. augusta 1939 ministri zahraničných vecí Nemecka a Sovietskeho zväzu, Ribbentrop a Molotov, podpísali v Moskve pakt o neútočení. Zástupcovia Hitlera a Stalina tak spečatili spojenectvo dvoch nedemokratických, totalitných a zločineckých režimov, nacizmu a komunizmu. Spojenectvo so Sovietskym zväzom malo Nemecku pomôcť okupovať zvyšok Európy.

Už krátko po podpise zmluvy, 1. septembra 1939 Nemecko zaútočilo na Poľsko zo západu a rozpútalo krvavú vojnu. Sovietsky zväz 16 dní na to napadol Poľsko z východu, a to aj napriek stále platnej sovietsko-poľskej zmluve o neútoční. Falošný nemecko-sovietsky pakt o neútočení bol jednou z príčin vypuknutia druhej svetovej vojny, ktorá priniesla vyše 60 miliónov obetí. Utrpenie a strádanie civilného obyvateľstva, najmä tam, kde prechádzali fronty, sa vyčísiť nedá.

Na Slovensku sa obeťami perzekúcií stali predovšetkým občania židovského pôvodu, ale aj Rómovia, či občania podozriví z podpory odboja. Zo Slovenska bolo deportovaných okolo 70 000 slovenských Židov, ktorí zahynuli v koncentračných a vyhľadzovacích táboroch. Odhady obetí rómskeho holokaustu vzhľadom na množstvo bezmených obetí kolísu od niekoľkých stoviek až do niekoľko tisíc. Desiatky slovenských dedín boli vypálené pre podozrenie z podpory odbojových aktivít.

INTRODUCTION

PAVOL KOSSEY

Europe is deservedly proud of the numerous cultural and intellectual contributions that have been brought into the treasure-chest of world heritage. Striving for the preservation of human dignity, civil and religious freedom, and the formation of democracy are among its most valuable assets. Unfortunately, European history also has dark sides in addition to the good. Such negatives were mainly caused by leaders who lacked respect for the high ideals that represent the prerequisites for stability, prosperity and security. Blinded by their own power and personal interests, they cynically sacrificed large numbers of human lives, and cruelly repressed human rights, and civil and religious freedom.

On 23 August 1939, the ministers of foreign affairs of Germany and the Soviet Union - Ribbentrop and Molotov - signed the Non-Aggression Pact in Moscow. In this way, the representatives of Hitler and Stalin sealed an alliance between two non-democratic, totalitarian and criminal regimes: Nazism and Communism. Through this alliance with the Soviet Union, Germany aimed to occupy the rest of Europe. Shortly after the agreement was signed on 1 September 1939, Germany launched aggression against Poland from the west, and in such a way started the long and bloody war. Sixteen days later, the Soviet Union launched aggression against Poland from the east in contravention of a valid Soviet-Polish non-aggression agreement. The treacherous German-Soviet non-aggression pact was one of the causes behind the Second World War and its over 60 million victims. The suffering and hardships of the civilian population, especially in the regions of fronts cannot be quantified.

Victims of the persecution perpetrated by the Nazi regime in Slovakia were foremost citizens of Jewish origin, as well as the Roma and citizens suspected of supporting the resistance movement. Approximately 70,000 Slovak Jews were deported from Slovakia to die in concentration camps and death camps. Estimates of Roma holocaust

Počas oslobodzovania slovenského územia sovietskou armádou a v prvých rokoch po vojne bolo jednotkami NKVD zo Slovenska do sovietskych pracovných táborov odvlečených najmenej 7 000 slovenských občanov. Išlo o nevinných ľudí a prakticky nik z nich neboli odsúdený súdom. Podľa dostupných odhadov najmenej 700 spomedzi odvlečených v lágroch zahynulo.

Po februári 1948 komunistický režim svoju pozornosť zameral na likvidáciu tzv. triedneho nepriateľa, medzi iným aj cirkvi. Obeťami režimu sa popri veľkopodnikateľoch a veľkostatkároch, stávali postupne aj biskupi, kňazi, veriaci spoluobčania, neskôr aj živnostníci, drobní poľnohospodári, remeselníci, ale aj intelektuáli, umelci, spisovatelia, a tiež bežní ľudia, ktorí sa jednoduchým udaním suseda zo dňa na deň stávali nepriateľmi štátu. Krivdy, ktorých výsledkom sú justičné vraždy a mučenie politických väzňov, sú len vrcholom ľadovca. Režim zdeformoval celú spoločnosť a obeťami režimu bolo nezmerné množstvo najrôznejšími spôsobmi trpiacich občanov, ktorí boli prenasledovaní, sledovaní Štátou bezpečnosťou, zastrašovaní, spoločensky šikovaní, boli vyhazdzovaní z práce, zbavení majetku, či iným spôsobom znevýhodňovaní. Väčšina ľudí žila v strachu a v obavách o budúcnosť. Mnohí sa pokúsili republiku opustiť, pričom počas rokov 1948 – 1989 bolo na česko-slovenskej časti hraníc železnej opiny zdokumentovaných viac ako 400 zabitých, z toho na slovenskej časti najmenej 42.

V týchto smutných a tragickejch opisoch by sme mohli ešte dlho pokračovať. A to hovoríme iba o malej čiastke Európy – o Slovensku. Svoje bolestné obete má každá krajina... Aj tam boli triedni, či iní nepriatelia. Aj tam boli ľudia iba číslami... Aj tam boli ľudia strieľaní, za živa pochovávaní, umučení hladom, trýznení, vypaľovali sa dediny... História nám ukazuje, že ľudia sú schopní na tejto krásnej zemi pripraviť si peklo.

Korene nacizmu a komunizmu sú si blízke, hoci ich ideologické východiská sú rozdielne. Prvý režim vychádzal z nadradenosťi nordickej árijskej rasy, druhý z nadradenosťi spoločenskej triedy – proletariátu. Spája ich rovnaký základ: nenávist. V prípade nacizmu je to rasová ne-

caust victims range from several hundred to several thousand due to the high number of unaccounted victims. Tens of the Slovak villages were burnt down as they were suspicious from supporting resistance mobement activities.

During the liberation of Slovak territory by the Soviet Army and the first years after the war, NKVD (National Commissariat for Internal Affairs) troops deported at least 7,000 Slovak citizens to Soviet labour camps. They were innocent people, and practically none had been convicted by a court. According to available estimates, at least 700 such deportees died in the camps.

After February 1948, the communist regime focused on the liquidaion of the so-called 'class enemy', including the church. Besides major businessmen and landowners becoming victims of the regime, also bishops, priests, and worshippers, subsequently also sole traders, small-holding farmers, craftsmen, intellectuals, artists, writers, and even normal people were deemed state enemies simply on the basis of allegations made by neighbours. Grievances that resulted in the legal murder and torturing of political prisoners represent only the tip of the iceberg. The regime distorted all of society, and the regime's almost uncountable victims suffered persecution, State Security monitoring, intimidation, social bullying, expulsion from work, schools and universities, deprivation of property, and other disadvantages. Many citizens lived in anxiety and fear of the future. Many attempted to leave the republic, while during 1948 – 1989 more than 400 deaths were documented along the Czech-Slovak part of the Iron Curtain, of which at least 42 were in the Slovak part of the border defence.

We could continue with these sad and tragic depictions for a long time. And that's just for a small part of Europe – Slovakia. Every country has its painful sacrifices... There were also 'class-enemies' and other 'enemies'. People became also only numbers... There were also the shot, buried alive, tortured to death by famine, tormented, vil-lages burned... History shows us that people can prepare hell in this beautiful world.

návistť, v prípade komunizmu triedna. A spoločné majú aj ďalšie veci: Oba režimy spája ignorovanie a porušovanie ľudských práv. Napriek tomu, že slúbovali na zemi raj, realitou sa v oboch prípadoch stali desiatky a desiatky miliónov nevinných obetí. Preto nie náhodou bol práve 23. august označený ako Európsky deň pamiatky obetí totalitných režimov. Mnoho zločinov oboch týchto režimov spadá pod kategóriu zločinov proti ľudskosti, resp. genocídu, ktoré nie sú premlčateľné. Ale cesta k spravodlivosti a k skutočnému a dôslednému vyrovnaniu sa s týmito režimami je stále ešte iba pred nami.

Základom zmierenia a budovania budúcnosti je spravodlivosť. Toto je klúčová myšlienka vyhlásenia samitu ministrov spravodlivosti v estónskom Tallinne 23. augusta 2015, pri príležitosti Európskeho dňa pamiatky obetí totalitných režimov.

V rámci slovenského predsedníctva Európskej únie Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a Ústav pamäti národa nadviazali na toto úsilie ministrov spravodlivosti členských štátov Európskej únie a 23. augusta 2016 zorganizovali v Bratislave medzinárodnú konferenciu. Zúčastnili sa jej ministri, resp. predstavitelia rezortov spravodlivosti, ako aj predstavitelia európskych pamäťových inštitúcií najmä z krajín strednej a východnej Európy – celkovo z dvadsiatich členských štátov Európskej únie. Konferencia mala dve časti. V prvej, pod patronátom Ministerstva spravodlivosti SR, predstavitelia ministerstiev riešili problém narastajúceho radikalizmu v Európe. Vymenili si skúsenosti v zápase proti tomuto fenoménu tak v oblasti prevencie, ako aj represie a identifikovali opatrenia na európskej úrovni, ktoré by mohli pomôcť v boji s narastajúcim extrémizmom. Zasadnutie viedla podpredsedníčka vlády a Ministerka spravodlivosti SR Lucia Žitňanská. Rokovaní konferencie sa zúčastnil aj eurokomisár pre vzdelávanie, kultúru, mládež a šport Tibor Navracsics.

V druhej časti konferencie zástupcovia jedenástich pamäťových inštitúcií z Európy sa spolu so zástupcami ministerstiev spravodlivosti zamýšľali nad tému Spravodlivosť a vyrovnanie sa so zločinmi totalitných režimov z pohľadu trestného práva. Organizátorom tejto časti bol Ústav pamäti národa v spolupráci s Európskou sieťou pamäť

Although the ideological basis of Nazism and Communism are different, the regimes have similarities. The first regime was based on the claimed superiority of the Nordic Aryan race, and the second on the claimed social class superiority of the proletariat. Yet they shared the same underpinning focus: hatred. In the case of Nazism - racial hatred, and in the case of communism - social class. And there are further commonalities. Both regimes are associated with disregard for human rights. Despite promising paradise on earth, the reality was that the regimes had tens of millions of innocent victims. Hence 23 August became the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes. Numerous crimes committed by both regimes can be categorised as crimes against humanity or genocide that are imprescriptible. Yet the route to justice, and a genuine and thorough settling of accounts with these regimes, remains ahead of us.

Justice is the basis for reconciliation and building the future. This is the crucial idea behind the declaration of the summit of ministers of justice adopted in Tallinn, Estonia on 23 August 2015, on the occasion of the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes.

As part of the Slovak Presidency of the Council of the European Union, the Ministry of Justice of the Slovak Republic and the Nation's Memory Institute continued the aforementioned activities of the ministers of justice of member states of the European Union by organising an international conference in Bratislava on 23 August 2016. Ministers or representatives of ministries of justice, as well as representatives of European remembrance institutions, mainly from CEE countries attended – from twenty EU member states. The conference comprised two parts. In the first, under the auspices of the Ministry of Justice of the Slovak Republic, representatives of ministries examined the problem of increasing radicalism in Europe. They exchanged their experiences in the struggle against radicalism in terms of prevention and suppression, and identified measures at the European level to assist in the fight against increased extremism. The meeting was chaired by Lucia Žitňanská, Deputy Prime Minister and

a solidarita. Ako výraz otvorenej medzinárodnej spolupráce diskusiu moderovala výkonná riaditeľka Platformy európskej pamäti a svedomia pani Neela Winkelmannová.

Publikácia, ktorú držíte v rukách, sa skladá z dvoch hlavných častí. Prvou sú slávnostné vystúpenia zo spomienkovej slávnosti uctenia si obetí totalitných režimov pri pamätníku Brána slobody pod hradom Devín, ktorá sa uskutočnila v predvečer ministerskej konferencie, 22. augusta 2016. Druhou, ktorá je jadrom knihy, sú vystúpenia dvoch ministrov a ôsmich zástupcov pamäťových inštitúcií zo spomínanej druhej časti ministerskej konferencie. Žiaľ, nepodarilo sa nám získať do zborníka všetky príspevky, ktoré na podujatí odzneli: konkrétnie prednášky pána Radu Preda z rumunského Ústavu pre vyšetrovanie komunistických zločinov a pamäti rumunského exilu, a pána Phillipa-Josepha Lesiaka z Ludwig-Boltzmannovho inštitútu v Rakúsku.

Prítomní zástupcovia ministerstiev a organizácií pôsobiacich v oblasti vyrovnávania sa s totalitnou minulosťou v Bratislave opäťovne podporili iniciatívu z augusta 2015 spomínaného ministerského samitu v Tallinne pod vedením ministra spravodlivosti Estónskej republiky. Jeho cieľom je založenie medzinárodného, prípadne nadnárodného, právneho orgánu, ktorý sa má zaoberať nevyriešenými zločinmi komunistickej totality. Preto sme sa rozhodli do publikácie zaradiť aj spoločné vyhlásenia z Tallinu a Bratislav.

Publikácia je obohatená niekoľkými fotografiami, zachytávajúcimi momenty tohto príjemného medzinárodného podujatia. V rámci slávnostnej večere boli vystavené aj víťazné návrhy vyhlásenej súťaže o návrh paneurópskeho pamätníka obetí totality, ktorý má byť postavený v Bruseli. Súťaž organizovala Platforma európskej pamäti a svedomia v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR v mene slovenského predsedníctva Rady Európskej únie, s Európskym inštitútom dedičstva šoa a pod záštitou komisára EÚ pre vzdelávanie, kultúru a mládež a šport. Súťaž bola pre európskych študentov vo veku 16 až 21 rokov.

Je príznačné, že predovšetkým predstavitelia postkomunistických krajín veľmi citlivu vnímajú pomalé a nedostatočné vyrovnávanie sa

Minister of Justice of the Slovak Republic, Tibor Navracsics - the European Commissioner for Education, Culture, Youth and Sport - also participated in the conference.

In the second conference part, representatives of eleven European remembrance institutions together with representatives of ministries of justice discussed the topic Justice and coming to terms with totalitarian regimes from the criminal law perspective. The Nation's Memory Institute organised this part in cooperation with the European Network Remembrance and Solidarity (ENRS). The discussion was moderated by the managing director of the Platform of European Memory and Conscience, Mrs Neela Winkelmann, as an expression of open international cooperation.

This publication that you hold comprises two main parts. The first presents ceremonial speeches from the remembrance event that paid tribute to victims of totalitarian regimes at the Gate of Freedom at Devin Castle on 22 August 2016 on the eve of the ministerial conference. The second, the very core of the book, covers the appearances of two ministers and eight representatives of the memory institutions from the mentioned second part of the ministerial conference. Unfortunately, we have been unable to include all the contributions made at the event: namely the lectures by Mr Radu Preda from the Romanian Institute for the Investigation of Communist Crimes and Memory of the Romanian Exile, and Mr Philippe-Joseph Lesiak from the Ludwig-Boltzmann Institute in Austria.

Representatives of ministries and organisations that deal with the totalitarian past who were present in Bratislava reaffirmed their support for the initiative of the ministerial summit held in August 2015 in Tallinn, which was led by the Minister of Justice of the Republic of Estonia Mr Urmas Reinsalu. The objective was to establish an international or even supranational legal body to deal with unsolved crimes of communist totalitarianism. Hence, we include in this publication also the joint ministerial declarations from Tallinn and Bratislava.

This publication is enriched by selected photos that capture moments from this pleasant international event. As part of the gala

s komunistickým režimom a sú si vedomí možných rizík, ak by mal tento proces zostať na polceste. Ako pracovníci Ústavu pamäti národa si ceníme, že sme konferenciu na túto tému mohli usporiadať práve v Bratislave a prispieť tak k diskusii zástupcov pamäťových inštitúcií o vyrovnávaní sa so zločinmi totalitných režimov. Vystúpenia zachytávajú špecifickú situáciu v jednotlivých krajinách a vytvárajú tak pestrú mozaiku zápasu s totalitou. Sme presvedčení, že prednesené myšlienky majú svoju dlhodobú inšpiratívnu hodnotu.

Veríme, že aj tento zborník drobným podielom prispeje k tomu, aby sa spoločným úsilím všetkých zainteresovaných tieto ideály postupne napĺňali a aby tak naše demokratické spoločnosti boli zakořené v hodnotách, ktoré znamenali pre Európu pokoj a prosperitu pre všetkých.

dinner, winning entries were exhibited from the announced competition for proposals for a pan-European memorial to victims of totalitarianism in Brussels. This competition was organised by the Platform of European Memory and Conscience, in cooperation with the Slovak Ministry of Justice on behalf of the Slovak Presidency of the Council of the European Union, and the European Shoah Legacy Institute under the auspices of the EU Commissioner for Education, Culture, Youth and Sport. European students aged 16-21 were invited to submit entries.

It is significant that representatives of post-communist countries are very sensitive to the slow and inadequate coming to terms with the communist regime, and are aware of the possible risks if this process remains incomplete. As Nation's Memory Institute employees, we appreciate that we could organize a conference on this topic here in Bratislava, and so had the opportunity to contribute to the discussion between representatives of remembrance institutions about coming to terms with the crimes of totalitarian regimes. The speeches capture the specific situations in individual countries, creating a variegated mosaic of the struggle against totalism. We are confident that the expressed ideas will have long-term inspirational value.

We believe that these proceedings will contribute to the joint effort of all stakeholders to gradually achieve these ideals, in order that our democratic societies will be firmly rooted in values that sustain peace and prosperity for everybody in Europe.

PAMÄTAJ! 23. AUGUST

RAFAŁ ROGULSKI

V Európskej sieti Pamäť a Solidarita (ENRS) sme presvedčení, že poznanie minulosti a 20. storočia je kľúčové pre rozvíjanie porozumenia a úcty medzi súčasnými európskymi národmi. Z tohto dôvodu sme začali iniciatívu „Pamätaj! 23. august“. Jej cieľom je pomôcť propagovať Európsky deň pamiatky obetí totalitných režimov a zvýšiť povedomie, čo tento deň znamená a predstavuje.

Dňa 23. augusta 1939 podpísanie paktu Molotov-Ribbentrop pravilo cestu k tragédii druhej svetovej vojny a jej dôsledkom. Vďaka tomuto paktu si obidva totalitné štáty vzájomne rozdelili Európu. Spolupráca medzi nacizmom a stalinizmom bola pomerne krátka, ale pre Európu 20. storočia bolo toto obdobie porovnatelné s otvorením Pandorinej skrinky. Pakt Molotov-Ribbentrop uľahčil vojenskú agresiu, anexiu celých štátov a regiónov a vytvoril diabolský rámec pre holokaust, masové vraždenie, etnické čistky a deportácie národnostných a sociálnych skupín. Znalosť týchto zločinov je potrebná pre pochopenie modernej histórie dotknutých národov. Tieto historické udalosti majú aj v súčasnosti ďalekosiahle dôsledky v spoločnosti. Všetci európski občania by si mali náležite pamätať minulosť, aby sa z nej mohli poučiť.

Kľúčovým prvkom kampane „Pamätaj! 23. august“ je odznak zdobený čierrou stuhou, ktorá symbolizuje pamiatku. ENRS podporuje, aby ľudia 23. augusta nosili odznak ako znak solidarity s obeťami totalitných zločinov spáchaných počas 20. storočia. On-line verziu je možné si stiahnuť a zdieľať na sociálnych sieťach. Zástupcovia ENRS sa tiež s hrdosťou zúčastňujú diskusií, prednášok a konferencií, ktorých cieľom ješíriť záujem a poznatky o týchto hrozných udalostiach. Konferencia Spravodlivosť a trestno-právne vyrovnanie s totalitnými režimami zorganizovaná spolu so slovenským partnerom ENRS – Ústavom pamäti národa, bola vynikajúcim príkladom takého podujatia. Priniesla zaujímavé spektrum pohľadov z rôznych krajín a z rôznych perspektív.

RAFAŁ ROGULSKI

At the European Network Remembrance and Solidarity (ENRS) we believe that knowledge of our past and 20th century history is crucial for developing understanding and respect between contemporary European nations.

Hence the launch of the 'Remember. August 23' initiative that aims to help publicise the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes, and to raise awareness of what it means and represents.

On 23 August 1939, the signing of the Molotov-Ribbentrop Pact paved the way towards the tragedy of the Second World War and its consequences. With this pact, the two totalitarian states mutually divided Europe. The collaboration between Nazism and Stalinism was relatively short-lived, but for 20th-century Europe this period was comparable to the mythical Pandora's box being opened. The Molotov-Ribbentrop Pact facilitated military aggression, the annexation of whole states and regions, and created the diabolical framework for the Holocaust, mass murder, ethnic cleansing, and deportations of national and social groups.

Knowledge of these crimes is essential for understanding the modern history of impacted nations. As these historical events continue to have far-reaching contemporary repercussions for societies, all European citizens should appropriately remember the past in order to draw lessons from it.

A key element of the 'Remember. August 23' campaign is a badge adorned with a black ribbon that symbolises remembrance. The ENRS encourages the badge to be worn on 23 August in solidarity with the victims of totalitarian crimes committed during the 20th century – and an online version can be downloaded and shared on social media. ENRS representatives also proudly take part in discussions, lectures, and conferences that aim to spread interest in and knowledge of these horrific events. Conference Justice and Coming to Terms with

Rafał Rogulski,
ENRS Institute Director
Warsaw
Poland

Rafał Rogulski
riaditeľ Inštitútu
Európskej siete Pamäť
a Solidarita, Varšava
Poľsko

PAMÄTAJ! 23. AUGUST

Naše aktivity sme ďalej rozšírili: na dosiahnutie ešte širšieho a rôznorodejšieho publiku pripravila ENRS vzdelávaciu animáciu v siedmich jazykoch, ktorá bola prvýkrát zverejnená 23. augusta 2017. Toto krátke video možno zhliadnuť na adrese www.enrs.eu/august23.

Dúfame, že tieto aktivity výrazne prispejú k spoločným úvahám o minulosti a budúcnosti Európy – z hľadiska rôznych perspektív ako aj národných, etnických a spoločenských citlivostí v susedných krajinách. Európsky deň pamiatky obetí totalitných režimov považujeme za vhodné východisko pre takéto úsilie.

REMEMBER. AUGUST 23

Totalitarian Regimes from the Criminal Law Perspective organised together with the ENRS Slovak partner – Nation's Memory Institute was a perfect example of such an event. It brought an interesting spectrum of views from various countries and different perspectives.

Our activities have extended even further: to reach an even broader and more diverse audience, the ENRS produced an educational animation in seven languages that premiered on 23 August 2017. This short film can be viewed at www.enrs.eu/august23.

We hope that these activities will strongly contribute to shared reflections on Europe's past and future – in terms of various perspectives as well as national, ethnic, and social sensitivities in neighbouring countries.

We consider the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes to be an appropriate starting point for such an endeavour.

BRÁNA SLOBODY

GATE OF FREEDOM

BRÁNA SLOBODY

LUCIA ŽITŇANSKÁ

*Lucia Žitňanská,
ministerka spravodlivosti,
Slovensko*

*Lucia Žitňanská
Minister of Justice
Slovakia*

Vážení ministri, drahí kolegovia, milí hostia,

brána je symbolom vstupu. Vstupu do dôležitého priestoru a v niektorých kultúrach je prekročenie brány vnímané ako prechod z jedného životného obdobia do druhého.

My sa dnes nachádzame pri Bráne slobody, pamätníku, ktorý dal zhotoviť Ústav pamäti národa a Konfederácia politických väzňov Slovenska. Pamätník je venovaný obetiam komunizmu a symbolika slova brána tu má silný význam, nakoľko predstavuje prechod obyvateľov vtedajšieho Československa spod vlády totality, neslobody, neúcty k ľudskému životu a základným ľudským právam do slobodného sveta.

Komunistický režim totiž na dlho uzavrel svojich občanov do hraníc obohnaných ostnatým drôtom. Znemožnil im slobodu cestovania, pričom útekom sa snažil zabrániť aj za cenu usmrtenia svojich občanov. Streľbou vojakov Pohraničnej stráže, elektrickými zátarasami, nášlapnými míiami alebo špeciálne vycvičenými psami. Táto ostnatá hranica prechádzala aj cez Devín, preto je toto miesto viac než príznačné pre umiestnenie pamätníka.

Včera sme si pripomenuli 48. výročie invázie vojsk Varšavskej zmluvy na naše územie, čo fakticky znamenalo aj koniec pokusu o reformu komunistického režimu. Tento deň predznamenal aj začiatok normalizácie spojenej s nárastom zmanipulovaných procesov a zvýšeným počtom politických väzňov.

Dnes stojíme pred pamätníkom, na ktorom sú napísané mená obeťí. Konkrétnych ľudí, ktorí sa sna o slobode nedožili. Zaslúžia si uznanie a rešpekt, pretože tomuto snu obetovali všetko. Ale pripomíname si zároveň všetky obete totality, lebo žiadna totalita bez obetí neexistuje. Ak dnes vidíme v Európe rast radikálnych a extrémistických síl, nesmieme si zatvárať oči. Pretože vo výsledku aj tieto budú smerovať len k novej totalite. Hnedej, červenej alebo inej. V každom prípade k totalite, ktorá by mala za následok ďalšie obete.

GATE OF FREEDOM

LUCIA ŽITŇANSKÁ

Dear ministers, dear colleagues, dear guests,

A gate symbolises entry. Some cultures view entry into an important space and passage through a gate as a transition from one life period to another.

We are now standing in front of the Gate of Freedom - a memorial constructed by the Nation's Memory Institute and the Confederation of Political Prisoners of Slovakia. The memorial is devoted to victims of communism. The word 'gate' has strong symbolism here - representing the transition of residents of the former Czechoslovakia from totalitarian rule, lack of freedom, disregard for human life and human rights, to a world of freedom.

For many years the communist regime enclosed its citizens behind borders fortified with barbed wire. It deprived them of freedom of movement, and aimed to prevent escapes – even at the price of killing its own citizens by border guard troops, electric fences, land mines, and sniffer dogs. This barbed wire border also passed through Devín – so this is the ideal place for the memorial.

Yesterday we commemorated the 48th anniversary of the invasion by Warsaw Pact troops into our territory, which also represented the end of attempts to reform the communist regime. This day also started the 'normalisation' process that included increasingly manipulated legal prosecutions and more political prisoners.

Today, we are standing in front of the memorial inscribed with the names of victims. The names of real people who dreamt of freedom, but did not live to see it. They deserve to be acknowledged and respected because they gave everything to this dream. Yet we simultaneously commemorate all victims of totalitarianism - because every totalitarian regime has victims. When we see increased radical and extremist forces in Europe today, we must not close our eyes because such a response will only result in new totalitarianism – brown, red or

BRÁNA SLOBODY

A preto je dôležité pripomínať si minulosť. Pohľad do minulosti by nám mal pomôcť poučiť sa z chýb našich predkov, aby sme sa nemuseli draho učiť z chýb vlastných.

GATE OF FREEDOM

some other. In each case, a totalitarianism that would result in more victims.

That's why it is crucial to remember the past. Looking back on the past should help us learn from our ancestors' mistakes, and spare us from having to learn from our own mistakes.

BRÁNA SLOBODY

URMAS REINSALU

Dámy a páni, drahí priatelia,

stojac na tomto mieste pri Bráne slobody na hraniciach Slovenska a Rakúska, kde ešte nie tak dávno rozdeľovala Európu železná opona, preniká ma výnimočný pocit a súčasne pokora, že všetci ako sa tu dnes zišli – v Európsky deň pamiatky obetí totalitných režimov – môžeme stáť na slobodnom Slovensku, v slobodnej a zjednotenej Európe.

Presne pred sedemdesiatimi siedmimi rokmi v roku 1939 v Moskve podpísali dva totalitné režimy sovietskeho Ruska a nacistického Nemecka – v zastúpení Molotova a Ribbentropa – tajné protokoly, ktoré zmenili osud Európy. Naštastie nacistický nemecký režim skončil pádom Berlína v roku 1945; a prostredníctvom jednotnej spolupráce európskych štátov boli ohavné zločiny tohto režimu odsúdené a páchatelia potrestaní. Táto odpoveď dala každému dostatočne jasne najavo, že nacistické Nemecko a jeho teror proti ľuďom sú odsúdené a historické poučenie z neho má byť odovzdávané budúcim generáciám.

Bohužiaľ, polovica Európy zostala na temnej strane železnej opony ďalších päťdesiat rokov. Vlna komunistického teroru a represií však zostala vo všetkých týchto krajinách a mnoho ľudí deportovaných na Sibír tam na zamrzutej pôde zostalo večne.

Presne pred dvadsiatimi siedmimi rokmi pri príležitosti 50. výročia podpisania paktu Molotov-Ribbentrop približne dva milióny Estóncov, Lotyšov a Litovcov vytvorili 700 kilometrov dlhú ľudskú reťaz od Tallinu až po Vilnius. Cieľom bolo pripomenúť svetu, že stále existujeme, a uchovali sme si silnú vôľu a túžbu znova sa stať nezávislými a slobodnými štátmi. Po poslednom výdychu diabolskej ríše koncom roka 1991, Estónsko a ďalšie krajinby, ktoré sa v tom čase opäť stali nezávislé, mali veľmi zložitú úlohu opäťovne sa vybudovať ako národné štáty a fungujúce demokracie. Mali sme šťastie, že sme v pravý čas

GATE OF FREEDOM

URMAS REINSALU

Ladies and gentlemen, dear friends,

Standing here at the Gate of Freedom Memorial on the border of Slovakia and Austria, where not so long ago the Iron Curtain divided Europe in two, makes me feel very privileged and humble that all of us gathered here today – the European Day of Remembrance for Victims of Communism and Nazism – can stand in a free Slovakia in a free and united Europe.

Exactly seventy-seven years ago in 1939, the two totalitarian regimes of Soviet Russia and Nazi Germany – on behalf of Molotov and Ribbentrop – signed secret protocols in Moscow that changed the fate of Europe. Fortunately, the Nazi German regime ended with the fall of Berlin in 1945; and through united co-operation between European states the regime's horrendous crimes were condemned and the perpetrators sentenced. This response made it abundantly clear to everybody that Nazi Germany and its terror against people had to be condemned, and the lessons learnt taught to future generations.

Unfortunately, half of Europe remained on the dark side of the Iron Curtain for another fifty years. A wave of communist terror and repression remained in all these countries, and a significant number of people deported to Siberia remained in its frozen soil eternally.

Exactly twenty-seven years ago, on the fiftieth anniversary of the Molotov–Ribbentrop Pact's signing, approximately two million Estonians, Latvians and Lithuanians formed a 700-kilometre long human chain from Tallinn to Vilnius. This aimed to remind the world that we still existed, and retained a strong will and longing to become independent and free states once again. After the Evil Empire's last breath at the end of 1991, Estonia and all other countries that again became independent at that time had the very complicated task of re-establishing themselves as nation states and functioning democracies. We

Urmas Reinsalu
Minister of Justice
Estonia

Urmas Reinsalu,
minister spravodlivosti
Estónsko

mali na potrebných miestach tých správnych ľudí, ktorí vypracovali náročné reformy a radikálne zmenili orientáciu z Východu na Západ. Z retrospektívneho pohľadu môžeme pozorovať, že tie krajinu, ktoré zaviedli najradikálnejšie reformy a prerusili spojenie s Ruskom, uspeli najlepšie.

V roku 2004 Slovensko a Estónsko dosiahli niečo, čo bolo len veľmi vzdialený sen či vízia – vstúpili do Európskej únie a do NATO. Rozhodnutia, čo môžem s dôverou vysloviť, nám poskytli bezpečnosť a ochranu pred novou východnou agresiou. Koniec koncov všetci sme boli svedkami, čo sa stalo s Gruzínskom v roku 2008 a s Ukrajinou v roku 2014. Obe krajinu ašpirovali na vstup do Európskej únie a NATO, ale robili to príliš neskoro. Ruská federácia – právny nástupca Sovietskeho zväzu – sa naďalej správa rovnako. Som hlboko znepokojený tým, že Rusko a Kremel' naďalej oslavujú sovietskych vodcov a ich komunistickú minulosť. To je neprijateľné – osobitne pre tých, ktorí trpeli a stratili svojich drahých rukami komunistického teroru. A práve preto musíme pamätať na minulosť – pripomínať komunistické zločiny a vyslať hlasné a jasné posolstvo: boli to skutočné zločiny, skutoční ľudia a potrebujú, aby bolo urobené zadost skutočnej spravodlivosti.

Chcel by som splatiť najhlbší dlh všetkým, ktorých život komunistický režim násilne ukončil. Vďaka ich odvahе a vášnivej túžbe po slobode a nezávislosti tu stojíme dnes na slobodnej pôde. Teraz je rad na nás, aby sme udržali túto krajinu slobodnou pre nás a pre budúce generácie.

Sloboda je krehká – musíme ju chrániť.

Ďakujem.

were fortunate that we had the right people at the right time – forging ahead with challenging reforms and radically changing orientation from East to West. In retrospect, we can now observe that those countries that implemented the most radical reforms and severed connections with Russia were the quickest to succeed.

In 2004, Slovakia and Estonia achieved something that had been only a very distant dream or vision – they joined the European Union and NATO. Decisions that I can say with confidence have given us security and protection from new Eastern front aggression. After all, we all saw what happened to Georgia in 2008 and Ukraine in 2014. Both countries had aspired towards joining the EU and NATO but were too late. The Russian Federation – the legal successor to the Soviet Union – has continued to play by the same book. I am deeply concerned that Russia and the Kremlin continue to glorify Soviet leaders and their communist past. This is unacceptable – especially for those who suffered and lost loved ones at the hands of communist terror. And that's precisely the reason we need to remember the past – to remember the communist crimes and send a very loud and clear message: these were real crimes, real people, and they need real justice to be done.

I would like to show my deepest debt to all those whose lives were violently cut short by the communist regime. Thanks to their bravery and passionate will for freedom and independence, we stand here today on free land. Now it is our turn to keep this land free for ourselves and future generations.

Freedom is fragile – it must be protected.

Thank you.

BRÁNA SLOBODY

ONDREJ KRAJŇÁK

Ondrej Krajňák,
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa,

Slovensko

Ondrej Krajňák
Chairman of the Board of
Directors of the
Nation's Memory Institute
Slovakia

Vážení páni ministri, zástupcovia národných a medzinárodných pamäťových inštitúcií, zástupcovia organizácií bývalých politických väzňov, vážene dámky, vážení páni, vzácní hostia!

Dovoľte mi, aby som Vás v mene slovenského Ústavu pamäti národa pozdravil a pri príležitosti Európskeho dňa pamiatky obetí totalitných režimov privítal pred bránou, ktorá sa pre náš národ stala symbolom vytúženej slobody.

Brána je pripomienkou časov, keď sme našim susedom na opačnej strane Dunaja závideli ich slobodu. Túžili sme po slobode slova a prejavu. Chýbala nám sloboda voľného pohybu, sloboda cestovania, sloboda občianska i náboženská.

Na tomto mieste sme boli neraz svedkami dojímavých scén, ako niekto z opačného brehu Dunaja oduševnene mával šatkou niekomu, kto sa na neho so slzami v očiach díval z našej strany. Iba zasvätení vedeli, že ten, čo máva, je ich vlastný syn alebo dcéra, ktorí nelegálne opustili svoju krajinu. Späť do vlasti sa mohli vrátiť iba pod hrozbou trestu za nedovolené prekročenie hraníc.

Brána slobody je pripomienkou na smutne známu železnú oponu, ktorá viac ako 40 rokov rozdeľovala východnú Európu od zvyšku sveta. Rozdeľovala ju na dva tábory, na spojencov a nepriateľov. A smutné bolo, že zbraň pohraničnej stráže bola otočená smerom dovnútra, proti vlastným ľuďom.

Na Bráne slobody si môžeme prečítať takmer 400 mien. Sú to mená našich bratov Čechov, Maďarov, Nemcov, Poliakov i Slovákov, ktorí zahynuli na československej hranici oddelujúcej nás od Západu. Sú to mená prevažne mladých ľudí, pre ktorých sloboda mala väčšiu cenu ako ľudský život. Za každým menom sa skrýva konkrétna tvár a tragickej osud. A hoci by sme mali akýkoľvek súcit, nedokážeme

GATE OF FREEDOM

ONDREJ KRAJŇÁK

Dear ministers, representatives of national and international remembrance institutions, representatives of organizations of former political prisoners, dear ladies and gentlemen, noble guests!

Let me greet you on behalf of the Slovak Nation's Memory Institute and on the occasion of the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes, let me welcome you in front of the gate that has become for our nation a symbol of yearned freedom.

This gate represents the times when we were envied the freedom of our neighbours on the other side of the Danube. We dreamt of freedom of speech and expression. Freedoms of movement, travel, civil and religious freedom were denied us.

In this very place we witnessed emotional scenes many times - when someone waved a scarf from the opposite bank of the Danube to a person who looked back with tears in their eyes. Only well-informed people knew that the person waving was their own son or daughter who had illegally emigrated from their country. They could only return upon threat of punishment for the illegal border crossing.

The Gate of Freedom is a remembrance of the Iron Curtain that separated Eastern Europe from the rest of the world for more than 40 years. It split Europe into two camps - allies and enemies. And it was sorrowful that the frontier guards' weapons were turned around - against their very own people.

Almost 400 names are inscribed on the Gate of Freedom. These are names of our brothers - Czechs, Hungarians, Germans, Poles and Slovaks - who died on the Czechoslovakian border separating us from the West. These are mainly the names of young people who placed a higher value on freedom than on their lives. Definite faces and tragic fates are concealed behind each individual name. And although we

precítiť bolest tých, ktorým oznamili správu, že ich syn či dcéra boli pri prechode štátnej hranice zastrelení.

Vážení vzácní hostia,

dovoľte mi, aby som Vám priblížil jeden z týchto tragickej osudov železnej opony. Udalosť sa stala presne pred tridsiatimi rokmi, 8. augusta 1986.

Mladý, iba 18-ročný študent Hartmut Tautz z Magdeburgu z Nemeckej demokratickej republiky sa rozhodol prekonáť železnú oponu. V západnom Nemecku mal príbuzných, a preto ako nádejný hudobný umelec túžil zvyšok svojho života prežiť v slobodnej krajinе.

Podľa dokumentácie vtedajšej Štátnej bezpečnosti bolo miesto tragédie prakticky priamo na hraničnej čiare, v blízkosti Petržalky, najväčšieho sídliska v Bratislave.

Večer, krátko po desiatej hodine bola už štátна hranica ponorená do tmy. Hartmut sa nepozorované priblížil k plotu a prestrihol prvú drôtenú zátarasu. Za ňou nasledovala druhá, signálna stena, ktorú tiež prestrihol, a utekal ďalej. Žiaľ, jej signál zalarmoval vojakov po hraničnej stráže. Pustili proti nemu svorku voľne útočiacich psov. Napadli ho 22 metrov pred demarkačnou čiarou. Keď na miesto dorazila pohraničná hliadka, Hartmut už ležal krvavý na zemi a v ukrutných bolestiach prosil vojakov o pomoc. Pohraničníci však najskôr zaisťovali stopy a hľadali prípadného spolupáchateľa. Prvú pomoc mu neposkytli. Keď ho konečne takmer po dvoch hodinách priviezli do nemocnice, bolo už neskoro. Hartmut Tautz na následky vykrvácania spôsobeného útočiacimi psami krátko po polnoci zomrel.

Vážení prítomní,

táto udalosť v našej krajinе dnes rezonuje, pretože pri príležitosti tridsiateho výročia Hartmutovej smrti sme v spolupráci s Platformou európskej pamäti a svedomia odhalili v bratislavskej Petržalke pamätník. Zločiny proti ľudskosti nemôžu byť nikdy premlčané. Vyzvali

have compassion, we cannot feel the pain of those notified of the shooting of a son or daughter while attempting to cross the border.

Dear guests,

Let me describe one such tragic fate along the Iron Curtain. The event happened just thirty years ago on 8 August 1986.

Young 18-year-old student Hartmut Tautz from Magdeburg in the German Democratic Republic decided to cross the Iron Curtain. With relatives in West Germany and as a promising musician, he wanted to live in a free country.

According to State Security documentation, the tragedy took place almost directly on the border near the largest housing estate in Bratislava: Petržalka.

Shortly after ten o'clock in the evening the state border was quite dark. Hartmut approached the border fence unseen, and cut the first wire. He then cut through the second alarmed fence and ran. But the signal alarmed Border Guard troops, whose aggressive dogs attacked him 22 meters before the demarcation line. When the border patrol arrived, Hartmut lay in blood in huge pain. He requested assistance, but the border guards first sought any footprints of accomplices. They did not give first aid. It was already too late when he arrived at hospital two hours later. Hartmut Tautz died after midnight due to loss of blood from the dog attack.

Dear guests,

This event continues to resonate in our country because on the thirtieth anniversary of Hartmut's death, we dedicated a memorial in Petržalka - a city district of Bratislava - in cooperation with the Platform of European Memory and Conscience. Crimes against humanity can never be time-barred. We asked that those responsible for this act to apologize. Unfortunately, we are yet to have any response to this request.

sme zodpovedných za tento skutok, aby sa ospravedlnili. Žiaľ, žiadnej odpovede na výzvu sme sa nedočkali.

Od nástupu komunistickej strany k moci bolo v Československu evidovaných viac ako 250 000 politických väzňov. Z nich 241 bolo popravených, vyše 600 osôb zahynulo pri výsluchoch bezpečnostných zložiek. Pri úteku cez hranice bolo zastrelených okolo 400 ľudí. Viac ako 8 000 občanov bolo poslaných do táborov nútených prác a okolo 5 000 mladých mužov sa nedobrovoľne ocitlo vo vojenských Pomocných technických práporoch. Počas tzv. „barbarskej noci“ 13. apríla v roku 1950 bolo 2 500 kňazov a rehoľníkov vyhnaných z kláštorov. To všetko zanechalo v histórii nášho národa nezmazateľné škvarky. A za tieto zločiny neboli doteraz nikto potrestaný!

V tejto súvislosti si stále hlbšie a naliehavejšie uvedomujem význam a poslanie pamäťových inštitúcií. Je životne dôležité prítaživo propagovať myšlienky obrany slobody a demokracie pred režimami podobnými nacizmu a komunizmu.

História je učiteľkou života. Ten, kto nepozná svoju minulosť, je odsúdený ju zopakovať.

Over 250,000 political prisoners were registered in Czechoslovakia since the Communist Party took power – of which 241 were executed and more than 600 died during interrogation by security units. Approximately 400 were shot and killed while attempting to escape the border. More than 8,000 were sent to labour camps, and approximately 5,000 young men were forced to serve in the military Auxiliary Technical Battalions. During the “barbarian night” of 13 April 1950, 2,500 priests and monks were expelled from monasteries. All these events indelibly stained our nation’s history. To date nobody has been punished for these crimes.

In relation thereto, I appreciate the importance and mission of remembrance institutions in an increasingly more profound and urgent way. It's crucial to promote ideas related to the defence of freedom and democracy against regimes similar to Nazism and Communism in an appealing manner.

History is the teacher of life. He who does not know his past is condemned to repeat it.

BRÁNA SLOBODY

PETER SANDTNER

Vážení páni ministri, vážení hostia!

Je pre mňa čtou, že Vás môžem pozdraviť na tomto mieste v mene Konfederácie politických väzňov Slovenska, ktorá združuje obete komunistického režimu na Slovensku – nespravodlivo väznených, naručovaných do Pomocných technických praporov – vojenských táborov nútených prác, odvlečených do gulagov v Sovietskom zväze, zaradených do táborov nútenej práce, inak prenasledovaných – a ich rodinných príslušníkov, ktorí po nich prevzali štafetu a chcú niesť odkaz politických väzňov ďalej. V súčasnosti na Slovensku pôsobia štyri organizácie politických väzňov: Politickí väzni Zväz protikomunistickejho odboja III. odboj; Konfederácia politických väzňov Slovenska; Slovenský zväz Vojenské tábory nútených prác – Pomocné technické prápory a Svetové združenie bývalých politických väzňov.

Politickí väzni pomaly zomierajú, väčšina je už vo veľmi vysokom veku. Ale viacerí z nich sa snažia vydávať svedectvo o totalite mladým generáciám, aby sa zachovalo, aj keď už nebude žiť ani jeden politický väzeň. Dôležité je najmä morálne odškodenie, ospravedlnenie, očistenie dobrého mena politických väzňov, vedľ dlhé roky boli ako triedni nepriatelia občanmi tretej kategórie aj dlho po prepustení z väzenia. Viacerí očakávali, že predstavitelia miest a obcí sa ospravedlnia svojim občanom perzekvovaným komunistickým režimom za to, čo im spôsobili ich predchodcovia – aj keď súčasní predstavitelia na tom nemajú žiadnu vinu. Práve miestne národné výbory často písali posudky, ktoré mohli ľuďom zvýšiť trest alebo ich, naopak, aj zachrániť pre väzením. Bol som svedkom takéhoto ospravedlnenia v niektorých mestách a bolo to veľmi dojímavé. Tiež sa podarilo vybaviť symbolické zrušenie zákazu pobytu bývalých politických väzňov v konkrétnej obci, okrese či kraji. Pre viacerých platil zákaz návratu do rodnej obce aj po smrti – nemohli byť pochovaní v rodičovskom hrobe. Často ich len tajne zahrabali na väzenskom cintoríne bez vedomia príbuzných

PETER SANDTNER

Dear ministers, dear guests,

I have the honour of greeting you here on behalf of the Confederation of Political Prisoners of Slovakia associating victims of the communist regime in Slovakia – wrongfully imprisoned, forcefully entered into the Auxiliary Technical Battalions – military camps of convict labour, deported to Gulags in the Soviet Union, sent to camps of convict labour and persecuted in other ways – and their family members who carry the flame forward on their behalf and aim to take progress the legacy of political prisoners. Slovakia has four organisations representing political prisoners: Political Prisoners Association of Resistance Against Communism 3rd resistance; Confederation of Political Prisoners of Slovakia; Slovak Association Military Camps of Convict Labour – Auxiliary Technical Battalions; and World Association of Former Political Prisoners.

Political prisoners will slowly die out – most are already very old. Yet some are striving to bear witness to the totalitarian regime for young generations to preserve it, even when – or especially when – all the political prisoners have died. Political prisoners' moral redemption, justification, and returned reputation were expected because they had been third category class-enemy citizens for many years after release from prison. Several had expected that municipality representatives would apologise to those previously persecuted by the communist regime – even though the current representatives had no responsibility by association. The local national committees often wrote references that could increase punishments – or on the contrary, even save from imprisonment. I witnessed such pardons being issued in some towns – and it was very emotional. A symbolic cancellation of a ban on former political prisoners living in a municipality, district or county was possible. Such bans from returning to a home village were valid even posthumously – burial in the family grave was

Peter Sandtner
Chairman of the
Confederation of
Political Prisoners of
Slovakia

Peter Sandtner,
predseda Konfederácie
politických väzňov
Slovenska

a namiesto mena mali na tabuľke len väzenské číslo. Bola obava, že by sa ich pohreb stal manifestáciou proti komunistickému režimu. A je tu ešte dosť politických väzňov, ktorí dodnes nemajú očistené svoje meno, pretože boli odsúdení nie v politických procesoch, ale ne-spravodlivo trestaní najmä za hospodársku činnosť. Týka sa to najmä roľníkov v rámci násilnej kolektivizácie, ktorí boli odsúdení najmä za trestné činy sabotáže, ohrozenia zásobovania, rozkrádania štátneho majetku v socialistickom vlastníctve a podobne, pričom to boli najpoctivejší a najsvedomitejší gazdovia v obci. Boli to, samozrejme, vymyslené obvinenia, boli im zvyšované povinné dávky – kontingenty, ktoré nedokázali odovzdávať. Paradoxne, viacerí títo uväznení „kulaci“ sa po prepustení z väzenia stali predsedami upadajúcich družstiev, pretože sa poľnohospodárstvu najlepšie rozumeli a mali k pôde vzťah. Aktivisti protestu proti okupačným vojskám z roku 1968 boli zase odsúdení za trestné činy výtržníctva. Dnes už mnohí nespravodlivo odsúdení nežijú, ale súdne rehabilitovaní neboli. Politickí väzni, ale aj ich deti trpeli tým, že po prepustení z väzenia si nemohli nájsť vhodné zamestnanie, neprijali ich na štúdium alebo nemohli dokončiť školu, a to sa odrazilo aj na ich dôchodku. Keďže základ našich organizácií tvoria rodinní príslušníci politických väzňov, nedá sa nespomenúť, že manželky a deti trpeli spolu s nimi a niesli si biľag triedneho nepriateľa. Mnohé manželky naozaj hrdinsky znášali svoj ťažký osud a viaceré svojim deťom ani nepovedali, že ich otec bol vo väzení, aby ich uchránili od ďalších útrap.

Morálnou satisfakciou pre politických väzňov je, že na Slovensku stojí už vyše 300 pamätníkov, pamätných tabúľ, sôch a búst, ktoré sú venované obetiam komunistického režimu. Veríme, že texty a mená pevne vyryté do kameňa tu ostanú ako výstraha pre budúce generácie. Jedným z týchto pamätníkov je aj Brána slobody, pred ktorou sa nachádzame. Stojí na mieste, kde ešte pred 27 rokmi stála železná opona, hranica, za ktorou sa začínala vytúžená sloboda. Pamätník je symbolickou bránou. Sú na ňom mená 400 ľudí, ktorí zaplatili životom za to, že sa pokúsili dostať sa na slobodu. Tento pamätník navštívili viaceré hlavy štátov, napríklad prezidenti Poľska, Nemecka, Maďarska,

not permitted. They were often buried in secret in the prison cemetery without the knowledge of their relatives, with only prison numbers written on the simple sign. There were fears that funerals could become protests against the communist regime. Many political prisoners are still alive, yet not exonerated because they were not convicted in political proceedings but rather wrongfully punished for business activities. This largely relates to farmers during collectivisation, who were mainly condemned for sabotage, endangering material supply, theft of socialist state property, etc. although they were the most honest and conscientious villagers. The accusations were false and their compulsory contributions – contingents – were increased to unaffordable levels. Paradoxically, several imprisoned “village rich” became chairmen of cooperatives after release because they understood agriculture the best and loved the land. Protesters against the 1968 occupying forces were found guilty of riotous conduct. Many of the wrongfully convicted have died, but were not rehabilitated by a court. Political prisoners and their children suffered because they could not find suitable employment after release from prison. Universities rejected them, so they could not graduate – which also impacted their pensions. As our organizations comprise mainly the family members of political prisoners, it needs to be mentioned that wives and children were also labelled as class enemies. Many wives heroically tolerated their fate, and several – to protect them from added hardship – did not tell children their father was a prisoner.

Slovakia's over 300 memorials, memorial plaques, statues and busts dedicated to victims of the communist regime represent moral satisfaction for political prisoners. We believe that the texts and names engraved into the stone will act as a warning for future generations. The Gate of Freedom where we stand is one such memorial – located where the Iron Curtain stood 27 years ago, and on the other side of which lay yearned-for freedom. The memorial is a symbolic gate. The names of 400 people – who lost their lives in a quest for freedom – are inscribed on the stone. This memorial has been visited by heads of states including the presidents of Poland, Germany,

ska, japonský princ a britská kráľovná Alžbeta II., ktorá odhalila iný pamätník železnej opony stojaci v pozadí. Stretávame sa pri ňom každoročne 17. novembra na výročie pádu komunistického režimu. Prvý a najvýznamnejší pamätník sa nachádza na cintoríne Vrakuňa a obsahuje tabule s menami tých, ktorí položili svoje životy za slobodu – boli popravení, umučení, zastrelení alebo zomreli vo väzení či na následky väzby. Pamätné tabule sa nachádzajú tiež na väzniciach, pracovných táboroch a v jednotlivých regiónoch – spoločné pre všetky obete z regiónu, aby nik nezostal zabudnutý.

Veľmi si vážime, že ste prišli práve k nášmu pomníku a že ste si uctili obete komunistického režimu. Sme vďační všetkým, ktorým nie je ľahostajné utrpenie 71 000 politických väzňov, ich rodín a mnohých ďalších presledovaných. A zvlášť na tomto mieste si stále viac uvedomujeme, že naša sloboda bola zapatená krvou mnohých nevinných ľudí.

Ďakujem Vám za účasť a za pozornosť.

and Hungary, the Japanese prince, and British Queen Elisabeth II who unveiled the other Iron Curtain memorial standing in the background. We meet here every 17 November to mark the anniversary of the communist regime's fall. The first and most significant memorial is located at Vrakuňa cemetery with plaques stating names of those who lost their lives for freedom – executed, tortured or shot to death, or who died in captivity. Commemorative plaques are also located in prisons, labour camps, and in regions – common to all local victims – in order that nobody is forgotten.

We very much appreciate that you have come to our monument and that you honour victims of the communist regime. We are grateful to all those who are not indifferent to the suffering of 71,000 political prisoners, their families and many other persecuted persons. And especially in this place, we are increasingly aware that our freedom was paid for by the blood of many innocent people.

Thank you for your participation and attention.

KONFERENCIA

CONFERENCE

SK EU2

Slovak
of the

SK EU2016

Urmas REINSALU
Minister of Justice,
Estonia

SK EU2016

Neela WINKELMANN
Managing Director, Platform of
European Memory and Conscience

2016

Presidency of the Council European Union

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

URMAS REINSALU

Urmas Reinsalu
minister spravodlivosti,
Estónsko

Urmas Reinsalu
Minister of Justice
Estonia

Dámy a páni, vážení priatelia,

je mi cťou, že tu môžem dnes byť s Vami všetkými v Bratislave – v deň, kedy si pripomíname obete totalitných režimov: tak zločiny nacistického Nemecka ako aj sovietskeho Ruska.

Mnohí hovoria, že minulosť by sme mali nechať za sebou, aby sme sa mohli pozerať do budúcnosti. Pre nich boli komunistické zločiny len akousi nehodou alebo zlým počasím. Im však hovorím – nebola to nešťastná nehoda! Bola to dôkladne plánovaná vízia etnických čistiek, zničenia národností a vrážd podľa kvót. Hrozné číslo, ktoré mnohí bud' nepočuli alebo odmietli priať, pochádza z Čiernej knihy komunizmu. Táto kniha uvádzá, že komunistické režimy na celom svete pripravili o život približne 80 – 100 miliónov ľudí. Toto číslo predstavuje asi treťinu populácie USA (318,9 miliónov), alebo približne počet obyvateľov Francúzska (66,03 milióna) a Španielska (46,77 milióna) spolu. Nie je to dávna história, tieto veci sa udiali počas nášho alebo života našich rodičov. V Estónsku každý človek pozná alebo poznal niekoho, kto zažil represie komunistického režimu.

V záujme obetí komunistických zločinov, nemôžeme na tieto záležitosti jednoducho zabudnúť a ísť ďalej. Od roku 2000 Ruská federácia – právny nástupca Sovietskeho zväzu – aktívne skresluje historické fakty, útočí na susedné krajiny a glorifikuje svoju komunistickú minulosť. Nečinnosť nie je správna voľba. Všetky európske krajiny musia spolupracovať, aby odsúdili komunistické zločiny, prenasledovali tých, ktorí ešte žijú, a odovzdali odkaz mladším generáciám. Ak to nezvládneme, bude to mať priame dôsledky na politické rozhodnutia a smer, ktorým sa vydajú mladšie generácie.

V minulom roku 23. augusta sme v estónskom Tallinne hostili rovnakú udalosť. Výsledkom bolo spoločné vyhlásenie zdôrazňujúce potrebu vytvoriť medzinárodnú (nadnárodnú?) inštitúciu, ktorá by preskúmala komunistické zločiny. Som veľmi hrdý, že za jedený rok sa nám

URMAS REINSALU

Ladies and gentlemen, dear friends,

It is an honour to be with you all here today in Bratislava – on the day we remember the victims of totalitarian regimes: both the crimes of Nazi Germany and Soviet Russia.

Many say the past should be left behind in order to look towards the future. For them, communist crimes were merely an accident or like bad weather. To them I say – it was no unfortunate accident. It was a very thoroughly planned vision to commit ethnic cleansing, destroy nationhoods, and murder according to quotas. A horrific number – which many have not heard or refuse to accept – is from the Black Book of Communism. This book states that communist regimes globally led to cca 80-100 million deaths. That figure represents a third of the U.S. population (318.9 million), or approximately the combined population of France (66.03 million) and Spain (46.77 million). And this is not ancient history, but rather during our own or our parents' lifetime. In Estonia, every person knows or knew somebody repressed by the communist regime.

Firstly, for the sake of the victims of communist crimes, we cannot simply forget this matter and move on. Secondly, since the year 2000 the Russian Federation – the legal successor of the Soviet Union – has been actively distorting historical facts, attacking its neighbouring countries, and glorifying its communist past. So inaction is not an option. All European countries need to work together to condemn communist crimes, persecute those still alive, and deliver the message to younger generations. Failure to do so will have direct consequences on the political decisions and directions that younger generations take.

Last year in Tallinn, Estonia, we hosted the same event on 23 August. This resulted in a joint statement stressing the need to create a high-level international (supranational?) institution to examine

podarilo vytvoriť národný tím právnych expertov, ktorý vypracoval hĺbkovú analýzu, ako postupovať, aby sme tento cieľ dosiahli. Vytvorili sme tiež Medzinárodný poradný výbor, zložený z vysoko postavených európskych právnych odborníkov s rozsiahlymi relevantnými skúsenosťami. Na jeseň chceme zaslať konečnú verziu právnej analýzy všetkým účastníckym krajinám, čo by umožnilo následné podpísanie medzinárodnej zmluvy, ktorá by sa stala základom právnej cesty, ktorú budeme napĺňať.

Som veľmi rád, že toľko organizácií a krajín v Európe uznalo potrebu zaoberať sa problémom komunistických zločinov. Som veľmi potešený, že tu dnes vidím toľko delegácií z týchto organizácií.

Hoci sa to môže zdať syzifovskou úlohou, som presvedčený, že hoci úlohy takého rozsahu môže byť veľmi náročné dosiahnuť, zdáľka nie sú nemožné. Počas temných časov studenej vojny sa zdalo, že železná opona nikdy nespadne – a predsa padla. V 90. rokoch sa zdalo, že Estónsko, Lotyšsko a Litva sa nikdy nestanú členmi EÚ a NATO – a predsa sa stali.

Teraz sa zdá, že obrovská úloha dôsledného odsúdenia komunistických zločinov a osveta o komunistickom terore v našich krajinách presahuje naše schopnosti. Ale trúfam si povedať, že ak budeme spolupracovať a budeme rozhodní, potom o dvadsať päť rokov, keď sa pozrieme naspäť, uvidíme, že sme urobili správne rozhodnutia.

Teraz je však čas na chvíľu stíšenia, spomienky a úcty voči všetkým deťom, ženám a mužom, matkám a otcom, dcérám a synom, ktorí boli brutálne deportovaní, mučení a zavraždení, ktorí stratili svoje domovy a ktorých rodiny boli násilne rozdelené. Tí odvážni ľudia trpeli viac, než si dokážeme predstaviť. Vďaka týmto odvážnym ľuďom tu dnes stojíme v slobodnej Bratislave a slobodnej Európe.

Nikdy na nich nezabudnime!

Ďakujem.

communist crimes. I'm very proud that in just a year we've managed to assemble a national team of legal experts who have produced an in-depth analysis on how to proceed with this aim. We have also created an International Advisory Board comprising top-level highly-established European legal experts with extensive relevant experience. In the autumn, we aim to send a final copy of the legal analysis to all participating countries. This would enable an international treaty to be subsequently signed and become the bedrock of whichever legal path we pursue.

I am very glad that so many organisations and countries in Europe have recognised the need to work on the issue of communist crimes. I'm also delighted to see so many delegations from these organisations participating at this event today.

Although it might seem a Sisyphean task, I can tell you that while tasks of this scope may be challenging to achieve, they are far from impossible. During the dark days of the Cold War it seemed like the Iron Curtain would never fall – yet fall it did. In the 1990s it seemed like Estonia, Latvia, and Lithuania would never become EU and NATO members – yet they did.

Now it seems that the behemoth task of thoroughly condemning communist crimes and educating countries about communist terror is beyond our capacities. But I can tell you that if we work together and resolutely, then in twenty-five years we'll look back and see we made the right decisions.

But now's the time for a moment of silence in remembrance and honour of all the children, women and men, mothers and fathers, daughters and sons who were brutally deported, tortured, and murdered – who lost their homes and whose families were forcefully separated. Those brave people suffered more than we can ever imagine. Those brave people are the reason we stand here today, in a free Bratislava and a free Europe.

Let us always remember them.

Thank you.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

JAN RYDEL

Vážená pani Winkelmannová, vážený pán Krajňák,
vážení ministri, dámy a páni.

V prvom rade by som sa chcel podakovať ministrovi Reinsalu. Ďakujem veľmi pekne za váš veľmi dôležitý príspevok – kľúčový prejav nášho stretnutia.

Ako koordinátor ENRS zastupujem medzinárodnú organizáciu, ktorej činnosť má zdanlivo málo spoločného s predmetom dnešného panelu. Je pravda, že žiadna z úloh siete nezahŕňa trestné stíhanie alebo súdenie tých, ktorí sa dopustili trestných činov spáchaných v mene totalitných systémov. Nezhromaďujeme, ani neposkytujeme prístup k dôkazovým materiálom potrebným na podanie trestných oznámení.

Napriek tomu máme pocit, že moja – a naša – prítomnosť tu dnes je veľmi vhodná a že existujú pre ňu legitímne dôvody. Prisúdenie trestu obžalovanému, ktorý bol uznaný za vinného, má individuálny aspekt – konkrétnie osud odsúdeného – ako aj spoločenský aspekt. Vyslovením premysleného rozsudku súd vysiela spoločnosti signál, že niektoré činy považuje za trestné činy; a že spoločnosť alebo medzinárodné spoločenstvo má k dispozícii mechanizmy, ktoré vedú nevyhnutne k potrestaniu takýchto činov. Súdne rozhodnutia v prípade zločinov totalitných systémov sú preto aj aktom spoločenskej komunikácie.

Vyskytujú sa aj mimoriadne situácie, pri ktorých funkcia trestu a jeho špecifickej komunikácie sa javí dôležitejšia ako jej individuálny aspekt. Napríklad Krajinská armáda (Armija Krajowa) – najväčšia polská podzemná organizácia počas druhej svetovej vojny – publikovala vo svojom informačnom bulletine, ktorý bol všeobecne považovaný za spoľahlivý zdroj informácií, správy o rozsudkoch smrti vykonávaných podzemnými súdmi na tých, ktorí boli uznaní vinnými z vlastizrady a spolupráce s Nemcami. Hoci – určitá časť týchto správ opisovala fiktívne prípady odsúdených a popravených. Tento podvodný trik mal

JAN RYDEL

Dear Ms Winkelmann, dear Mr Krajňák,
Dear ministers, ladies and gentlemen.

First of all, I would like to express my thanks to Minister Reinsalu. Thank you very much for your very important contribution – the keynote address at our meeting.

As the ENRS coordinator, I represent an international organisation the work of which seemingly has little to do with the subject of today's panel. It is true that none of the Network's tasks involves prosecuting or judging those guilty of crimes perpetrated in the name of totalitarian systems. Nor even collecting and providing access to the evidence necessary to file criminal charges.

Nonetheless we feel that mine – and our – presence here today is very appropriate, and that there are legitimate reasons for it. Assigning punishment to a defendant who has been found guilty has an individual aspect – namely the fate of the convicted – as well as a social aspect. By forming a deliberate judgement, the court sends a signal to society that certain acts are punishable offences; and that society or the international community has mechanisms at its disposal which make punishment for such acts unavoidable. Court rulings in the case of crimes by totalitarian systems are therefore also an act of social communication.

Furthermore, sometimes exceptional situations arise in which the function of the punishment as a specific type of communication proves to be even more important than its individual aspect. For example, the Home Army – the largest Polish underground organisation during the Second World War – published news about death sentences carried out by underground courts on those found guilty of treason and collaborating with Germans in its information bulletin, which its readers considered a reliable source of information. Nevertheless,

*Jan Rydel
President of the
Steering Committee of
the European Network
Remembrance and
Solidarity
Poland*

*Jan Rydel,
predseda riadiaceho
výboru Európskej siete
Pamäť a Solidarita,
Poľsko*

za cieľ varovať vojnovú poľskú spoločnosť pred následkami spáchania určitých činov.

Samozrejme, dnes by sme takéto úskoky a ospravedlnenia nepoužívali. Poslaním ENRS je moderovať medzinárodnú diskusiu o najbolestivejších udalostiach európskej histórie 20. storočia a tak uľahčiť komunikáciu v spoločnostiach ovplyvnených týmito problémami. Preto je otázka potrestania za zločiny spáchané v mene totalitných systémov pre nás osobitne zaujímača a som presvedčený, že môžeme účinne podporiť súdne procesy proti páchateľom týchto zločinov.

V týchto záležitostach sme už dosť veľa dosiahli. V novembri 2013 siet zorganizovala konferenciu o právnych rámcoch pamäte, spravodlivosti počas prechodných období v strednej a východnej Európe. Podujatie sa uskutočnilo v rámci série Genealógia pamäti a stretlo sa na ňom 13 odborníkov z 10 krajín. V tom čase v Poľsku niektorí politici spochybňovali zmysel vyrovnania sa s komunistickou minulosťou a navrhovali, že tak ako v Černobyle – keď bol poškodený jadrový reaktor uzavretý hrubou betónovou vrstvou do sarkofágu – aj Poľský Ústav národnej pamäti by mal byť symbolicky zabetónovaný a zatvorený. Naša konferencia upriamila pozornosť na veľmi negatívne a ďalekosiahle spoločenské dôsledky nedostatočného alebo neefektívneho odsúdenia za totalitné zločiny.

Konferencia takisto preukázala, že problém potrestania za zločiny spáchané týmito režimami nie sú iba problémom niekoľkých expertov zo strednej a východnej Európy. Dostávame podporu z iných regiónov, napríklad z USA a z Izraela, ktoré sa vážne zaoberajú týmito problémami, a rovnako ako my považujú efektívnosť tohto procesu za jeden z najdôležitejších ukazovateľov dnešného stavu posttotalitných spoločností.

Preto naša organizácia pokračuje vo svojom úsilí o posilnenie uznania 23. augusta ako dátumu, ktorý možno považovať za otvorenie totalitnej Pandorinej skrinky európskej histórie: Európsky deň pamiatky obetí totalitných režimov. Práve toto chce vyjadriť text „Pamäтай! 23. august“ na našich spomienkových materiáloch.

some such news described fictitious cases of sentencing and executions. This deception aimed to act as a warning to wartime Polish society of the consequences of committing certain acts.

Of course, we would not use such ploys and justifications today. The ENRS's mission is to moderate international discussion regarding the most painful episodes of 20th century European history, and so facilitate communication within the societies influenced by these issues. Therefore, the question of punishment for crimes committed in the name of totalitarian systems is of special interest to us, and I am confident that we can effectively support the judicial process against the perpetrators of these crimes.

We have already achieved quite a lot in this matter. In November 2013, the Network organised a conference on legal frames of memory, transitional justice in Central and Eastern Europe. The event was held within the framework of the Genealogies of Memory series and brought together 13 experts from 10 countries. At the time, in Poland some politicians had questioned the sense of settling accounts with the communist past, and proposed that like Chernobyl – the damaged nuclear reactor which was cocooned in a thick concrete layer – the Polish Institute of National Remembrance should also be symbolically concreted over and closed. Our conference drew attention to the very negative and far-reaching social consequences of insufficient or ineffective sentencing for totalitarian crimes.

The conference also demonstrated that the problem of punishment for crimes committed by these regimes is not a burden carried by just a handful of experts from Central and Eastern Europe. We receive support from other regions like the USA and Israel, which treat these matters seriously and, like us, consider the effectiveness of the process to be one of the most important indicators of today's status of post-totalitarian societies.

That's why our organisation continues its efforts to strengthen the recognition of 23 August as the date that can be considered when the totalitarian Pandora's box of European history was opened: the

Rád by som skončil pripomienutím, že úspešnosť vykonania spravodlivosti nad páchateľmi z totalitných systémov závisí od troch faktorov: vhodných právnych mechanizmov, dostatočných vedomostí a potrebných etických postojov v jednotlivých spoločnostiach. Chcel by som vás povzbudiť na spoluprácu, aby sme vytvorili priaznivé podmienky na realizáciu tohto dôležitého cieľa.

Ďakujem Vám pekne.

European Remembrance Day of Victims of Totalitarian Regimes. This is what the inscription "Remember. August 23" on our commemorative materials represents.

I would like to end by reiterating that the success of bringing perpetrators from totalitarian systems to justice depends on three factors: appropriate legal mechanisms, sufficient knowledge, and appropriate ethical attitudes in societies. I would like to encourage you to work together to create favourable conditions for the implementation of this important objective.

Thank you very much.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

DZINTARS RASNAČS

Dzintars Rasnačs,
minister spravodlivosti,
Lotyšsko

Dzintars Rasnačs
Minister of Justice
Latvia

Vážení účastníci konferencie,

pred sedemdesiatimi siedmimi rokmi (v roku 1939) dva totalitné režimy uzavreli zločinný pakt, ktorého dôsledkom čelíme dodnes. V roku 1938 bolo Lotyšsko desiatou krajinou v Európe v HDP na obyvateľa – ale 50 rokov sovietskej okupácie vážne zabrzdilo náš rozvoj.

Po rozpade Sovietskeho zväzu sa Ruská federácia vyhlásila za právneho nástupcu práv a povinností ZSSR. To nás to vedie k právu a povinnosti požadovať náhradu za škody, ktoré sme okupáciou utrpeli.

Už v roku 2005 lotyšský parlament poveril vládu Lotyšskej republiky, aby obhajovala nárok voči Ruskej federácii za škody spôsobené okupačným režimom. V nadváznosti na toto rozhodnutie vláda Lotyšska v roku 2006 zriadila komisiu na určenie počtu obetí sovietskoho totalitného komunistického okupačného režimu, miest masových hrobov, zhromažďovanie informácií o represiách a masových deportáciách a výpočet škôd spôsobených Lotyšsku a jeho obyvateľom.

Komisia pracuje na:

- určenie počtu obetí režimu a umiestnení masových hrobov;
- zhromažďovanie informácií o represiách a masových deportáciach režimu;
- výpočte škôd spôsobených sovietskym režimom Lotyšsku a jeho obyvateľstvu. Výpočet škôd sa uskutočňuje z hľadiska národného hospodárstva, demografie a životného prostredia.

Navýše, úlohou lotyšského ministerstva spravodlivosti je koordinať stanovenie škôd spôsobených okupáciou, ako aj zabezpečiť výskum Organizácie spojených národov a aktivít Medzinárodného súdneho dvora s cieľom požadovať náhradu škody od Ruskej federácie.

Dňa 5. novembra 2015 ministri spravodlivosti troch pobaltských štátov podpísali spoločnú deklaráciu a vyhlásili, že je čas vyrovnať sa s minulosťou a vedecky podloženým spôsobom vypočítať škody

MINISTERIAL CONFERENCE

DZINTARS RASNAČS

Dear conference participants,

Seventy-seven years ago (in 1939) two totalitarian regimes concluded a criminal pact, the consequences of which we are still facing today. In 1938, Latvia was tenth in Europe in terms of GDP per capita – yet 50 years of Soviet occupation seriously hindered our development.

After the collapse of the USSR, the Russian Federation declared itself the legal successor of the USSR's rights and obligations. Consequently, this leads us to our right and obligation to claim compensation for the damages we suffered from the occupation.

Already in 2005, the Latvian Parliament authorized the government of the Republic of Latvia to maintain a claim against the Russian Federation for damages caused by the occupation regime. Following this decision, in 2006 the government of Latvia established a commission to determine the number of victims of the USSR totalitarian communist occupation regime, to locate mass graves, collect information on repressions and mass deportations, and calculate the damages inflicted on Latvia and its population.

The commission works to:

- determine the number of victims of the regime and the location of mass graves;
- collect information on repressions and mass deportations by the regime;
- calculate damages inflicted on Latvia and its population by the regime. The calculation of damages is performed in terms of national economy, demography and environment.

Furthermore, the task of the Ministry of Justice of Latvia is to coordinate the calculation of damages caused by the occupation, as well as to ensure the research of United Nations organizations and International Court of Justice activities with the aim to claim compensation from the Russian Federation.

spôsobené totalitným komunistickým okupačným režimom Sovietskeho zväzu.

Uvedená práca prinesie výsledky len vtedy, ak tri pobaltské krajiny a celá Európa zjednotia svoje úsilie. Sme pripravení a ochotní podeľať sa o svoje skúsenosti aj s ostatnými stranami, ktoré by mali o to záujem.

Na záver chcem zdôrazniť, že je našou spoločnou povinnosťou obnoviť historickú spravodlivosť narušenú okupačným režimom.

Ďakujem za pozornosť.

On 5 November 2015, the ministers of justice of the three Baltic States signed a joint declaration and declared that it is time to arrange the relationship with the past, and to calculate in a scientifically-justified manner the losses caused by the totalitarian communist occupation regime of the USSR.

The above-mentioned work will only be productive if the three Baltic countries and the whole of Europe unify their activities. We are also prepared and ready to share our experience with other interested parties.

In conclusion, I would like to stress that it's our common duty to restore the historical justice once shattered by the occupant regime.

Thank you for attention.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

NEELA WINKELMANNOVÁ

Dámy a páni,

môj príspevok, s ktorým sa chcem dnes s vami podeliť, je o praktickej práci, ktorú robíme v zákulisí; niečo o procese, ktorému sa snažíme napomáhať aj na ministerskej úrovni. Platforma európskej pamäti a svedomia je medzinárodná mimovládna organizácia založená s podporou Európskeho parlamentu a Rady Európskej únie počas predsedníctiev EÚ Českej republiky, Maďarska a Poľska. Naša organizácia bola založená pred piatimi rokmi v Prahe. Dnes máme 51 členov – sú to inštitúcie a organizácie z 18 krajín Európy a Severnej Ameriky, ktoré sa zaobrajú dedičstvom totalitarizmu na európskej pôde.

Pri zakladaní platformy bola prítomná silná energia, ktorá tiež formulovala jeden z hlavných pilierov našej práce. Táto energia vychádzala z presvedčenia, že sa musíme spojiť na nadnárodnej a medzinárodnej úrovni, aby sme sa zaobrali otázkou nevyriešenej spravodlivosti komunistických zločinov. 27 rokov po páde železnej opony, môžeme s čistým svedomím povedať, že na vnútrostátnej úrovni sme naozaj nedosiahli mnoho pri stíhaní a potrestaní niektorých najzávažnejších zločinov komunizmu, ktorých páchateelia stále žijú a využívajú všetky výhody občianstva Európskej únie. V postkomunistickej časti Európy sú krajiny, ktorým sa to darí lepšie a krajiny, ktorým sa to darí horšie. Akokoľvek – môžeme povedať, že je ešte veľmi veľa toho, čo treba urobiť. Toto ovplyvnilo jeden z našich dôležitých projektov, na ktorých dnes pracujeme, a výsledky ktorého by som vám chcela teraz predstaviť.

Tento projekt sme nazvali „SPRAVODLIVOSŤ 2.0“; čo znamená, že spravodlivosť na národnej úrovni nebola uspokojivá, a preto sa snažíme dosiahnuť úroveň 2.0 – medzinárodnú úroveň. Výsledky prvého roku projektu sme 27. mája minulého roka prezentovali v Európskom parlamente v Bruseli. Výsledky sú nasledovné: máme

NEELA WINKELMANN

Ladies and gentlemen,

I have a contribution to share with you today on the practical work that we are doing behind the scenes; something about the process which we are helping to support on the ministerial level. The Platform of European Memory and Conscience is an international NGO which was established with the support of the European Parliament and the Council of the European Union during the EU presidencies of the Czech Republic, Hungary and Poland. Our organisation was established five years ago in Prague. Today we count as our members 51 institutions and organizations from 18 countries of Europe and North America that deal with the legacy of totalitarianism on European soil.

There was strong energy present in establishing the Platform, which also formulated one of the main pillars of our work. This energy came from the feeling that we have to unite at the supranational and international levels in order to deal with the issue of unresolved justice for communist crimes. We can say with a clear conscience, 27 years after the fall of the Iron Curtain, that we really have not achieved much on the national level regarding the prosecution and punishment of some of the most serious crimes of communism, for which the perpetrators are still alive today and are enjoying all the benefits of citizenship of the European Union. There are countries in the former post-communist part of Europe which are doing better and there are countries which are doing worse. However, we can say that there is still a lot of work that needs to be done. This has shaped one of our important projects that we are working on today, the results of which I would like to present to you.

We have called this project 'JUSTICE 2.0': meaning that justice on the national level has not been satisfactory, therefore we are reaching for the 2.0 level – the international level. We presented the results of the first year of the project at the European Parliament in Brussels on

Neela Winkelmann
Managing Director,
Platform of European
Memory and Conscience,
Prague
Czech Republic

Neela Winkelmannová,
výkonná riaditeľka
Platforma európskej
pamäti a svedomia,
Praha
Česká republika

niekoľko rôznych typov zločinov proti ľudskosti, ktoré dnes môžeme opísať a ktoré neboli po páde komunizmu vyriešené. Vybrali sme dva veľmi jasné prípady, ktoré chceme predstaviť Európskemu parlamentu a európskej verejnosti. Jednou z nich je systematické, rozsiahle a dlhodobé zabíjanie civilistov pozdĺž železnej opony, ako to dokazuje príklad bývalého Československa v rokoch 1948 – 1989. Druhá skupina prípadov, ktorá je tiež veľmi jasná a jasne prezentovateľná medzinárodnému publiku, sú masové prenasledovania, vraždy a následné násilné vyhnanie tureckej menšiny z Bulharska v rokoch 1984 – 1989.

V prvom pilotnom roku projektu, počas ktorého sme pracovali s tímom medzinárodných právnych poradcov, ktorý s nami spolu-pracuje už niekoľko rokov, sme dosiahli právny konsenzus o charaktere týchto zločinov: že sú skutočne zločinmi proti ľudskosti a že existuje dostatok dôkazov a dostatočného množstva živých svedkov, ktorí sú schopní svedčiť pred súdnymi orgánmi. Zverejnili sme taktiež mená a tváre najvyšších zodpovedných za tieto zločiny. Sme presvedčení, že na rozdiel od niektorých pokusov obnoviť spravodlivosť po páde komunizmu, kde boli stíhaní len páchatelia najnižšej úrovne, je treba stíhať celý reťazec velenia. Musíme ísť až na najvyššiu úroveň zodpovedných. Títo ľudia boli členmi politbyra – Ústredného výboru Komunistickej strany Československa, pretože odtiaľ bol diktátorský režim riadený. Tieto systematické zločiny, ktoré boli výsledkom štátnej politiky, boli vytvárané na zasadnutiach politbyra komunistickej strany. V uplynulom roku sa nám podarilo preukázať, že tria preživší členovia Predsedníctva ÚV Komunistickej strany Československa, nesú zodpovednosť za zabíjanie desiatok civilov na železnej opone počas komunistického režimu. Našli sme aj posledného žijúceho člena politbyra v Bulharsku – posledného premiéra, ktorý nesie zodpovednosť za masové prenasledovanie bulharských Turkov. Identifikovali sme posledných žijúcich ministrov vnútra v obidvoch krajinách atď. Identifikovali sme aj najvyššie osoby z najvyšších úrovní velenia.

27 May last year. Those results are the following: we have a number of different types of crimes against humanity that were not resolved after the fall of communism which we can describe today. We picked two very clear cases to show to the European Parliament and to the European public. One of them is the systematic, widespread, and long-term killing of civilians along the Iron Curtain, as demonstrated by the example of former Czechoslovakia during 1948 – 1989. The second group of cases, which are also very clear and very clearly presentable to the international audience, are the mass persecution, killings, and then forcible expulsion of the Turkish minority from Bulgaria in 1984 – 1989.

In the first, pilot year of the project, for which we employed our international legal advisor team which has been with us for the past several years, we have been able to obtain a legal consensus on the character of these crimes: that they truly are imprescriptible, that they truly are crimes against humanity, and that there is sufficient evidence and enough living witnesses to testify in front of a judicial body. We have also published the names and faces of the top responsible persons for these crimes, because in contrast to some of the attempts to reinstate justice after the fall of communism, where only the lowest ranking perpetrators were prosecuted, we need to prosecute the entire chain of command. We need to go all the way to the top levels of those responsible. These people, of course, were members of the politburo – the Central Committee of the Communist Party, because the dictatorial regime was masterminded from there. These systematic crimes, which were a result of state policy, originated from sessions of the politburo of the Communist Party. We could show last year that there are three surviving members of the politburo of the Communist Party of Czechoslovakia who bear responsibility for the killings of dozens of civilians on the Iron Curtain during the communist regime. We also have the last surviving member of the politburo in Bulgaria – the last prime minister who bears responsibility for the mass persecution of Bulgarian Turks. We have identified

Dnes vám chcem ukázať výsledky druhého roka tohto projektu. Od minulého mája sme pokročili ďalej. Dovoľte mi, aby som vám predstavila brožúru, ktorá bola práve vytlačená, aby sme ju dnes mohli predstaviť, pri príležitosti 23. augusta 2016. Sústredili sme sa teraz intenzívne na Pohraničnú stráž bývalého Československa. Pri posledných 30 prípadoch zabitia civilov na československých hraniciach na konci komunistického režimu sme zrekonštruovali reťazec velenia. Sú to prípady, pri ktorých dokážeme na základe archívnych podkladov preukázať, kto bol v tom čase zodpovedný, kto bol vo vedúcej pozícii v rámci vojenského reťazca velenia. Zostavili sme reťazec velenia až po tých najvyšších komunistických funkcionárov, ktorých sme identifikovali minulý rok. Ak si chcete vziať našu brožúru, sú tu pre Vás k dispozícii, je pri nich člen našej výkonnej rady Paweł Ukielski. Ako môžete vidieť, na stránkach je mnoho a mnoho zodpovedných ľudí, ktorí sú zodpovední za konkrétné prípady zabíjania, pri ktorých poznáme meno a identitu obete, na základe archívnych záznamov vieme, ako bola táto osoba zabitá, poznáme zodpovedných aj ich vojenské hodnosti.

Čo je zaujímavé a pre komunistický režim typické, že na každej úrovni velenia bol aj politický dôstojník, politruk, ktorý bol zodpovedný za vymývanie mozgov. Komunisti neponechali nič náhode. Mali politického dôstojníka na úrovni veliteľa brigády, na úrovni veliteľa praporu a na úrovni veliteľa roty; zabezpečili tak, že všetci boli dôsledne politicky indoktrinovaní. Preto sme zaradili aj týchto pánov do našej reťaze zodpovedných osôb.

Môžete vidieť, že pre tých posledných tridsať prípadov sme spolu vymenovali okolo 170 mužov, ktorí môžu byť dnes ešte nažive. A výskum ďalej pokračuje. Vyradili sme z tohto zoznamu osoby, o ktorých vieme, že už zomreli, a aj tých, o ktorých sme nemohli dokázať, že boli v službe v deň zabitia. Zo zoznamu sme takisto vylúčili osoby, ktoré na základe roka narodenia, už zrejme nie sú nažive. V dôsledku toho máme v zozname osoby s dátumom narodenia 1920 a neskôr. Vieme napríklad, že jeden z členov Predsedníctva ÚV Komunistickej strany Československa, ktorý je dnes

the last surviving ministers of interior in both countries, etc. We have also identified the top people from the top levels of command.

Today, I'm here to show you the results of the second year of this project. Since last May, we have been working further. Let me show you a brochure which just came off the printer to be presented to you today, on the occasion of 23 August 2016. We have now focused intensively on the border guards of the former Czechoslovakia. We have reconstructed the chain of command for the last 30 cases of killings of civilians on the Czechoslovak border at the end of the communist regime. They are cases in which we can prove, based on archival research, who was responsible on those days, who was in which position in the military chain of command. We have retraced the chain of command all the way back to those top-level communists whom we had identified last year. You might want to pick up an issue of the brochure; we have them in the room here. Member of our executive board Mr Paweł Ukielski has them. As you can see, there are pages and pages of responsible people who can be attributed to very concrete cases of killings, where we know the name and identity of the victim, we know how the person was killed based on archival records, and we know the responsible men, we have their ranks.

What is interesting, and typical of the communist regime is that at each level of command there also was a political officer who was responsible for brainwashing. The communists didn't leave anything to chance. They had a political officer on the level of the commander of the brigade, on the level of the commander of the battalion, and on the level of the commander of the company; so they made sure that everybody was completely politically indoctrinated. Therefore, we included those gentlemen in our chain of responsible persons as well.

You will see that for those last thirty cases we have listed altogether something like 170 men who might be alive today, and the research is continuing. We have excluded from this list persons whom we know are deceased, and those for whom we could not prove that they were involved on the day of the killing. We have also excluded from the list persons who, based on their year of birth, may not be

nažive, pán Miloš Jakeš, sa narodil v roku 1921 a stále je v pomerne dobrom zdravotnom stave. Chodí na schôdze Komunistickej strany Čiech a Moravy, prednáša prejavy na 1. mája, komunistický sviatok. Niektorí z týchto pánov sú skutočne veľmi starí. Je tu istá paralela s poslednými prežívajúcimi nacistickými zločincami, ktorí sú dnes v Európe odhalovaní a súdení. Sú to tiež deväťdesiatroční páni a niektorí z nich sú fyzicky relatívne fit; sú stále schopní podstúpiť súdny proces.

Prinášame vám tieto informácie, zoznam zodpovedných osôb, ako ďalší dôkaz, že práca, ktorú robíme, je naozaj dôležitá. Odhalili sme iba špičku ľadovca; určite objavíme toho ešte viac, pretože výskum nie je ukončený. Skúmame aj ďalšie prípady, ako napríklad prípad bulharských Turkov. Toho roku sme objavili obrovský problém obetí zabitych na bývalých rumunsko-juhoslovanských hraniciach.

Nie je to veľmi dobre známe, ale medzi Rumunskom a Srbskom bola tiež istá železná opona a bolo tam zabitych najmenej 1 000 civilistov. Je potrebné realizovať výskum, je potrebné identifikovať archívy a je potrebné nájsť údaje. Pozeráme sa detailnejšie na Bulharsko, pretože v Bulharsku bolo na železnej opone na hraniciach s Gréckom a Tureckom zabitych najmenej 1 500 ľudí. Existujú tisíce obetí komunizmu, ktoré boli takto zabité a mnohé z nich boli jednoducho pochované do zeme okolo železnej opony, nemajú svoje vlastné hroby a páchatelia dnes žijú medzi nami. Najmladší páchatelia v reťazci velenia sú ľudia narodení v 60. rokoch. Sú tu a budú tu ešte desaťročia. Touto prácou chceme dokázať, že ide o otvorené záležitosť, nie niečo neaktuálne. Naši páchatelia sú možno o 10 rokov mladší ako nacisti, pretože pre väčšinu z nás komunizmus začal v druhej polovici 40. rokov.

Dámy a páni, toto je naša správa, je to pracovná správa, budeme radi, ak si ju vezmete. Sú k dispozícii aj naše brožúry z prvého roka projektu, kde môžete vidieť, ako sme začínali našu prácu. Všetci ľudia zúčastnení na tomto výskume a naši právni poradcovia sú

alive today. As a result, we have persons here with the date of birth 1920 and onwards. We know, for example, that one of the members of the politburo of the Communist Party of Czechoslovakia who is alive today, Mr Miloš Jakeš, was born in 1921 and is still very fit. He goes to meetings of the Communist Party of Bohemia and Moravia, he holds speeches on 1 May, the communist holiday. Indeed, some of these gentlemen are very old. There is a bit of a parallel here to the last surviving Nazi criminals who are being exposed and taken to court in Europe today. They are also gentlemen in their early 90s, and some of them are relatively physically fit; they are still capable of standing trial.

We are bringing you this message today, these responsible persons, as further evidence that the work that we are doing is very important. We are just uncovering the tip of the iceberg; there is more to come, because the research is not complete. We are also looking into other cases, such as the case of the Bulgarian Turks. We have discovered this year that there is a huge issue of the victims killed on the Romanian border with the former Yugoslavia.

It is not very well known, but there was also an Iron Curtain between Romania and Serbia where at least 1,000 civilians were killed. The research needs to be done, archives need to be identified, and the data need to be found. We are also looking at Bulgaria in more detail, because also in Bulgaria at least 1,500 people were killed on the Iron Curtain along the border with Greece and Turkey. There are thousands of victims of communism who were killed in this way and many of them were just buried in the earth around the Iron Curtain, they do not have their own graves, and the perpetrators are living among us today. The youngest perpetrators in the chain of command are people who were born in the 1960s. They are here, and they will be here for decades to come. We want to prove with this work of ours that it is an open issue and not something outdated. Our perpetrators are maybe 10 years younger than the Nazi perpetrators, because for most of us, communism started in the second half of the 1940s.

vymenovaní; ktokolvek sa na nás môže obrátiť s akoukolvek otázkou. Radi poskytneme informácie. Je to únavný výskum, beží už dva roky, pracuje na ňom tím ľudí, a som naozaj rada, že napredujeme a výskum pokračuje. Rada vás budem informovať budúci rok aj väčšou brožúrou.

Ďakujem vám za vašu pozornosť.

Ladies and gentlemen, this is the report from us today, it is a working report; you are welcome to take it. In front of the room are also our brochures from the first year of the project where you can see how we started the work. All the people collaborating in this research and our legal advisors are listed; anybody can address us with any questions. We are happy to provide information. It is painstaking research that has taken two years, a team of people is working on it, and I am really pleased that we are moving forward, the research is progressing. I will be happy to inform you more next year with a bigger brochure.

Thank you very much for your attention.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

ONDREJ KRAJŇÁK

Ondrej Krajňák,
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa,
Slovensko

Ondrej Krajňák
Chairman of the Board of
Directors of the
Nation's Memory Institute
Slovakia

Téma druhej časti konferencie sa týka predovšetkým trestnoprávnej roviny vyrovnania sa so zločinmi proti ľudskosti spáchanými v čase komunistického režimu. Som presvedčený, že táto časť konferencie úzko súvisí s jej prvou časťou, v ktorej sme sa venovali téme Radikализácia na vzostupe v Európskej únii.

Osobné postoje občanov a ich správanie súvisia s našou minulosťou. História nám predurčuje identitu, ovplyvňuje správanie aj niekoľkých generácií. Býva pravidlom, že následky jedného zlého rozhodnutia znášajú celé generácie. A dejiny nám dali za pravdu, že pre celý slovenský národ takýmto zlým rozhodnutím bol nástup komunistickej strany k moci vo februári roku 1948. Včera pri Bráne slobody som uviedol počty týchto obetí. Boli ich tišíce.

Zakladateľ Ústavu pamäti národa Ján Langoš cielene vložil do zákona, na základe ktorého vznikla naša inštitúcia, túto vetu: „Žiadne protiprávne konanie štátu proti občanom nemôže byť chránené tajomstvom ani nemôže byť zabudnuté, lebo ten, kto nepozná svoju minulosť, je odsúdený ju zopakovať“ (preambula zákona o pamäti národa 553/2002). Pán Langoš si dobre uvedomoval, že zmena zmýšľania každého z nás môže nastať iba poznaním objektívnej pravdy o sebe a úprimnou sebareflexiou.

Preto ÚPN na základe spomenutého zákona bol povinný zverejniť a sprístupniť dokumenty bývalej Štátnej bezpečnosti. Dnes práve pre napĺňanie tohto zákona čelí ÚPN desiatkam súdnych sporov pre údajné poškodenie dobrého mena. Opakovane v súdnych sporoch ako dôveryhodní svedkovia vystupujú bývalí príslušníci Štátnej bezpečnosti. Stalo sa temer pravidlom, že aj napriek množstvu zachovaných listinných dôkazov takto svedkovia sa vo výrokoch súdu stali dôveryhodnejší než predložené dôkazy.

Už 27 rokov od pádu železnej opony prechádza naša krajina procesom sebareflexie. Zmeny na lepšie časy začali Nežnou revolúciou v novembri 1989. A pre mnohých bývalých politických väzňov sa, žiaľ,

ONDREJ KRAJŇÁK

The topic of the second part of the conference is mainly related to the legal handling of crimes against humanity committed during the communist regime. I am confident that this part of the conference is closely related to the first part, which was dedicated to issues such as increased radicalization in the EU.

The personal attitudes of citizens and their behaviour are related to our history. History determines our identity and influences the behaviour of people - even for several generations. As a rule, the consequences of one bad decision are subsequently borne by many generations. History gave us the truth: the Communist Party's rise to power in February 1948 was just such negative decision for the whole Slovak nation. Yesterday at the Gate of Freedom I stated the number of victims – they numbered the thousands.

Ján Langoš, founder of the Nation´s Memory Institute, specifically inserted the following sentence into the law, based on which our institute was established: "No illegal action of the state against its citizens can be protected by secrecy and cannot be forgotten, because he who does not know his past is condemned to repeat it" (preamble of the Nation´s Memory Act No. 553/2002 Coll.) Mr Langoš fully appreciated that changing how people think can only result from knowledge of objective truth about oneself and sincere self-reflection.

Hence on the basis of the aforementioned act, the Nation´s Memory Institute (NMI) was obliged to publish and make publicly available documents of the former state security's documents. The NMI is currently facing numerous law suits pertaining to alleged reputational damage - just from fulfilling the aim of this act. Former state security members repeatedly appear in law suits as trustworthy witnesses. It has become almost the rule that despite the high volume of retained documents, such witnesses are deemed more trustworthy with regard to the court´s decision than the submitted evidence.

Our country has been undergoing a process of self-reflection for

toto víziou aj skončili. Nie je to však vinou demokratov. Je to tým, že mnohí, čo netúžili po demokratických zmenách, opäťovne zneužili demokratické princípy v prospech ich osobných záujmov. Mnohým sa podarilo kontinuálne si udržať moc a spôsobiť ešte väčšie hospodárske a iné krivdy ako ich predchodcom.

Úlohou našej inštitúcie je úplne, nestranne a vyvážene hodnotiť obdobia neslobody, skúmať zločiny nacizmu a komunizmu a postarať sa aj o legislatívnu nápravu, ktorá sa týka obetí totalitných režimov.

V roku 2008 ÚPN podal na Generálnu prokuratúru SR 45 trestných podaní v súvislosti so zabitím na hraniciach. Podania boli zamietnuté s odôvodnením, že skutok sa stal v súlade s vtedy platnými zákonmi. Iba zločiny proti ľudskosti a genocída nemôžu byť premlčané. To je aj jeden z dôvodov, prečo na Slovensku doteraz neboli nikto potrestaný.

A podľame ešte ďalej. Do dnešného dňa bývalí príslušníci ŠtB pobrejú výsluhové dôchodky aj za obdobie, kedy preukázateľne škodili svojim spoluobčanom. A naopak, mnohí prenasledovaní bývalí politickí väzni dnes sotva prežijú zo svojich dôchodkov. Paradoxne teda tí, čo ich voľakedy vyšetrovali a súdili, sú dobre zabezpečení. A aby toho nebolo dosť, dnes im dokonca stavajú pomníky, ako napríklad Vasiľovi Biľákovi či Jánovi Pješčákovovi, aby sa nezabúdalo na „dobré“ skutky týchto „hrdinov“. Vasiľ Biľák napísal Leonidovi Brežnevovi pozývací list, aby poslal sovietske vojská na potlačenie zmien v auguste roku 1968. Vojaci prišli. A odišli až po dlhých 22 rokoch. Ján Pješčák bol v čase komunistického režimu generálnym prokurátorom. Osobne sa zaslúžil napr. o udelenie trestu smrti bývalému politickému väzňovi Alojzovi Jeřábkovi, ktorý sa pokúsil o útek cez hranice. Hoci na Slovensku od roku 2011 existuje zákon č. 262 o popieraní zločinov komunizmu, doteraz v súlade s týmto zákonom neboli nikto potrestaný.

„Odpustili sme, ale nezabúdame“, tak znie heslo dcér bývalých politických väzňov, ktoré sme včera videli v žltých tričkách pri Bráne slobody.

Neodčinené krivdy doteraz vyvolávajú v spoločnosti napätie. Bez zachovaných archívov by sme po 25 rokoch iba s námahou dokazovali, kto bol v minulosti skutočným vinníkom a kto obeťou totalitného režimu.

27 years since the fall of the Iron Curtain. Better times began with the Velvet Revolution in November 1989. But many former political prisoners' hopes were dashed, but not because of democrats. It happened because many people who did not want any democratic changes instead misused democratic principles to favour their own personal interests. Many retained power and caused even more economic damage and other grievances than their predecessors.

Our institute aims to comprehensively evaluate - without prejudice and with balance - the historical periods without freedom, to investigate the crimes of Nazism and Communism, and to facilitate legislative amendments related to victims of totalitarian regimes.

In 2008, NMI filed 45 complaints to the General Prosecutor's Office of the Slovak Republic relating to border killings. The complaints were refused with the reasoning that the act was in accordance with the valid laws in force at that time. Only crimes against humanity and genocide cannot become statute-barred. That is also one of the reasons why nobody has been punished in Slovakia.

And let's go further. Up to the present day, former state security members continue to draw retirement pensions even for the period when they demonstrably acted in a harmful manner towards their fellow citizens. In contrast, many persecuted former political prisoners can hardly live from their pensions, while paradoxically those who previously investigated and condemned them are well supported. And monuments are even erected to them, for example to Vasil Biľak and Ján Pješčák in order that the 'good' acts by these 'heroes' are not forgotten. Biľak wrote to Brezhnev requesting Soviet troops to be sent to suppress the changes in August 1968. The troops duly arrived, and stayed for 22 long years. Pješčák was the general prosecutor during the communist regime. He is responsible for the death sentence assigned to the former political prisoner Alojz Jeřábek, who tried to escape across the border. Although Act No. 262 Coll. On Denial of Crimes of Communism has existed in Slovakia since 2011, nobody has so far been punished in accordance with this act.

"We have forgiven, but do not forget" is the slogan of the daugh-

mu. Napriek tomu sa na strane prenasledovaných rodí nedôvera voči spoločnosti i voči sebe. Prežívajú pocity frustrácie a bezmocnosti, že sa nevedia dovoliť práva a spravodlivosti. Naopak, na strane prenasledovateľov sa v dôsledku dlhodobého nepotrestania a ignorovania zločinov, ktoré voľakedy spáchali, posilňuje pocit bezúhonnosti. Rastú snahy o prekrúcanie faktov z minulosti, bagatelizovanie či relativizovanie pravdy o zločineckých praktikách bývalého komunistického režimu. Dokonca na sociálnych sieťach či na diskusných fórách sa čoraz častejšie objavujú prejavy arogancie voči obetiam bývalého režimu alebo voči inštitúciám a orgánom, ktoré sa zasadzujú o nápravu. Uvedomujeme si, že nárast extrémizmu v našej krajinе je jedným z dôsledkov dlhodobého ignorovania práva na spravodlivé potrestanie tých, ktorí sa podieľali na zločinoch proti ľudskosti. Vid' Hartmut Tautz a ďalšie tragickejé prípady na železnej opone.

Za zločiny proti ľudskosti v našej krajinе doteraz neboli nikto odšodený a pre obvinených z týchto skutkov naďalej platí prezumpcia neviny. Tí, čo v čase komunistického režimu nespravodlivo trpeli, si sami nedokážu vymôcť právo a spravodlivosť. Následkom toho sa s prosbou o pomoc obracajú niekedy aj na radikálnych politikov, ktorí im slubujú rýchle a lacné riešenia.

Naštastie, aj pod tlakom médií sa postupne verejná mienka obracia proti bývalým prenasledovateľom. Verejnosť žiada nápravu. Judikatúra doteraz prehrávaných súdnych sporov sa postupne otáča v prospech Ústavu pamäti národa.

Preto sa ÚPN aj touto cestou pripája k tallinnskému vyhláseniu ministrov spravodlivosti, ku ktorému sa minulý rok prihlásila aj Slovenská republika. Uvedomujeme si, že „Základom pre uzmierenie a budovanie budúcnosti je spravodlivosť“. ÚPN preto považuje za nutné preskúmať možnosti nadnárodnej spolupráce s cieľom vytvoriť špeciálnu inštitúciu na vyšetrovanie komunistických zločinov a odsúdiť ich tak, ako boli odsúdené nacistické zločiny.

ters of former political prisoners that could be seen yesterday on t-shirts near the Gate of Freedom.

Unredressed grievances continue to cause social tensions. Without preserved archives, after 25 years it would be difficult to prove who the real culprit was and who the victim of the totalitarian regime was. Nevertheless, persecuted persons voice distrust against society and themselves – they feel frustrated and powerless that they cannot achieve their rights and justice. In contrast, a feeling of respectability is strengthened in those that committed past crimes but went unpunished or the crimes were not uncovered. Past facts are misrepresented, truth about the criminal activities of former communist regimes is minimised or relativized. Negative comments often appear on social networks or discussion forums against the former regime's victims or the institutions/bodies seeking retribution. We understand that increased extremism in our country is a consequence of the long-term ignoring of the need for rightful punishment of those who participated in crimes against humanity. See Hartmut Tautz and other tragic cases along the Iron Curtain.

Nobody has been convicted for crimes against humanity in our country, and the principle of innocent until proven guilty applies to the accused. Those who suffered during the communist regime cannot enforce right and justice themselves - so instead sometimes they turn to radical politicians who promise quick and cheap fixes.

In the media glare, fortunately public opinion is gradually turning against former persecutors – the public seeks solutions. In the case of law suits that had previously been lost, courts are slowly turning in favour of the Nation's Memory Institute.

Hence the NMI supports the Tallinn Declaration by ministers of justice, which the Slovak Republic also supported last year. We appreciate that "Justice is the basis for reconciliation and building the future". That is why the NMI wants to examine opportunities for supranational cooperation in order to establish a special institution for the investigation of communist crimes, and to condemn them as Nazi crimes were condemned.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

MATEUSZ SZPYTMA

V povoju novom Poľsku boli nemecké zločiny – donedávna eufemisticky nazývané ako hitlerovské, neskôr nacistické – potrestané. Po obnovení nezávislosti Poľska v roku 1989 boli trestané aj komunistické zločiny.

Bohužiaľ, Poľská republika je v právnom zmysle pokračovaním Poľskej ľudovej republiky. Má to určité právne dôsledky; poľský súdny systém môže trestať iba tých zločincov, ktorí porušili poľské komunistické trestné právo. To je veľký rozdiel, pretože aktuálne, podľa zistení historikov, dôstojníci komunistickej bezpečnostnej služby sú zradcami poľského národa. Hoci je tento fakt nepopierateľný, prokurátorská divízia IPN nemôže trestať dôstojníkov bezpečnostných služieb iba za to, že boli dôstojníkmi, obdobne ako pri procesoch proti dôstojníkom SS, ktorí boli prenasledovaní za samotné členstvo v tejto organizácii. Chcel by som zdôrazniť: pokial' ide o komunistické zločiny, spravodlivosť môže byť uplatnená len voči tým, ktorí porušili záväzné právne predpisy, v tomto prípade – komunistické právo.

Inštitút národnej pamäti bol založený v roku 2000, čo súviselo s novou etapou trestného stíhania nemeckých zločinov, tzv. nacistických zločinov, a komunistických zločinov. Inštitút má rozsiahle právomoci na vyšetrovanie a stíhanie nemeckých a komunistických zločinov, čo sa transformuje do tisícok historických vyšetrovaní. Len málo z nich sa uzavrelo obžalobami a ešte menej usvedčením, napriek tomu trestné stíhanie samotné má zmysel. Môžem to potvrdiť tiež z osobného hľadiska, pretože pracujem na IPN už šestnásť rokov, z ktorých štyri som strávil na úrade prokuratúry nášho inštitútu. Preto viem, aké dôležité sú tieto vyšetrenia pre historikov – a ako cenné budú pre budúce generácie. Pretože aj v situáciách, keď sa nedospeje k žiadnym obvineniam alebo odsúdeniam, majú tieto dôkazy obrovský význam.

MATEUSZ SZPYTMA

In post-war Poland, German crimes – that have recently been euphemistically called Nazi crimes – were punished. In contrast, communist crimes have only been penalised since Poland regained independence in 1989.

Unfortunately, the Republic of Poland in the legal sense is a continuation of the Polish People's Republic. This results in certain legal implications; the Polish judicial system can only punish those criminals who have infringed Polish communist criminal law. That represents a very considerable difference because in the actual sense, according to historians' findings, communist security service officers are traitors to the Polish nation. Although this fact is undeniable, the prosecutorial division of the IPN cannot punish security service officers only for having been officers, analogously to the post-war procedures against SS officers who were persecuted for organisational membership. I would like to make it clear: with regard to communist crimes, justice may be administered only on those who have violated binding legal regulations, in this case, communist law.

The Institute of National Remembrance was founded in 2000, which was associated with a new stage in the prosecution of German crimes – called Nazi crimes – and communist crimes. The Institute has very extensive powers to investigate and prosecute German and communist crimes, which translates into thousands of historical investigations. Few are concluded with acts of indictment, and even less in conviction, yet the prosecution itself has meaning. I can also confirm this from a personal perspective because I have been working at the IPN for sixteen years now, four of which were spent in the Prosecutor's Office of the Institute. Therefore, I know how important these investigations are for historians – and how valuable they will be to future generations. Because even in situations where there are no accusations or convictions, this evidence has enormous merit.

*Mateusz Szpytma
Deputy President, IPN,
Institute of National
Remembrance
Poland*

*Mateusz Szpytma,
prezident Inštitútu
národnej pamäti,
Poľsko*

Do 20. júla 2016 podali prokurátori vyšetrovacieho oddelenia IPN 336 obžalôb proti 518 osobám, z ktorých dve obžaloby proti dvom osobám sa týkali nemeckých zločinov, zatiaľ čo 334 obžalôb proti 516 osobám súviseli s komunistickými zločinmi. V porovnaní s inými postkomunistickými krajinami, je treba považovať tento výsledok za významný.

Najvyšší trest v histórii IPN, konkrétnie, desať rokov väzenia, bol uložený Władysławovi P. Odsúdený si odsedel časť svojho trestu a bol prepustený zo zdravotných dôvodov (bolo vydané rozhodnutie o pozastavení výkonu trestu). Władysław P. zomrel 19. januára 2016. Bol odsúdený, pretože ako dôstojník Okresného úradu verejnej bezpečnosti v Jaroslawi sa v roku 1946 dopustil dvoch vrážd na aktivistoch nezávislosti v Jaroslawi a v roku 1948 v Malom Tešíne pri Jaroslawi. Jeho skutky ako funkcionára komunistického štátu v priebehu plnenia svojich služobných povinností boli namierené na fyzické odstránenie obetí ako potenciálnych oponentov vtedajšej vlády.

Spomedzi vyšetrovaní, v súvislosti s ktorými boli vydané pomerne vysoké tresty odňatia slobody, je tiež zaujímavé spomenúť dva prípady osemročného väzenia. Hoci tieto rozsudky nemusia byť veľmi represívne, rozhodujúci význam má skutočnosť, že páchatelia boli identifikovaní a stigmatizovaní. Hodno tiež spomenúť spektakulárne odsúdenie generála Czesława Kiszcaka vyšetrovacou divíziou IPN. Bol to posledný šéf bezpečnostnej služby v Poľsku, osoba zodpovedná za fungovanie zločineckej organizácie, symbolická postava, ktorá bola napokon predsa len odsúdená nezávislým poľským súdom.

Súdne stíhanie totalitných trestných činov je veľmi nákladné; ale je potrebné jasne uviesť, že napriek nákladom, ktoré vydáva IPN na takéto úlohy, tieto náklady sú primerané účelu – potrestaniu zločinov. Úlohou a zásadou spravodlivosti nie je iba odsúdiť tých, ktorí si to zaslúžia, ale aj jasne preukázať, že trest je nevyhnuteľný. To vedie k nádeji, že ak by sa mali v budúcnosti uskutočniť podobné opatrenia, skôr či neskôr by boli páchatelia postavení pred súd. Práve z tohto dôvodu IPN podporuje všetko úsilie, ktoré pomáha, aby to,

Up to 20 July 2016, prosecutors from the investigative division of the IPN have issued 336 indictments against 518 people, of which two indictments against two persons concerned German crimes, while 334 indictments against 516 persons were related to communist crimes. This result should be considered significant in comparison with the effects of pursuing perpetrators by other post-communist countries.

The highest sentence in IPN's history, namely ten-years' imprisonment, was imposed on Władysław P. The convicted served some of his sentence before being released for health reasons (a decision to suspend the sentence was issued). Władysław P. died on 19 January 2016. He was sentenced because as an officer of the District Public Security Office in Jarosław, he committed two murders of independence activists by firearm in 1946 in Jarosław and in 1948 in Cieszacin Mały near Jarosław. His acts, as a functionary of the communist state in the course of performing his official duties, were aimed at the physical elimination of victims as potential opponents of the-then government.

Among the investigations in relation to which relatively high prison sentences were passed, it is also interesting to note two cases of an eight-year imprisonment. Although these judgments may not be very repressive, that the perpetrators were identified and stigmatised is of crucial significance. It is also worth mentioning the resounding condemnation of General Czesław Kiszczałka by the investigative division of the IPN. He was the last Security Service head in Poland, responsible for the functioning of a criminal organisation, a symbolic figure, who nevertheless was finally sentenced by an independent Polish court.

The prosecution of totalitarian crimes is very expensive; but it must be clearly stated that despite the costs incurred by the IPN for such tasks, such costs appropriately reflect the intended purpose – the punishment of criminals. The function and principle of justice are not only in the condemnation of those who deserve it, but also a clear demonstration of the fact that punishment is unavoidable. This gives

čo začala bolševická revolúcia v roku 1917 a nástup nacistov k moci v Nemecku v roku 1933 a čo Európa zažila v dôsledku paktu Molotov-Ribbentrop 23. augusta 1939, bolo nielen dôkladne preskúmané a presne popísané historikmi – ale aj súdené.

rise to the hope that if in the future similar events were to take place, sooner or later the perpetrators would be brought to justice. It is precisely for this reason that the IPN supports all efforts leading to a situation where that initiated by the Bolshevik Revolution in 1917 and the Nazis rise to power in Germany in 1933, and what Europe experienced as a result of the Molotov-Ribbentrop Pact of 23 August 1939, is not only thoroughly researched and accurately described by historians – but also judged.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

ZDENĚK HAZDRA

Zdeněk Hazdra,
ředitel,
Ústav pro studium
totalitních režimů,
Česká republika

Zdeněk Hazdra
Director,
Institute for the Study of
Totalitarian Regimes,
Czech Republic

ZAMYŠLENÍ NAD OTÁZKAMI VYROVNÁVÁNÍ SE S TOTALITNÍ MINULOSTÍ NEJEN V TRESTNĚPRÁVNÍ ROVINĚ (ČESKÁ ZKUŠENOST)

Vzácní hosté, kolegyně a kolegové, dámy a pánové,

23. srpen je na základě usnesení Evropského parlamentu již několik let připomínán jako Evropský den památky obětí všech totalitních a autoritářských režimů. Myslím ale, že ve veřejnosti o tom skoro nikdo neví. Rozhodně to platí o české veřejnosti.

Přitom jde o závažné připomenutí. Poukazuje na dědictví, které nese celá Evropa: v ní se sice zrodily nejcennější myslitelské koncepty, ale také koncepty nejnebezpečnější, zvrácené, které za sebou nechaly miliony obětí. Moderní evropské dějiny se jeví jako velká bitva s různými typy režimů potlačujících svobodu, demokracii a lidská práva. Je to dědictví věru nejednoznačné – i po letech představuje obtížný úkol, se kterým se nevyrovnáme snadno.

Cítím potřebu připomenout, že existují zhruba dvě možnosti, jak se tomu obtížnému úkolu vyhnout a jak vyrovnaní se s minulostí ošidit. První z nich je naprostá lhostejnost, tedy přiznané nezabývání se minulostí, případně její zlehčování. Druhý přístup je napohled protichůdný – zdálo by se, že je hodnotově zcela opačný – ale obávám se, že není ani o trochu lepší: jde o tendenci jednoduše rozdělit obyvatele do dvou táborů, na pachatele a na jejich oběti, a pak s patřičnou vehemencí na pachatele svádět všechny neduhy současného světa.

Zastánci obou těchto přístupů jsou vůči sobě samozřejmě nepřátelští, ale přitom jeden druhého vlastně podporují. Na současné české realitě to dobře vidíme: četná média přinášejí klišovitý pohled na minulost, ve veřejném prostoru se soustavně ozývají lidé posedlí jednoduchým bojem s „pachateli“ – a nezájem veřejnosti o dějině dvacátého století soustavně roste.

Podobné rozpolcení můžeme pozorovat i v rovině trestněprávní.

ZDENĚK HAZDRA

CONSIDERING ISSUES RELATED TO DEALING WITH THE TOTALITARIAN PAST NOT ONLY FROM THE CRIMINAL LAW ASPECTS (CZECH EXPERIENCE)

Dear guests, colleagues, ladies and gentlemen,

On the basis of a European Parliament resolution, for several years 23 August has been commemorated as the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian and Authoritarian Regimes. But I think that almost no members of the general public know about this. This applies mainly to the Czech public.

But this is a serious remembrance. It underscores the heritage of all of Europe: the most valuable idea concepts came into being here, but also the most dangerous, perverse concepts that led to millions of victims. Modern European history resembles a major battle with various regimes suppressing freedom, democracy and human rights. This legacy is ambiguous – even after many years it represents a challenging task that will only be settled with great difficulty.

I must remind that there are two ways to avoid this difficult task and how to cheat reconciling with the past. The first is complete indifference – not to deal with the past or detracting from it. The second seems like the opposite at first sight – it looks opposite in terms of values – but I am afraid that it's not better: it has the tendency to split people into two camps – offenders and victims – and to channel all today's world problems onto the offenders.

The advocates of these respective attitudes are enemies – yet they support each other. We can see it in the current Czech reality: lots of media present the past like a cliché. Those who want to fight "offenders" can frequently be heard in the public arena – and the public's interest in twentieth century history is constantly waning.

A similar split can also be observed in criminal law. Demands for

Hlasité volání po tom, aby všechny osoby odpovědné za dění v minulosti byly odsouzeny a přísně potrestány, se s jistou pravidelností dosud ozývá spolu s požadavkem zákazu komunistické strany a podobně. Zároveň těch, kteří odsouzeni skutečně byli, je v Česku minimum, a potrestaných je ještě méně.

Naše dědictví opravdu není jednoduché. Už proto, že naši zemi nejprve okupovali nacisté, posléze ji ovládali komunisté a pak ji další komunisté navíc okupovali. Zkušenosti z těchto neblahých období se prolínají – často složitěji, než si většinou připouštíme. Tím obtížnější je vypořádat se s tím, ať už v oblasti bezpečnosti, soudnictví či třeba vědeckého výzkumu.

Pokusy vyřešit vztah k minulosti měly u nás různou podobu. Připomeňme, že po druhé světové válce pracovaly v českých zemích Mimořádné lidové soudy zřízené zvláštním prezidentským dekretem. Měly potrestat nacistické zločince a ty, kteří s nimi kolaborovali a provinili se proti československému státu. Členové protektorátních vlád a další veřejně činné osoby stanuli před Národním soudem. Takto bylo odsouzeno přibližně 23 tisíc lidí, z toho 738 k trestu smrti. Na jedné straně se tímto způsobem podařilo odsoudit mnohá provinění spadající do let nacistické okupace, na druhou stranu se do činnosti takových tribunálů nutně promítly nejrůznější politické zájmy, snahy odstranit politické protivníky či vyřídit si osobní účty, a to i na sousedské úrovni. Soudy jednaly ve zrychleném režimu maximálně tří dnů, proti jejich verdiktům nebylo odvolání a rozsudky v podobě trestu smrti se vykonávaly během několika hodin po vynesení.

To, že po pádu komunistického režimu v roce 1989 se nic podobného neopakovalo, je pochopitelné a doufám, že toho nikdo nelituje. Ale musím podotknout, že ten rozdíl není dán jenom naší rostoucí humanitou. Je dán i odlišným vztahem společnosti k oběma režimům: zatímco nadvláda nacistů nám byla vnučena zvenčí, formou okupace, v případě vlády komunistické tomu přece jen bylo poněkud jinak. Ať se nám to dnes líbí nebo ne, bez značné podpory domácího obyvatelstva by tehdejší komunistická strana ani nevyhrála volby v roce 1946, ani by dva roky poté tak hladce neprevzala moc do svých

sentences and strict punishments for all those responsible for past activities regularly arise, together with requests to ban the Communist Party and the like. Yet simultaneously, very few people have been prosecuted in the Czech Republic, and even fewer punished.

Our legacy is not simple. Our country was occupied by the Nazis, then the communists took over, and then other communists occupied the country. Experience from these calamitous periods overlapped – in a more complicated way than we like to admit. It is even more difficult to cope with in terms of security, courts, and scientific research.

Attempts to resolve the relationship with the past in our country assumed different characteristics. It must be remembered that the Extraordinary People Courts established by a special presidential decree worked in the Czech Republic after the Second World War. Such courts sought to punish Nazi criminals and those who collaborated and committed offences against the Czechoslovak state. Members of Protectorate governments and other public persons stood before the National Court. Approximately 23,000 people were convicted in this way of which 738 were sentenced to death. On one hand, many crimes committed during the Nazi occupations were condemned in this manner, on the other hand different political interests, efforts to eliminate political opponents, or to settle personal accounts – even with neighbours, were projected into such tribunals. The courts acted in accelerated trials that lasted only three days: verdicts could not be appealed, and death sentences were performed within hours of a guilty verdict.

It is understandable that nothing similar was repeated after the fall of the communist regime in 1989, a fact – I hope – nobody regrets. But I must state that this difference is not only based on our increased level of humanity. It is also based on the different relationship that society had with respect to both regimes: while the rule of Nazis was externally enforced as an occupation, the case of the communist government is different. Whether we like it or not, without the considerable support of Czechoslovakia's electorate the Communist

rukou. A dokonce ani tanky v roce 1968 by k nám nemohly přijet tak suverénně, kdyby provázanost společnosti s komunistickými vládci nebyla tak těsná. To vše ztěžuje reflexi té doby.

Ke složitému pocitu prolnutí mezi tehdejšími vládci a ovládanými ještě přispívá skutečnost, že i sami komunisté se místy snažili o jakousi nápravu svých činů. Dokonce už v padesátých letech z rozehodnutí ÚV KSČ působily na bázi ministerstev spravedlnosti a vnitra komise, které přezkoumávaly politické procesy po roce 1948. Samozřejmě byly bezzubé, zaměřovaly se jen na komunisty a nesplnily ani původní očekávání. Větší naději přinesl teprve čas takzvaného pražského jara, kdy se konečně smělo hovořit o procesech z 50. let a v památném roce 1968 přijalo Národní shromáždění rehabilitační zákon (č. 82/1968 Sb., o soudní rehabilitaci). Vznikaly zvláštní senáty, které nejen z právního hlediska posuzovaly platnost jednotlivých politických procesů, ale také určovaly osoby odpovědné za nezákonny postup. Společně s tím byla ovšem mezi samotnými bývalými politickými vězni patrná i snaha o smíření uvnitř společnosti a vyvarování se toho, aby proces napravování či zmírnování křivd přerostl v pomstu či vyřizování účtů. Jak víme, naděje pražského jara záhy pohasly. Ale leccos z ducha tehdejší doby evidentně poznamenalo i události po listopadu 1989.

S nástupem demokracie byl v dubnu 1990 přijat rehabilitační zákon (jako jedna z klíčových norem) a o tři roky později čeští zákonomádři odhlasovali zákon o protiprávnosti komunistického režimu. Také byly zavedeny takzvané lustrační zákony, které omezují přístup do určitých pozic ve státní správě či v bezpečnostních složkách bývalým funkcionářům KSČ a příslušníkům Státní bezpečnosti. Vláda dále přijala nařízení o vyplácení jednorázové náhrady či příplatku k důchodu za účelem zmírnění některých křivd, způsobených komunistickým režimem. Před několika lety (ovšem se značným zpožděním) český parlament schválil zákon o účastnících odboje a odporu proti komunismu.

V neposlední řadě byl založen Úřad dokumentace a vyšetřování

Party would not have won the 1946 election and been given power. Even the tanks would not have arrived so easily in 1968 had the relationship between society and the communist rulers not been so close. All of this makes it difficult to reflect on this period.

That the communists alone tried to remedy their actions contributes to the complicated feeling of an overlap between the rulers and controlled citizens. Even in the 1950s, the Central Committee of the Czechoslovak Communist Party decided that commissions examining post-1948 political trials would operate from the ministry of justice and ministry of interior. Of course, they lacked authority, focused only on communists, and failed to meet even the original expectations. The Prague Spring brought about greater hope – when it was possible to speak about the 1950s trials, and in 1968 the National Assembly adopted the Rehabilitation Act (Act No. 82/1968 Coll. on Judicial Rehabilitation). Special senates were established to assess the validity of case-by-case political trials, and they also identified those responsible for non-compliant trials. Former political prisoners sought social reconciliation to avoid the process of remedies or grievances descending into revenge or the settling of personal accounts. As we know, the Prague Spring's hopes were dashed. Yet events after November 1989 were influenced by that period's spirit.

After the advent of democracy, the Rehabilitation Act was adopted in April 1990 (as a key act), and three years later Czech lawmakers approved the Act on Illegality of the Communist Regime. The 'lustration laws' were adopted limiting access to certain positions in the state administration or security organizations for former functionaries of the Czechoslovak Communist Party and State Security members. The government approved the decree upon the payment of a one-off contribution or extra pay to pensions in order to mitigate certain grievances resulting from the communist regime. A few years ago (but with a considerable delay), the Czech Parliament approved the Act on Participants in the Resistance against Communism.

And last but not least, the Office for the Documentation and In-

zločinů komunismu, jehož posláním je odhalovat a stíhat trestné činy spáchané v období komunistické vlády. A samozřejmě nesmí zapomenout na vznik Ústavu pro studium totalitních režimů, který nacistickou a komunistickou minulost reflektuje formou vědeckých, popularizačních a vzdělávacích výstupů, a Archiv bezpečnostních složek, který zpřístupňuje veřejnosti příslušné archivní materiály.

Stále se u nás ozývají lidé, kterým se to zdá nedostatečné, a mnohé argumenty jim dívají za pravdu. Avšak pokud bychom v oblasti trestního práva shledali nedostatky, pak ještě větší najdeme v oblasti morálky. Do svědomí si totiž saháme neradi. Mnozí navíc poukazováním na trestněprávní rovinu leckdy odpoutávají pozornost od svého vlastního počínání, které sice nebylo zločinné, ale právě z hlediska morálky mohlo být hraniční. Symbolicky popsáno, vidíme bývalé funkcionáře Socialistického svazu mládeže, jak se vymezují vůči bývalým komunistům a žádají jejich potrestání.

Podotýkám, že jsem zastáncem toho, aby pachatelé politicky motivovaného násilí a nezákonnosti byli pohnáni k zodpovědnosti a aby jejich jednání, pokud to lze, posoudil nezávislý soud. Jestliže se více než 70 let po skončení druhé světové války soudy ještě zabývají nacistickými zločiny, mělo by totéž platit i o zločinech komunistických. Ale nelze se upínat jenom k tomu.

My, kteří máme jakousi „profesní odpovědnost“ za vztah k dějinám, bychom si měli dávat pozor především na tu chybu, abychom při pohledu do minulosti neztráceli ze zřetele aktuální rizika. Pravdivou odpověď na to, jak se některé věci v minulosti mohly stát, hledáme přece hlavně proto, abychom dobře rozpoznali, co nám hrozí teď. Náležitý pohled na nedávné dějiny má jít ruku v ruce se spoluodpovědností každého občana za stav věcí veřejných ve své zemi.

Nemohu si pomoci, ale vedle tázání, proč nebyli potrestáni všichni komunističtí funkcionáři, se mi jeví jako naléhavější otázka, proč dosud nejsme schopni důsledně porazit komunisty v parlamentních volbách. Rád bych nahlédl minulost tak, aby odpověď byla zřejmější. Asi přitom nebudeme smět vynechávat ani tu polohu, kterou svého času tak provokativně pojmenoval Václav Havel: „Všichni jsme – byť

vestigation of the Crimes of Communism was established with the mission to reveal and punish crimes committed during the period of the communist regime. Of course, we must not forget the founding of the Institute for the Study of Totalitarian Regimes that reflects the Nazi and Communist past as scientific, popular, and educational materials; and the Archive of Security Organizations that makes relevant archive materials publicly accessible.

Many consider this insufficient – a view backed up by many arguments. Yet if we can find deficiencies in criminal law, then even larger deficiencies can be found in the field of ethics. We don't like to trouble our conscience. Pointing out aspects of criminal law means diverting attention from our own acts that while non-criminal, could nevertheless be on the border from the ethical perspective. Symbolically – we can see how former Socialist Youth Union functionaries dissociated themselves against former communists and sought their punishment.

I state that I want the offenders of political violence and illegality to be punished and that their activities examined by an independent court. If the courts can deal with Nazi crimes more than 70 years after the Second World War ended, then the same should apply to communist crimes. But this cannot be solely relied on.

We, who have a kind of "professional responsibility" for the relationship to history, should avoid the mistake of being negligent about today's risks when looking back to the past. We are seeking the truth about how some events happened in the past, mainly in order that we can recognize contemporary threats. An appropriate view on recent history should go hand-in-hand with each citizen's responsibility for the state of public affairs in his/her country.

In addition to the question as to why all communist functionaries have not been duly punished, the question why we cannot defeat the communists in parliamentary elections seems more urgent. I would like to understand the past in order that the answer is clearer. We should probably not omit the issue that Václav Havel provocatively described: "All of us are responsible – to varying degrees – for the

pochopitelně každý v jiné mře - za chod totalitní mašinerie odpovědi, nikdo nejsme jen její obětí, ale všichni jsme zároveň jejími spoluvůrci." Z toho plyne, že nás nejspíš čeká zkoumání ještě poněkud náročnější nežli doposud.

running of the totalitarian machinery, nobody is only a victim, but all of us are also its creators". It follows from the aforementioned facts that an even more urgent investigation awaits us than before.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

ÁRON MÁTHÉ

VYROVNANIE SA S TOTALITNOU MINULOSŤOU Z PERSPEKTÍVY TRESTNÉHO PRÁVA

Dámy a páni,

predtým, ako začнем hovoriť o súčasnej situácii, môže byť užitočné si pripomenúť, kde sme začínali pred štvrt' storočím. Hovorí sa, že úlohou historikov je veci porozumieť a pochopiť. Avšak inštitúcia, ktorú zastupujem, nebola založená iba na pochopenie, ale na vyvodenie záverov z pochopených súvislostí. Stále si myslím, že je dobre si pripomínať, ako sme sa dostali k tomu, že o zločinoch spáchaných komunistami – čo možno menej presne, ale výstižne pomenovať „hriechmi komunizmu“ – že o týchto zločinach vôbec možno diskutovať. Ako v tom čase fungovala spoločnosť, aké boli podmienky.

1. Medzi rokmi 1944 a 1961 prešlo Maďarskom sedem vĺn násilia. Päť bolo spojených s komunizmom.

a) Prenasledovanie a deportácia našich židovských krajanov, čo vyvrcholilo na jar roku 1944. Táto vlna násilia sa dotkla viac ako pol milióna ľudí.

b) Na jeseň roku 1944 sa celá spoločnosť dostala do stavu teroru. Vláda maďarských nacistov – strana Šípové kríže – bola niečo ako vláda zbojníkov. Inštalovalo ju nacistické Nemecko, aby zabránilo prímeriu Maďarska so spojencami. Ich vláda sa začala len v západnej polovici krajiny a deň po dni sa scvrkávala, ako pokračovali vojenské operácie, ale predznamenávala príchod istého socializmu, ktorý tiež hlásali.

c) 1944 – 1945: Zločiny spáchané sovietskymi vojskami, ktoré išli nad rámec toho, čo systematicky vyplývalo z vojnových podmienok – spomeňme len masové znásilnenia, masové deportácie do

ÁRON MÁTHÉ

COMING TO TERMS WITH THE TOTALITARIAN PAST FROM THE CRIMINAL LAW PERSPECTIVE

Ladies and Gentlemen,

Before I start talking about the current situation, it might be useful to recall where we started a good quarter century ago. It is said that historians' task is to understand and have things understood. However, the organisation I represent was not merely established to understand, but to draw conclusions from the connections. Still, I believe it can never be enough to recall how crimes committed by communists – what might be called 'the sins of communism' less accurately but felicitously – how we reached the point that these crimes could be discussed at all. How society used to work at the time, what the conditions were like.

1. Seven waves of violence swept through Hungary between 1944 and 1961. Five were related to communism.

a) The harassment and the deportation of our Jewish compatriots that culminated in the spring of 1944. This wave of violence involved more than half a million people.

b) The autumn of 1944 saw the whole of society get into a state of terror. The rule of the Hungarian Nazis – the Arrow Cross Party – was just like the reign of highwaymen. They were installed by the Nazi Germany to forestall Hungary's armistice with the Allies. Their rule began in only the Western half of the country, and was shrinking day-by-day as the military operations continued, but it heralded the advent of a kind socialism, which they also preached.

c) 1944 – 45: crimes committed by the Soviet army went way beyond acts that systematically resulted from wartime condi-

Áron Máthé
Vice-Chair
Committee of National
Remembrance
Hungary

Áron Máthé,
podpredseda
Výbor národnej pamäti,
Maďarsko

Gulagu¹, najmä do GUPVI². Do určitej miery sa to dotýkalo populácie celej krajiny (napríklad rabovanie), ale výrazne (deportácie alebo znásilnenia) asi milióna osôb.

d) 1944 – 1949: počas rokov komunistického ujímania sa moci, sa spáchalo množstvo násilných, odvetných alebo preventívnych skutkov (vraždy páchané komunistickými skupinami, zločiny politickej polície, uplatňovanie princípu kolektívnej viny, internácia a čistky vo verejnej správe).

e) 1949 – 1956: násilné činy spáchané založenou diktatúrou: na každej tretej maďarskej rodine sa tým, či iným spôsobom prejavila plná sila diktatúry – od pokút až po deportácie a popravy.

f) V zime 1956 – 1957 odveta po revolúcii. Streľba do ľudí, masové bitky, internovanie, väznenia, popravy.

g) 1959 – 1961: zakladanie poľnohospodárskych družstiev. Zastršovanie a zlé fyzické zaobchádzanie s roľníkmi počas procesu kolektivizácie.

2. Mnohí, ktorí trpeli, aj členovia ich rodín, v roku 1989 a v nasledujúcich rokoch ešte žili. Spoločenská požiadavka na stíhanie páchateľov by mala byť samozrejmá. Ale nebolo to také jednoduché:

a) Čas, ktorý uplynul – krivdy „vybledli“ a v mnohých prípadoch boli sprevádzané hanbou, takže bolo ľahšie o nich čo i len hovoriť. Ľudia sa počas diktatúry naučili s tým žiť. V mnohých prípadoch hovoríme o 20-, 30-, či 40-ročných jazvách!

b) Strach – obete sa naučili žiť so strachom, čo súvisí s plynutím času. Maďarská spoločnosť v roku 1956 dostala tvrdú lekciu, že po povstaní nasledovali tvrdé dôsledky.

- 1 ГУЛАГ – Главное управление исправительно-трудовых лагерей, Hlavné riaditeľstvo prevýchovno-pracovných táborov (tábory nútených práč), ktoré v Sovietskom zväze existovali od roku 1930 do 1960 (poznámka editora).
- 2 ГУПВИ – Главное управление по делам военнопленных и интернированных, Hlavné riaditeľstvo pre vojnových zajatcov a internovaných – analógia GULAGov pre vojnových zajatcov, existovali od roku 1939 do 1953 (poznámka editora).

tions – let us just consider mass rapes, and mass deportations to the Gulag¹, especially the GUPVI². That involved the whole population of the country to some extent (e.g. looting), but significantly (in terms of deportation or rape) about a million people.

d) Between 1944 and 1949 in the years of the communist takeover, the multitude of violent, retaliatory or preventative acts (murders by communist gangs, crimes by the political police, applying the principle of collective guilt, internment and cleansing in public administration).

e) Between 1949 and 1956 violent acts perpetrated by the established dictatorship: every third Hungarian family met the full force of the dictatorship in one way or another – ranging from fines to deportation and execution.

f) In the winter of 1956 – 1957 retaliation after the revolution. Salvos, mass beatings, internment, imprisonment, executions.

g) Between 1959 and 1961: organizing farming cooperatives. Intimidating and physically abusing farmers during the process collectivization.

2. Many of those who suffered abuse – and family members – were alive in 1989 and the following years. Social demand for prosecution of the perpetrators would have been evident. But it wasn't so simple:

a) Time that had passed – grievances faded and in many cases were accompanied by shame, making it difficult to even speak about them. People learned to live together with them during the dictatorship. In many cases we are talking about 20-, 30-, 40-year-old wounds!

1 GULAG - Главное управление исправительно-трудовых лагерей, "Chief Administration of Corrective Labor Camps" (Forced Labor Camps) existed in the Soviet Union since 1930 until 1960 (editor's note).

2 GUPVI - Главное управление по делам военнопленных и интернированных, The Main Administration for Affairs of Prisoners of War and Internees, the analogy of Gulags for prisoners of war. GUPVI existed since 1939 until 1953 (editor's note).

c) Stigmatizácia – komunistická inteligencia, ktorá formovala verejnú mienku, urobila všetko pre stigmatizáciu určitých skupín obetí. Po roku 1956 bolo mnoho demonštrantov stíhaných na základe bežného práva a podľa komunistického klišé demonštranti boli iba kriminálnym podsvetím spolupracujúcim s prostitútkami a fašistami. Alebo miernejší príklad: roľníci váhajúci vstúpiť do družstiev boli označovaní za „nemoderných“.

d) Nedostatok dôvery a spoločnej identity – v roku 1956 bola maďarská spoločnosť rozčarovaná a chcela len prežiť. Komunistické vezenie využilo tieto nálady a pod rúškom „boja proti nacionalizmu“ viedlo vojnu proti maďarskej identite.

e) Túžba po mieri – v dôsledku permanentného boja komunistov proti spoločnosti (vrátane mnohých rokov a desaťročí mieru), ako aj spomienok na násilie po celej krajine (sprevádzaných nešťastnými udalosťami v skoršej maďarskej histórii), prevládala v maďarskej spoločnosti celkom pochopiteľná túžba po pokoji.

f) Otázka kolaborácie – veľa skupín v maďarskej spoločnosti sa cítilo zaviazaných voči predchádzajúcemu režimu, alebo vnímalо aspoň nejakú prepojenosť s ním. Tento strach bol zneužívaný počas politickej transformácie s tvrdením, že 800 000 členov strany a ich rodiny by bolo prenasledovaných, ak by došlo k skladaniu účtov.

g) Právne prostredie – Ústavný súd v Maďarsku bol založený v roku 1989 ešte pred prvými slobodnými voľbami. Treba povedať, že tento orgán nepodporil kompenzáciu, nájdenie zodpovedných osôb alebo spravodlivosť vo všeobecnosti.

h) Vonkajší dôvod, ktorý máme tendenciу prehliadať: slobodný svet očakával pokojnú transformáciu a otvorenie obchodných trhov. Pre toto sa našli partneri v technokratoch so socialistickým pozadím a v inteligencii. Dovoľte mi citovať úvod Johna O'Sullivana ku knihe Richarda Legutka Démon v demokracii – totalitné pokušenia v slobodných spoločnostiach: „V západnej Európe verejné aj súkromné inštitúcie, vrátane orgánov Európskej únie, považovali za sympatickejších partnerov pre politiku a podnikanie bývalých komunistov než bývalých disidentov.“ Legutko vysvetľuje: „V 70. rokoch ... som na

b) Fear – victims learned to live, which correlates with the time passed and that Hungarian society learned a hard lesson in 1956 that the uprising had serious consequences.

c) Stigmatization – the communist intelligentsia that shaped public opinion did everything to stigmatize certain groups of victims. After 1956 many protesters were prosecuted on the grounds of common law and according to the communist cliché, the protesters were just underworld cooperating with prostitutes and fascists. Or a milder example: farmers reluctant to join cooperatives were labelled „outdated”.

d) Lack of trust and common identity – in 1956 Hungarian society was disillusioned and simply wanted to get by. The communist establishment took advantage of that sentiment, and basically waged war against Hungarian identity under the guise of „fighting nationalism”.

e) A desire for peace – due to the communists' permanent war against society (including many years and decades of peace), as well as memories of violence throughout the country (accompanied by earlier Hungarian history and unfortunate events), an understandable desire for peace prevailed in Hungarian society.

f) The question of collaboration – many groups in Hungarian society felt obliged to the previous regime, or at best some connection to the regime. This fear was exploited during the political transformation, with the claim that 800,000 party members and their families would be persecuted if people were called to account.

g) Legal environment – the Constitutional Court in Hungary was established in 1989, before the first free elections. Let's just say that the body did not promote compensation, finding those responsible, or doing justice in general.

h) An external reason we tend to overlook – the free world expected a peaceful transition and the opening of trade markets. To this end, partners were found in technocrats with a socialist background and in the intelligentsia. Let me quote the introduction of Richard Legutko's *The Demon in Democracy – Totalitarian Temptations in Free Societies* by John O'Sullivan: "In Western Europe, public and

moje nepríjemné prekvapenie zistil, že mnohí moji priatelia, ktorí sa vedome hlásili za oddaných podporovateľov liberálnej demokracie, preukázali mimoriadnu miernosť a pochopenie voči komunizmu.” A neskôr hovorí: „Krátko po páde komunizmu v Poľsku, hneď v roku 1989, som sa po druhýkrát som stretol s rovnakými pohľadmi. Antikomunisti boli pre liberálnu demokraciu hrozbou. Zatiaľ čo tí, ktorí boli proti-antikomunistickí, prešli najdôležitejšou a najtažšou prijímacou skúškou do novej politickej reality.”

3. Z toho všetkého vyplýva, že v roku 1989 v Maďarsku (krajine s pomerne zlou ekonomickej situáciou) chýbala dostatočná spoločenská podpora, ktorá by bola potrebná na slobodne zvolenú, ale politicky slabú, vládu, aby presadila skladanie účtov zodpovedných osôb. Práve tu to začalo – v skutočnosti už skôr. Pretože na diskusiu o vine potrebujeme zločiny, ktoré by zahŕňali rehabilitáciu obetí, a uplynulo dobré desaťročie, kym sa postupne neprijali všetky opatrenia týkajúce sa všetkých obetí. Preto keď hovoríme o perspektíve trestného práva, všetky tieto aspekty treba vziať do úvahy. Maďarské, české, slovenské, rumunské a iné spoločnosti nemôžu byť všeobecne obviňované – najmä ak zvážime vážne zápasy, ktoré museli protikomunistické spoločenské hnutia a politické sily vybojovať.

4. Toto bola východisková situácia, ktorá by mohla objasniť, prečo bol akýkoľvek trestný proces taký pomalý. Ale čo sa deje teraz? Počas celého procesu dosahovania spravodlivosti sa vynárali rôzne prípady, ktoré mali alebo získali symbolický význam. Zdá sa, že nedávny prípad Bélu Biszka, bývalého ministra vnútra a vedúceho komunistického politika, získal takýto silný symbolický význam. Proces v malom rozsahu reprezentoval všetky súdne procesy v Maďarsku. Avšak, nedošlo k žiadnemu skutočnému prielomu, Béla Biszku zomrel v priebehu obskúrnych postupov. Právny rámec v Maďarsku je jasný; otázkou však je, či súdy na rôznych úrovniach môžu tieto prostriedky použiť. Vedúci sudca odvolacieho súdu zdôraznil, že existuje značný rozdiel medzi historickou zodpovednosťou a trestnou zodpovednosťou. Napríklad,

private institutions, including European Union bodies, seemed to find former communists more congenial than former dissidents as partners in politics and business." Legutko elaborates as follows: "In the 1970s...to my unpleasant surprise I discovered that many of my friends, who consciously classified themselves as devoted supporters of liberal democracy, displayed extraordinary meekness and empathy toward communism." Later he says: "I experienced the same budding thought for the second time during Poland's post-communist period, right at its very beginning in 1989. Anti-communists were a threat to liberal democracy; while those who were anti-anticommunist passed the most important and most difficult entrance exam to the new political reality."

3. From all that, it followed that in 1989 in Hungary (a country with a rather poor economic situation) calling people to account lacked sufficient support from society which would have been necessary for the politically weak, freely-elected government to push measures through. This is where the issues started – in fact earlier: because to discuss guilt one needs crimes, which would have involved the rehabilitation of victims, and a good decade passed until all the measures were gradually taken concerning all the victims. Therefore, when we talk about the criminal law perspective, all these aspects should be taken into consideration. The Hungarian, Czech, Slovak, Romanian, etc. societies cannot be blamed in general – especially if we consider the serious fights that had to be fought by anti-communist social movements and political forces.

4. That was the baseline situation, which might make it clearer why any criminal law procedure was so slow. But what is happening now? Throughout the whole process of providing justice, various cases kept surfacing that were or became of symbolic significance. Most recently the case of Béla Biszku, ex-minister of internal affairs and leading communist politician, seemed to reach beyond itself with strong symbolic significance. On a small scale, the procedure repre-

pri obnove konania došlo k zabeniu obžaloby na základe nasledovných dostupných informácií.

Na súde bolo zdôraznené, že napriek tomu, že na rôznych schôdzach komunistickej strany boli skutočne vyslovené „drastické vyhlásenia“, tieto „neprekročili bežné klišé tej doby“. Podľa odôvodnenia tejto vety vyhlásenia boli zamerané na podporu prísnejšej odplaty proti kontrarevolucionárom a robotníckym radám; nepovzbudzovali k odvete proti pokojným civilistom. Navyše sú „voči osobitnému zaobchádzaniu s kontrarevolucionármi a s opozíciou.“ Dovoľte mi upozorniť na pojem: „kontrarevolucionári“. Jasne to odráža starú komunistickú terminológiu.

5. Riešenia – prostriedky histórie sú stále jasné. Je nepochybne zodpovednosťou historikov odhaľovať konanie predstaviteľov diktatúry, jej pracovných mechanizmov a páchateľov, ktorí boli pri moci. To zahŕňa symbolickú a informačnú silu. Vo Výbere národnej pamäti postupujeme v súlade s našou povinnosťou. Tento rok sme publikovali takmer tisíc mien a kariérne postupy tých, ktorí boli pri moci. Dúfame, že prispejeme k vytvoreniu kritického množstva, čo zabráni vzniku takýchto právnych absurdít. A ukáže našu históriu v strednej Európe tak, ako sa diala, nie cez prizmu bývalej garnitúry, ale očami novej generácie, ktorá chce získať naspäť svoju minulosť a svoju identitu.

sented the whole judicial procedure in Hungary. But there was no real breakthrough, Béla Biszku passed away during the course of obscure procedures. The legal framework is clear in Hungary; the question is whether the courts from various judicial bodies can apply these means. A leading Court of Cassation judge emphasized that there is a significant difference between historical liability and criminal liability. For example, there was an acquittal at a retrial in the first instance based on the information available, as follows.

It was highlighted in court that although „drastic statements” were indeed said at various meetings of the communist party, these „did not exceed the usual clichés of the time”. According to the justification of the sentence, the statements aimed to encourage stricter retribution against counter-revolutionists and workers’ councils; they did not encourage retaliation against peaceful civilians. Moreover, they were „dominantly about handling the counter-revolutionists and opposition separately.” Let me draw attention to the phrase: “counter-revolutionist”. That clearly reflects the old communist terminology.

5. Solutions – the means of history are still clear. It is undoubtedly historians’ responsibility to expose the actions of representatives of the dictatorship, its working mechanisms and perpetrators, those in power. That entails symbolic and informational power. We at the Committee of National Remembrance proceed in accordance with our duty. This year we published nearly a thousand names and career trajectories of those in power. We hope to contribute to the forming of a critical mass, which will soon render it impossible for such legal absurdities to occur. And it will show our history in Central Europe as it happened, not through the lenses of the former apparatus, but through the eyes of a new generation eager to reclaim its past and identity.

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

BOŠTJAN KOLARIČ

Boštjan Kolarič,

Študijné centrum pre
národné zmierenie,
Slovensko

Boštjan Kolarič

The Study Centre for
National Reconciliation
Slovenia

SLOVINSKO – DEDIČSTVO KOMUNISTICKÉHO REŽIMU

1. Úvod

Druhá svetová vojna v Európe sa skončila v noci 9. mája 1945, kedy nemecká armáda v neustálom ústupe z Juhoslávie opustila západné chorvátske mestá a začala svoje stiahnutie cez Slovinsko. Aby sa vyhli juhoslovanskému zajatiu, nemecká armáda a predovšetkým množstvo protipartizánskych jednotiek rôznych národností, prechádzali cez územie Slovinska smerom k Rakúsku. Pripojili sa k nim aj mnohí civilisti.

Obávajúc sa juhoslovanskej armády a nového režimu, plánovali sa vziať Britom a Američanom. Obrovské množstvo utečencov opúšťajúcich svoje domovy, očakávalo, že títo budú konať v súlade s medzinárodnými dohovormi o vojnových zajatcoch.

Do 14. mája 1945 zajali britskí vojaci tisíce Ustašovcov, chorvátsku domácu gardu a srbských, slovinských a ďalších vojakov a civilistov.

Väčšina osôb, ktoré už prekročili hranicu s Rakúskom, bola britskými úradmi medzi 18. a 24. májom 1945 vrátená do Juhoslávie, kde sa však stopa mnohých navrátilcov stratila. Po Chorvátoch nasledovali členovia Srbského dobrovoľníckeho zboru a čiernohorskí četníci. Poslední boli Slovinci: medzi 28. a 31. májom sa vrátilo približne 10 000 príslušníkov Slovinskej domobrany a niekoľko stoviek civilistov.

Zajatci boli nahnaní do táborov v Slovinsku (bývalé nacistické tábory). Po krátkom vypočutí boli zajatci slovinskej národnosti rozdelení do skupín A, B a C. Zajatci skupiny C, ktorých bola väčšina, boli čoskoro zavraždení.

Väčšina masových vrážd sa uskutočnila od mája do júla 1945; obete zahŕňali najmä vrátenú domobranu a väzňov z iných juhoslovanských provincií. V nasledujúcich mesiacoch až do januára 1946, keď bola schválená Ústava Federatívnej ľudovej republiky Juhoslávie a OZNA

BOŠTJAN KOLARIČ

SLOVENIA – THE LEGACY OF THE COMMUNIST REGIME

1. Introduction

The Second World War in Europe ended on the night of 9 May 1945, when the German army in its steady retreat from Yugoslavia left western Croatian towns and started its withdrawal through Slovenia. To avoid Yugoslav capture, the German army, and especially a multitude of anti-Partisan units of various nationalities, moved through Slovenian territory towards Austria. They were also joined by many civilians.

Fearing the Yugoslav army and the new regime, they planned to surrender to the British and Americans, whom the huge multitude of refugees leaving their homes behind expected to act in accordance with the international Conventions on Prisoners of War.

Until 14 May 1945, British troops accepted thousands of Ustashe, the Croatian Home Guard, (and Serbian, Slovene, and other) soldiers and civilians into captivity.

Most who had already crossed the Austrian border were returned to Yugoslavia by British authorities between 18–24 May 1945, where any trace of many returnees was lost. The Croatians were followed by members of the Serbian Volunteers Corps and the Montenegrin Chetniks. Last in line were the Slovenes: between 28 and 31 May, about 10,000 Slovene Home Guard and a few hundred civilians were returned.

The captives were driven to camps in Slovenia (former Nazi camps). After short hearings, captives of Slovene nationality were divided into A, B, and C groups. Captives from group C – the majority – were soon murdered.

Most mass killings were carried out from May to July 1945; the victims mainly included the “returned” (or “home-captured”) Home

(juhoslavanská tajná polícia), museli odovzdať tábory ministerstvu vnútra, nasledovali masové zabíjania Nemcov, Talianov a Slovincov podozrivých zo spolupráce a antikomunizmu. Jednotlivé nelegálne zabíjanie sa uskutočnilo aj neskôr.

Rozhodnutie o „zničení“ oponentov muselo byť prijaté v najvyšších kruhoch juhoslovanského štátneho vedenia; a príkaz bol zaiste vydaný najvyšším veliteľom juhoslovanskej armády Josipom Brozom - Titom, hoci nie je známe, kedy alebo ako. Nebolo vtedy možné zorganizovať zabicie niekoľkých tisícok ľudí za pár dní bez podpory najvyšších politikov a vojenských veliteľov.

V Slovinsku bolo v máji a júni 1945 popravených do 130 000 ľudí. Do roku 2016 bolo nájdených 610 skrytých masových hrobov. Druhého marca 2009 bolo objavené jedno z najväčších miest vyvraždenia neozbrojených ľudí po druhej svetovej vojne (odhadovaných 3500 obetí) v opustenej bani (Huda Jama - Jaskyňa zla).

Po prekonaní 100 metrov a 11 bariér (zložených zo 400 kubických metrov betónu, hliny, tehál, horniny, koľajníc atď.) bolo v tejto bani objavené množstvo mumifikovaných tiel.

2. Právna kvalifikácia masakrov na slovinském území ako zločinov proti ľudskosti alebo genocídy proti politickým skupinám

Masakry na slovinském území po druhej svetovej vojne môžu byť kvalifikované ako zločiny proti ľudskosti. Otázka, či sa slovinské trestné právo po získaní nezávislosti, pokiaľ ide o zločiny proti medzinárodnému právu, prispôsobilo medzinárodným právnym normám alebo je vo väčšom súlade s medzinárodnými právnymi normami, možno odpovedať, že slovinský trestný zákon prijíma prístup zakotvený v štatúte Medzinárodného trestného tribunálu (ICC) a pri niektorých zločinoch dokonca ide ešte ďalej ako štatút ICC.

Existujú silné morálne dôvody a pravdepodobne tiež právne dôvody na stíhanie zločinov proti ľudskosti spáchaných v Slovinsku po druhej svetovej vojne. Ako bolo uvedené, vládna komisia na odhalenie skrytých masových hrobov našla doteraz na území Slovinska viac

Guard and prisoners from other Yugoslav provinces. In the following months up to January 1946 when the Constitution of the Federative People's Republic of Yugoslavia was passed and OZNA (Yugoslav secret police) had to hand the camps over to the Ministry of the Interior, those killings were followed by the mass killing of Germans, Italians and Slovenes suspected of collaborating and anti-communism. Individual clandestine killings were also carried out at later dates.

The decision to "annihilate" opponents must have been adopted in the highest circles of Yugoslav state leadership; and the order was certainly issued by the Supreme Commander of the Yugoslav Army Josip Broz - Tito, although it is unknown when or how. At the time, the killings of some thousands of people in just days would have been impossible to organise without support from the highest politicians and military commanders.

Up to 130,000 people were executed in Slovenia in May and June 1945. By 2016, 610 hidden mass graves had been identified.

After breaking through 100 meters and 11 barriers (composed of 400 cubic meters of concrete, clay, bricks, rocks, rails, etc.) in an abandoned mine, a mass of mummified bodies was discovered.

2. Legal Qualification of Massacres on Slovenian Territory as Crimes against Humanity or Genocide against Political Groups

Massacres on Slovenian territory after the Second World War can be qualified as crimes against humanity. The question as to whether post-independence Slovenian criminal law in terms of crimes against international law has adapted to or is more in line with international legal standards, can be answered in the sense that Slovenian Criminal Law adopts an approach enshrined in the Statute of the International Criminal Court, and even exceeds the definition of some crimes beyond that in the ICC Statute.

This section argues that there are strong moral grounds and possibly legal grounds for prosecuting crimes against humanity committed

ako 600 takýchto skrytých miest. Aby sme stanovili, či činy spáchané po druhej svetovej vojne na slovinskom území, možno kvalifikovať ako zločiny proti ľudskosti, je potrebné najprv identifikovať, čo sú zločiny proti ľudskosti. Aby mohli byť zločiny takto klasifikované, musia splňať určité všeobecné kritériá, ktoré označujeme ako chapeau elements (všeobecné kritériá): po prvej, konanie musí byť súčasťou rozsiahleho alebo systematického útoku namiereného proti civilnému obyvateľstvu; a po druhé, páchateľ musí vedieť, že konanie bolo súčasťou alebo bolo jeho úmyslom byť súčasťou rozsiahleho alebo systematického útoku namiereného proti civilnému obyvateľstvu.

Prvá všeobecná podmienka je najdôležitejšia; že toto konanie bolo súčasťou rozsiahleho alebo systematického útoku namiereného proti civilnému obyvateľstvu. Súdna komora Medzinárodného trestného tribunál pre bývalú Juhosláviu v prípade Tadića uviedla, že: „Je jasné, že požiadavka, aby boli činy namierené proti „civilnému obyvateľstvu”, môže byť naplnená, ak sa tieto činy vyskytujú na širokom základe alebo systematickým spôsobom. Ktorákoľvek podmienka je postačujúca na vylúčenie izolovaných alebo náhodných činov“.¹ Termín „populácia“ sa nevzťahuje na populáciu ako celok.

Prvok „obyvateľstva“ má skôr znamenať zločiny kolektívneho charakteru a vylúčiť tak jednotlivé alebo izolované činy, ktoré môžu predstavovať vojnové zločiny alebo zločiny proti vnútrostátnym trestnoprávnym predpisom, ale nedosahujú úroveň zločinov proti ľudskosti.“

² Ak sa majú zločiny považovať za zločiny proti ľudskosti, musí ísť o spojenie s rozsiahlymi alebo systematickými útokmi. Podľa kritérií zločinov ICC rozsiahly alebo systematický útok musí byť vykonaný „v zhode alebo za podpory štátu alebo organizačnej politiky pri páchaní takého útoku. Úkony nemusia byť vojenským útokom. Je zrejmé, že „politika spáchania takého útoku vyžaduje, aby štát alebo organizácia aktívne podporovali alebo povzbudzovali takýto útok proti civilnému obyva-

1 ICTY, Prokurátor v. Tadić, IT-94-1 "Prijedor" (Súdna komora), 7 máj 1997, Sect. VI.D.2.(b). ii.a <http://www.un.org/icty/tadic/trialc2/judgement/index.htm>, posledná návšteva stránky 5 apríla 2007.

2 ICTY, Prosecutor v. Tadić, Sect. VI.D.2.(b).ii.

in Slovenia after the Second World War. As noted, the governmental commission for the Settlement of Hidden Mass Graveyards has so far found more than 600 hidden mass grave sites on the territory of Slovenia. In order to identify whether the acts committed after the Second World War on Slovenian territory qualify as crimes against humanity, it is necessary to first identify 'crimes against humanity'. To be so classified, all crimes must satisfy particular common criteria, referred to as the chapeau elements: firstly, the conduct must be committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population; and secondly, the perpetrator has to know that the conduct was part of or intended the conduct to be part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population.

The first common element is the most important; that the conduct was committed as part of a widespread or systematic attack directed against a civilian population. The Trial Chamber of the International Criminal Court for the former Yugoslavia held in *Tadić* that: 'It is now well established that the requirement that the acts be directed against a "civilian population" can be fulfilled if the acts occur on either a widespread basis or in a systematic manner. Either one of these is sufficient to exclude isolated or random acts'¹. The term 'population' does not refer to the entire population. Rather, 'the "population" element is intended to imply crimes of a collective nature and thus exclude single or isolated acts which, although possibly constituting war crimes or crimes against national penal legislation, do not rise to the level of crimes against humanity'.² For crimes to be considered crimes against humanity, there must be an association with a widespread or systematic attack. According to the ICC Elements of Crimes, a widespread or systematic attack must be carried out 'pursuant to or in furtherance of a State or organizational

1 ICTY, *Prosecutor v. Tadić*, IT-94-1 "Prijedor" (Trial Chamber), 7 May 1997, Sect. VI.D.2.(b).ii.a <http://www.un.org/icty/tadic/trialc2/judgement/index.htm>, last visited 5 April 2007.

2 ICTY, *Prosecutor v. Tadić*, Sect.VI.D.2.(b).ii.

teľstvu.”³ Zločiny spáchané na slovinskom území môžu splňať tieto kritériá, pretože boli zamerané na časť civilného obyvateľstva a boli páchané na širokom základe alebo systematickým spôsobom. Konkrétnejšie, masakry boli spáchané na celom území Slovinska systematickým spôsobom počas troch mesiacov po skončení druhej svetovej vojny. Môžu byť označené ako rozsiahle a systematické, keďže boli páchané na celom území Slovinska a počas dlhšej doby. Ako bolo už uvedené, doteraz bolo nájdených takmer šesťsto skrytých masových hrobov. Sú to široko zdokumentované historické fakty, ktoré sa nejavia ako sporné ani spochybňované. Inými slovami, možno tvrdiť, že opísané útoky boli súčasťou oficiálnej štátnej politiky proti politickým oponentom.

Po druhé, páchateľ zločinov proti ľudskosti musí mať iba vedomosť o existencii širšieho útoku, t.z. širšieho kontextu, v ktorom sa zločin deje.⁴ Neexistuje žiadna požiadavka na špecifický úmysel konania, ktoré by mali byť súčasťou tohto rozsiahleho alebo systematického útoku alebo aby prispeli k cieľom útoku, ani neexistuje požiadavka na poznanie politiky, o ktorú sa útok opiera. Bolo by veľmi ťažké tvrdiť, že vysokí komunistickí predstavitelia, teda de facto vláda na území Slovinska v tom čase, by nevedeli o zločinoch páchaných na jej území. Napriek tomu je rovnako ťažké tvrdiť alebo dokázať, že konkrétna osoba vydala pokyny alebo mala vedomosť o existencii útokov.

Napriek tomu, že prokurátor v prípade *Prokurátor v. Ribičič* uznal vraždy po druhej svetovej vojne za zločiny proti ľudskosti, bolo treba dokázať prvky zločinov proti civilnému obyvateľstvu skôr podľa slovinského ako medzinárodného trestného práva. To sa zdá možné. Mitja Ribičič bol prvým bývalým funkcionárom Komunistickej strany Slovinska, ktorý bol v Slovinsku obvinený zo spáchania zločinov proti ľudskosti od skončenia totalitného režimu v roku 1990. Dokumenty nájdené v Slovinskem národnom archíve údajne potvrdzovali,

3 Prvky zločinu, článok 7, úvodný paragraf 3, s. 116. Rímsky štatút Medzinárodného trestného tribunálu, (2002) 2187 UNTS 90.

4 ICTY, *Prosecutor v. Tadić*, para. 656.

policy to commit such attack. The acts need not constitute a military attack. It is understood that "policy to commit such attack" requires that the State or organization actively promote or encourage such an attack against a civilian population.³ Crimes committed on Slovenian territory may fulfil these criteria since they were directed at part of the civilian population and were committed on a widespread basis or in a systemic manner. More specifically, massacres were committed throughout the territory of Slovenia in a systematic manner in the three months following the end of the Second World War. They can be described as widespread and systematic in light of the fact that they were committed throughout Slovenian territory and over a longer period of time. As noted earlier, almost six hundred hidden mass graves have been found so far. These are widely documented historical facts, which as such do not appear controversial or disputed. In other words, it may be argued that the described attacks formed part of the official state policy against political opponents.

Secondly, the perpetrator of crimes against humanity merely has to have knowledge of the existence of a wider attack, i.e. the broader context in which the crime occurs.⁴ There is no requirement for a specific intention for the actions to form part of that widespread or systematic attack or to contribute to the attack's objectives, nor is there a requirement for knowledge of the policy underlying the attack. It would be very difficult to argue that high communist officials, such as the *de facto* government at the time on the territory of Slovenia, had no knowledge of any crimes committed in the territory of Slovenia. Despite this, it is equally difficult to identify or prove that a particular person gave instructions or had knowledge of the existence of attacks.

Yet even if the prosecution in *Prosecutor v. Ribičič* recognized the killings after the Second World War as crimes against humanity, it

3 Elements of Crimes, Article 7, Introduction para. 3, p. 116. *Rome Statute of the International Criminal Court*, (2002) 2187 UNTS 90.

4 ICTY, *Prosecutor v. Tadić*, para. 656.

že v roku 1945 Mitja Ribičič pomohol vypracovať zoznam 217 osôb určených na popravu. Mitja Ribičič bol zástupcom veliteľa v slovinskej pobočke juhoslovanskej tajnej polície (OZNA) počas juhoslovanského povojnového komunistického vodcu Josipa Broza Tita. OZNA bola zodpovedná za odstránenie politických oponentov počas totalitného režimu. Mitja Ribičič bol až do roku 1983 poslancom slovinského socialistického parlamentu, juhoslovanského federálneho parlamentu a bol predsedom Komunistickej strany Juhoslávie.

Je veľmi nepravdepodobné, že by bývalý vysoký komunistický funkcionár bol niekedy stíhaný za zločin proti ľudskosti. Požiadavku všeobecných kritérií (chapeau elements), aby bol zločin súčasťou rozsiahleho alebo systematického útoku, je náročné naplniť, nakoľko pri nedostatku dôkazových dokumentov je to ťažké dokázať, hoci nové pozostatky zabitých osôb sa naďalej každý týždeň nachádzajú v odľahlých slovinských lesoch.

Alternatívne sa tvrdí, že by bolo ťažké dokázať, že osoby masakrované po druhej svetovej vojne tvorili chránenú skupinu (národnú, etnickú, rasovú alebo náboženskú) v zmysle článku 2 Dohovoru o prevencii a trestaní zločinu genocídy.⁵ Napríklad úrad prokuratúry sa najprv rozhodol obviniť Mitju Ribičiča z trestného činu genocídy podľa článku 373 Trestného zákona Slovinskej republiky. Neskôr prokuratúra zákonom upravila žiadosť o vyšetrovanie údajných trestných činov proti civilnému obyvateľstvu podľa článku 374 slovinského trestného zákonníka. / Neskôr prokuratúra zákonom upravila žiadosť o vyšetrovanie trestných činov proti civilnému obyvateľstvu podľa článku 374 slovinského trestného zákonníka.⁶

Podľa Trestného zákona Slovinska sú genocídou zločiny spáchané s cieľom úplne alebo čiastočne zničiť národnú, etnickú, rasovú alebo náboženskú skupinu a tiež ak sú tieto činy spáchané proti spoločen-

5 Dohovor o predchádzaní a trestaní zločinu genocídy schválený a navrhnutý na podpisanie a ratifikáciu alebo pristúpenie rezolúciou Valného zhromaždenia 260A (III) z 9. decembra 1948, ktorá nadobudla platnosť 12. januára 1951 v súlade s článkom XIII.

6 Pozri článok 374 slovinského trestného zákonníka.

had to prove elements of the crimes against the civilian population under Slovenian criminal law rather than international criminal law. That appears possible. Mitja Ribičič was the first former official of the Slovenian Communist Party to be charged in Slovenia for crimes against humanity since the end of the totalitarian regime in 1990. Documents found in the Slovene National Archive reportedly alleged that in 1945 Mitja Ribičič helped draft a list of 217 people for execution. Mitja Ribičič was a deputy head in the Slovenian branch of the Yugoslav secret police (OZNA) under Yugoslavia's post-war communist leader, Josip Broz Tito. OZNA was responsible for eliminating political opponents under the totalitarian regime. Mitja Ribičič worked as a delegate until 1983 in the Slovenian Socialist parliament, in the Yugoslav federal parliament, and as president of the Yugoslav Communist Party.

It is highly unlikely that a former high communist official will ever be prosecuted for a crime against humanity, given the high requirement in the chapeau elements of the crime being regarded as part of a widespread or systematic attack; which is hard to prove in the absence of documented evidence, even though the remains of killed persons continue to be found every week in remote Slovenian forests.

Alternatively, it is submitted that it would be difficult to argue that persons massacred after the Second World War constituted a protected group (national, ethnical, racial or religious) within the meaning of Article 2 of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide.⁵ For example, the Prosecution Office first decided to charge Mitja Ribičič with the crime of genocide under article 373 of the Criminal Code of the Republic of the Slovenia. At a later stage, the Prosecution Office legally modified the request for investigation

5 Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide Approved and proposed for signing and ratification or accession by General Assembly resolution 260 A (III) of 9 December 1948 entry into force 12 January 1951, in accordance with article XIII.

skej alebo politickej skupine. Článok 373 slovinského Trestného zákona definuje zločin genocídy v kapitole o trestných činoch proti ľudskosti a medzinárodnému právu. Paragraf 2 článku 373 stanovuje, že jednotlivec môže byť potrestaný aj za trestné činy spáchané proti spoločenskej alebo politickej skupine. Toto je širšia definícia ako uvádza Dohovor o genocíde.⁷ Prokurátor sa rozhodol neobviniť údajného páchateľa z genocídy, pretože by bolo ľažšie preukázať jeho priamy úmysel, najmä kvôli nedostatku akýchkoľvek dokumentov alebo svedkov. Zdá sa však, že mohlo byť vznesené obvinenie z trestného činu genocídy proti Mitjovi Ribičičovi, pretože mohol existovať konkrétny úmysel systematicky zničiť určitú politickú skupinu.⁸

3 Záver

„Povedomie o zločinoch po skončení druhej svetovej vojny je jedným z predpokladov predchádzania podobným zločinom v budúcnosti v Slovinsku, či inde vo svete. Diskusia o zločinoch spáchaných na slovinskom území po druhej svetovej vojne a tajných masových hroboch je často založená na zakorenenných emóciách, ktoré potláčajú racionálny dialóg. To viedlo k dlhodobej polarizácii slovinskej spoločnosti na ľavej aj pravej časti politického spektra. Neexistujú jednoduché odpovede na základné otázky vznesené v prípadoch ako Prokurátor v. Ribičič. Výzvou prechodu od útlaku k demokracii je zúčtovať s totalitným režimom a budovať novú spoločnosť. Druhá svetová vojna v Slovinsku bola predovšetkým časom sociálnej revolúcie, ktorú sprevádzalo rázne prevzatie moci vtedy ilegálnou Komunistickou stranou Juhoslávie. Nakoniec, právne sa zdá byť nepravdepodobné, že by akýkoľvek bývalý vysoký komunistický funkcionár bol slovinským súdom v budúcnosti stíhaný pre tieto zločiny. Prípad

- 7 Odsek II článku 373 Trestného zákona Slovinskej republiky znie: „Rovnaký trest bude uložený aj osobe, ktorá sa dopustí akéhokoľvek konania podľa predchádzajúceho odseku proti sociálnej alebo politickej skupine.“
- 8 Jernej Letnar Černič, Reakcia na zločiny proti ľudskosti spáchané v Slovinsku po druhej svetovej vojne. 21.12.2010. <https://oxfordtransitionaljustice.wordpress.com/2011/10/17/responding-to-crimes-against-humanity-committed-in-slovenia-after-the-second-world-war/>.

into alleged crimes against the civilian population under article 374 of the Slovenian Criminal Code.⁶

However, under the Criminal Code of Slovenia, crimes of genocide committed with the aim to destroy - in whole or in part - a national, ethnic, racial, or religious group, and also if those acts are committed against a social or political group. Article 373 of the Criminal Code of Slovenia defines the crime of genocide under the chapter on criminal offences against humanity and international law. Paragraph 2 of Article 373 of the Criminal Code of Slovenia states that an individual can also be punished for crimes committed against a social or political group, which is a wider definition than that found in the Genocide Convention.⁷ The Prosecutor decided not to pursue charges for genocide, since it would be more difficult to prove the direct intention of the allegations and the alleged perpetrator, especially due to the lack of any documents or witnesses. However, it appears that charges against Mitja Ribičič could also have been brought for the crime of genocide, as there might have been a specific intent to systematically destroy a particular political group.⁸

3. Conclusion

"Awareness of post-World War Two crimes is one of the preconditions for avoiding similar crimes in the future of Slovenia and elsewhere. Discussion of the crimes committed on Slovenian territory after the Second World War and secret mass graves is often underpinned by deeply-rooted emotions that suppress rational dialogue.

6 See Article 374 of the Slovenian Criminal Code.

7 Paragraph II of Article 373 of the Criminal Code of Republic of Slovenia reads as follows: 'The same punishment shall be imposed on whoever commits any of the acts under the previous paragraph against a social or political group'.

8 Jernej Letnar Černič, Responding to the crimes against humanity committed in Slovenia after the Second World War. 21.12.2010. <https://oxfordtransitionaljustice.wordpress.com/2011/10/17/responding-to-crimes-against-humanity-committed-in-slovenia-after-the-second-world-war/>.

Prokurátor v. Mitja Ribičič ukázal, že je veľmi ťažké preukázať pravdepodobný dôvod na začatie trestného vyšetrovania zločinov proti ľudskosti spáchaných na slovenskom území v mesiacoch po skončení Druhej svetovej vojny. Otázky týkajúce sa zločinov proti ľudskosti po druhej svetovej vojne v Slovinsku sú plné politických dôsledkov a žiadnenie z trestných činov nespadá do časovej (rationae temporae) právomoci Medzinárodného trestného súdu alebo Medzinárodného trestného súdu pre bývalú Juhosláviu. A možno najdôležitejšie je to, že je nepravdepodobné, že by Slovinská generálna prokuratúra podnikla kroky na stíhanie ďalších bývalých vysokopostavených funkcionárov kvôli procedurálnym prekážkam.”⁹

Obrazová príloha:

Obr. 1. (vľavo hore) Dňa 3. marca 2009 bolo v opustenej bani Huda Jama objavené jedno z najväčších popravísk neozbrojených obyvetľov po druhej svetovej vojne (približne 3500 obetí).

Obr. 2. (vľavo dole) Po prekonaní 100 metrov a 11 vrstiev (zložených zo 400 kubických metrov betónu, zeminy, skál, koľajníc atď. v opustenej bani boli objavené množstvo mumifikovaných tiel.

Obr. 3. (vpravo) Objavené tajné masové hroby v Slovinsku (Mitja Ferenc, Topografia nájdených hrobov, s. 25.)

9 Jernej Letnar Černič, Reakcia na zločiny proti ľudskosti spáchané v Slovinsku po druhej svetovej vojne. 21.12.2010. <https://oxfordtransitionaljustice.wordpress.com/2011/10/17/responding-to-crimes-against-humanity-committed-in-slovenia-after-the-second-world-war/>.

This has led to the long-term polarization of Slovenian society on the left and right of the political spectrum. There are no simple answers to the fundamental questions raised by cases such as *Prosecutor v. Ribičič*. The challenge posed by the transition from oppression to democracy is to account for the totalitarian regime, and then rebuild a new society in its wake. The Second World War in Slovenia was primarily a time of social revolution that saw the forceful takeover of authority by the-then illegal Communist Party of Yugoslavia. In the end, legally, it seems unlikely that any former high communist official will be prosecuted in the future by the Slovenian Court for these crimes. *Prosecutor v. Mitja Ribičič* has shown that it is very difficult to show probable cause for opening a criminal investigation into crimes against humanity committed on Slovenian territory in the months following the Second World War. Issues concerning crimes against humanity after the Second World War in Slovenia are rife with political implications, and none of the crimes themselves fall within the rationae temporae jurisdiction of the International Criminal Court or International Criminal Court for the Former Yugoslavia. Perhaps most importantly, it is unlikely that the Supreme Prosecution Office of Slovenia will take steps to prosecute more former high communist officials due to the procedural obstacles.”⁹

Photographies:

Photo 1 (on left above) On 3 March 2009, one of the biggest murder sites of unarmed people after the Second World War (estimated 3,500 victims) was discovered in an abandoned mine (Huda Jama - Cave of Evil).

⁹ Jernej Letnar Černič, Responding to crimes against humanity committed in Slovenia after the Second World War. 21.12.2010. <https://oxfordtransitionaljustice.wordpress.com/2011/10/17/responding-to-crimes-against-humanity-committed-in-slovenia-after-the-second-world-war/>.

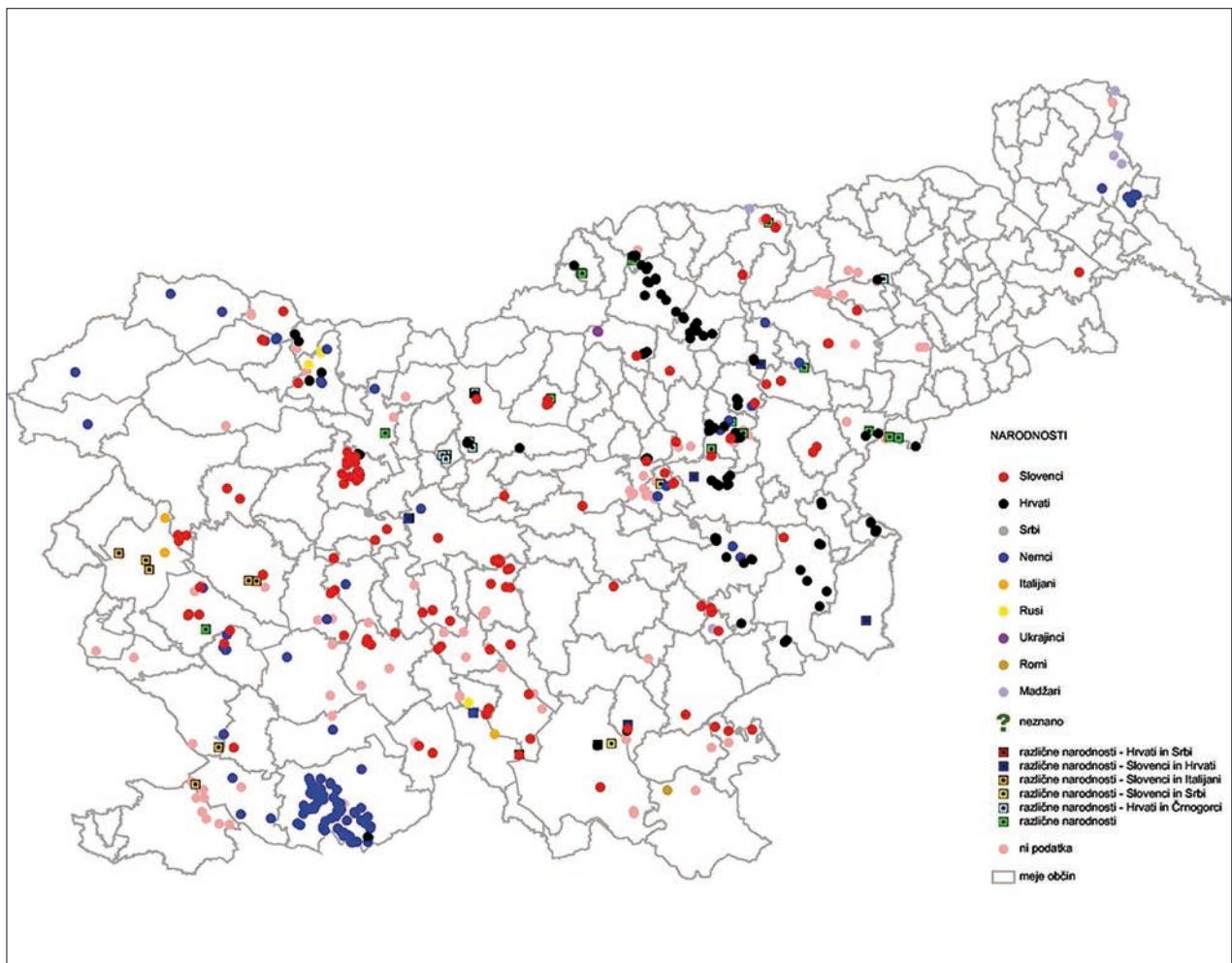

Photo 2 (on left below) After breaking through 100 meters and 11 barriers (composed of 400 cubic meters of concrete, clay, bricks, rocks, rails, etc.) in an abandoned mine, a mass of mummified bodies was discovered.

Photo 3 (on right) Identified secret mass graves in Slovenia (Mitja Ferenc, Topografija evidentiranih grobišč, p. 25.)

MINISTERSKÁ KONFERENCIA

MEELIS MARIPUU

Ked' uvažujeme o zločinoch totalitných režimov v Estónsku z pohľadu trestného práva, treba vziať do úvahy okolnosti pred obnovením nezávislosti Estónska.

Po prvej, najviac zločinov proti medzinárodnému právu sa v Estónsku udialo v 40. a 50. rokoch minulého storočia. V tom čase bolo Estónsko striedavo okupované Sovietskym zväzom a nacistickým Nemeckom. To znamená, že do roku 1991, ked' bola obnovená naša národná nezávislosť, od tých udalostí uplynul dlhý čas. Mnohí účastníci týchto udalostí v tom čase už zomreli alebo opustili Estónsko a zhromažďovanie dôkazov potrebných na trestné konanie bolo čoraz ťažšie. Dôkladné štúdium informácií uložených v archívoch má veľký význam. Všetok archívny materiál represívnych orgánov okupujúcich režimov, ktorý je uložený v Estónsku, bol odovzdaný do národného archívu a je voľne dostupný pre všetkých výskumníkov. Sovietsky režim buď zničil významnú časť dokumentov svojich represívnych inštitúcií, alebo ich presunul do Ruska.

Po druhé, hned' ako boli nemecké sily vytlačené z Estónska, sovietska okupačná moc sa zaoberala vyšetrovaním zločinov spáchaných v Estónsku nacistickým režimom a potrestaním páchateľov v trestnom konaní. Treba však vziať do úvahy, že táto práca bola silne ovplyvnená ideológiou, ako to najsilnejšie demonštrovalo niekoľko bizarných verejných súdov v 60. rokoch.

Po tretie, konanie týkajúce sa predmetných trestných činov záviselo od platných právnych predpisov. Za podmienok sovietskeho režimu sa vo vnútorných praktikách nehovorilo o vojnových zločinoch alebo zločinoch proti ľudskosti. Prirodzene sa nevykonávali konania týkajúce sa zločinov vlastného režimu a osoby, ktoré spolupracovali s nacistickým režimom, boli podľa trestného zákonníka kvalifikované ako „zradcovia vlasti“ a odsúdení za „štátne zločiny“.

Až po obnovení národnej suverenity bolo možné objektívne vyšetriť zločiny proti ľudskosti spáchané totalitnými režimami a priviesť

MEELIS MARIPUU

When considering the crimes of totalitarian regimes in Estonia from the perspective of criminal law, circumstances that took shape prior to the restoration of the independence of the Republic of Estonia must be taken into account.

First of all, most crimes against international law committed in Estonia date from the 1940s and 1950s. Estonia was occupied alternately by the Soviet Union and Nazi Germany in that period. This means that by 1991 when our national independence was restored, a long time had passed since these events. Many participants in these events had died by then or left Estonia, and the gathering of evidence necessary for criminal proceedings had become increasingly difficult. The thorough study of information deposited in archives has been of great importance. All archival material of repressive organs of the occupying regimes that remains deposited in Estonia has been turned over to the National Archive, and is freely available for use by all researchers. The Soviet regime either destroyed a significant portion of the documents of its institutions of repression, or moved them to Russia.

Secondly, as soon as German forces had been driven out of Estonia, the Soviet Union's occupying powers dealt with investigating crimes committed in Estonia by the Nazi regime and punishing the offenders pursuant to criminal procedure. It must, however, be taken into account that this work was very heavily influenced by ideology, as most vividly demonstrated by several farcical public show trials in the 1960s.

Thirdly, the conduct of proceedings concerning the crimes under consideration depended on the legislation currently in effect. Under the conditions of the Soviet regime, war crimes or crimes against humanity were not spoken of in internal practice. Naturally, proceedings were not conducted concerning crimes of its own regime, and persons who had collaborated with the Nazi regime were qualified

Meelis Maripuu
Member of the Board
Estonian Institute for
Historic Memory
Estonia

Meelis Maripuu,
člen správnej rady
Estónsky inštitút
historickej pamäti,
Estónsko

páchatelia k spravodlivosti. Na rozdiel od praxe niektorých iných krajín sa v Estónsku prísne oddieľuje akademický výskum a predbežné vyšetrovanie trestných činov. V prípade zločinov proti ľudskosti vedie Vnútorná bezpečnostná služba (známa pod akronymom KAPO, bývalá Bezpečnostná policajná rada). Estónska republika okamžite vyjadrila ochotu vyšetrovať tieto zločiny v roku 1991, keď vstúpili do platnosti medzinárodné dohody upravujúcej oblasť medzinárodných trestných činov, ktoré nepodliehajú ustanoveniam o obmedzeniach. Súdne konanie týkajúce sa týchto trestných činov bolo povolené v Estónsku v roku 1995, keď bola do trestného zákona pridaná kapitola o zločinoch proti ľudskosti a vojnových zločinoch. Nový trestný zákon, ktorý nadobudol účinnosť v roku 2002, doplnil časť o genocíde spolu s potrebnými prvkami trestného činu zločinov proti ľudskosti. Tu je dôležité zdôrazniť, že estónsky trestný zákonník definuje genocídu širšie ako Dohovor Organizácie Spojených národov o predchádzaní a trestaní zločinu genocídy z roku 1948. „S odbojovou skupinou proti okupácii alebo s hocakou inou sociálnou skupinou“ sa tiež zaobchádza ako s možnými obeťami zločinu.“ (Trestný zákonník, § 90, Genocída).

Začiatkom roku 1995 vyšetrovala Služba vnútornej bezpečnosti (KAPO) zločiny proti ľudskosti spáchané počas okupačných režimov Sovietskeho zväzu a nacistického Nemecka. Vzhľadom na spoľahlivé okolnosti, niekoľko jednotlivcov, o ktorých bolo dôvodné podozrenie zo spolupáchateľstva, už zomrelo alebo sa začiatkom 90. rokov súdneho procesu už neboli schopní sa zúčastniť.

V priebehu rokov bolo na súdoch v Estónsku stíhaných dvanásť trestných vecí v rámci oddielu zločinov proti ľudskosti a jedenásť osôb bolo odsúdených:

1) Osem osôb bolo odsúdených v súvislosti s deportáciou v marci 1949 (J. Klaassepp, V. Beskov, M. Neverovski, V. Loginov, J. Karpov, A. Kolk, V. Kask a P. Kislyi (Kislõi)). Tieto osoby boli bývalými sovietskymi štátnymi bezpečnostnými úradníkmi (MGB alebo MVD) a boli odsúdené za zločiny proti ľudskosti. Tresty za takéto trestné činy boli spravidla odňatím slobody na osem rokov, podmienečne.

pursuant to the criminal code as "traitors of the homeland" and convicted of "state crimes".

Only after the restoration of national sovereignty has it been possible to objectively investigate crimes against humanity committed by totalitarian regimes, and to bring the offenders to justice. Unlike the practice of some other countries, the academic research and pre-trial police investigation of crimes under consideration are kept strictly separate in Estonia. In the case of crimes against humanity, the Internal Security Service (known by the acronym KAPO, the former Security Police Board) conducts proceedings. The Republic of Estonia immediately expressed a willingness to investigate these crimes in 1991, when it joined international agreements regulating the field of international crimes not subject to statutes of limitations. Court proceedings concerning these crimes were enabled in Estonia in 1995, when a chapter on crimes against humanity and war crimes was added to the criminal code. The new penal code that went into effect in 2002 added a section on genocide, alongside the necessary elements of the criminal offence of crimes against humanity. Here it is important to stress that Estonia's penal code defines genocide more broadly than the United Nations Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide of 1948. "A group resisting occupation or any other social group" is also treated as possible victims of genocide." (Penal Code, § 90. Genocide).

Beginning in 1995, the Internal Security Service (KAPO) has investigated crimes against humanity committed under the rule of the occupying regimes of both the Soviet Union and Nazi Germany. Due to the circumstances described above, several individuals whom there was reason to suspect of complicity had already died or were incapable of participating in trials by the 1990s.

Over the years, twelve criminal cases have been prosecuted in Estonian courts under the section of crimes against humanity, and eleven persons have been convicted:

1) Eight persons have been convicted in connection with the deportation in March 1949 (J. Klaassepp, V. Beskov, M. Neverovski,

2) Tri osoby boli odsúdené za vraždu príslušníkov národného ozbrojeného odporu („lesní bratia“) v rokoch 1940 – 1950: K. L. Paulov, V. Penart a R. Tuvi.

3) Žiadna osoba stíhaná za zločiny proti ľudskosti nebola zbavená viny.

Okrem toho bolo súdne konanie zastavené kvôli smrti osoby (jedenásť osôb) alebo pre zlý zdravotný stav (sedem osôb).

Všetky osoby odsúdené v Estónsku spáchali zločiny počas svojej služby sovietskemu režimu. Už som sa zmienil o vyšetrovaní zločinov proti ľudskosti počas sovietskej éry, ktoré boli spáchané počas nacistickej okupácie. Z vyšetrovaní, ktoré vykonala Vnútorná bezpečnostná služba (KAPO) po obnovení estónskej nezávislosti, je potrebné zvážiť vyšetrovanie aktivít Harryho Männila (1920 – 2010) počas nemeckej okupácie. Bolo zistené, že H. Männil vypočúval v rokoch 1941 – 1942, keď bol spolupracovníkom Politickej polície, sedem osôb, avšak nenašiel sa žiadnený dôkaz, že by sa zúčastnil na zabíjaní alebo mučení týchto osôb alebo na iných násilných činoch proti nim. Z tohto dôvodu bola trestná vec v roku 2005 ukončená.

Odsúdení sovietski spolupracovníci sa môžu odvolať na medzinárodných odvolacích súdoch, pretože na medzinárodnej úrovni prevláda odlišný postoj k odsúdeniu a potrestaniu zločinov sovietskeho a nacistického režimu.

V roku 2004 podali August Kolk a Pjotr Kislõi, odsúdení za deportáciu z roku 1949, odvolanie na Európsky súd pre ľudské práva proti Estónskej republike. Odvolatelia zdôraznili, že podľa zásad trestného práva nemá byť osoba potrestaná za čin, ktorý v čase jeho spáchania neboli trestným činom. Európsky súd pre ľudské práva, naopak, vo svojich rozhodnutiach zo 17. januára a 24. januára 2006 potvrdil, že vražda a deportácia civilistov už boli uznané za zločiny proti ľudskosti podľa článku 6c Charty Norimberského tribunálu z roku 1945. Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v podstate dalo zločiny komunizmu a nacizmu na rovnakú úroveň a potvrdilo, že na obidva režimy sa vzťahujú rovnaké medzinárodné princípy a právne zdroje. Súd dospel k záveru, že hoci skutky spáchané

V. Loginov, J. Karpov, A. Kolk, V. Kask and P. Kislyi (Kislõi)). These persons were former Soviet state security officers (MGB or MVD) and were convicted of crimes against humanity. As a rule, the sentence for such crimes was imprisonment for eight years, suspended on probation.

2) Three persons have been convicted of murdering members of the national armed resistance ("forest brothers") in the 1940s – 1950s – K.L. Paulov, V. Penart and R. Tuvi.

3) No person prosecuted for crimes against humanity has been acquitted.

In addition, court proceedings were terminated due to the death of the person on trial (eleven persons) or poor health (seven persons).

All persons convicted in Estonia had committed their crimes while in the service of the Soviet regime. I have already referred to the investigation during the Soviet era of crimes against humanity committed during the Nazi occupation. Of the investigations conducted by the Internal Security Service (KAPO) after the restoration of Estonia's independence, the investigation of the activities of Harry Männil (1920-2010) during the German occupation merits consideration. It was ascertained that H. Männil had interrogated seven persons in 1941-1942 when he was a Political Police assistant, yet no evidence was found that he had participated in the killing or torture of those persons or in other acts of violence against them. For this reason, the criminal case was closed in 2005.

Convicted Soviet collaborators can appeal their sentences at international courts of appeal, because at the international level the prevailing attitude towards the condemnation and punishment of Soviet regime crimes differs from the attitude regarding how Nazi regime crimes should be treated.

In 2004, August Kolk and Pjotr Kislõi, who had been convicted of the 1949 deportation, lodged an appeal with the European Court of Human Rights against the Republic of Estonia. The appellants emphasised that pursuant to the principles of criminal law, a person is not punishable for an act that was not a crime pursuant to the law in

V. Penartom, A. Kolkom a P. Kislõim boli podľa sovietskeho práva považované za „zákonné“, avšak podľa medzinárodného práva boli zločinmi proti ľudskosti. Okrem toho súd konštatoval, že Estónsko bolo v rokoch 1940 – 1941 a 1944 – 1991 obsadené Sovietskym zväzom a v týchto obdobiach totalitný okupačný režim uskutočňoval rozsiahle a systematické represie voči estónskemu obyvateľstvu.

force at the time of its commission. The European Court of Human Rights, on the contrary, confirmed in its decisions of 17 January and 24 January 2006 that the murder and deportation of civilians were already recognised as crimes against humanity under Article 6c of the Charter of the Nuremberg Tribunal of 1945. In its decision, the European Court of Human Rights in essence equated the crimes of communism and Nazism, corroborating that the same international principles and legal sources apply to both. The court reached the conclusion that even if the acts committed by V. Penart, A. Kolk and P. Kislõi were regarded as "lawful" pursuant to Soviet law, they were, however, crimes against humanity pursuant to international law. Additionally, the court noted that Estonia was occupied by the Soviet Union in 1940 – 1941 and 1944 – 1991, and in these periods, the totalitarian occupying regime conducted large-scale and systematic repressions against the Estonian population.

DOKUMENTY

DOCUMENTS

SPOLOČNÉ VYHLÁSENIE KONFERENCIE KU DŇU SPOMIENKY NA OBETE TRESTNÝCH ČINOV SPÁCHANÝCH TOTALITNÝMI REŽIMAMI

V tento európsky deň spomienky na obete totalitných režimov si pri-pomíname všetky obete týchto režimov.

Musíme sa spoločne postaviť proti všetkým formám totalitarizmu – bez ohľadu na ideologický základ.

Úlohou vzdelávacieho systému je podporovať historickú spravodlivosť a poskytovať mladšej generácií primerané poznatky o príčinách ideologickej motivovaných genocíd a zločinov proti ľudskosti, ktoré boli spáchané v minulosti.

Spomienka na obete totalitných režimov nás núti odsúdiť zobrazovanie symbolov totalitných režimov, ak slúžia na ospravedlnenie a oslavu činov týchto režimov.

Všetky totalitné režimy - ako nacisti a komunisti - systematicky obmedzovali slobody a porušovali práva ako ideologickej motivované zločiny proti ľudskosti. Mnohé takéto zločiny spáchané totalitnými režimami boli svojou povahou genocídne. Genocída a zločiny proti ľudskosti sú zločiny, ktoré sú nepremlčateľné.

Obete totalitných zločinov majú právo na spravodlivosť. Avšak vyšetrovanie a stíhanie zločinov spáchaných komunistickými režimami bolo v jednotlivých krajinách nedostatočné a nekonzistentné.

Základom pre zmierenie a budovanie budúcnosti je spravodlivosť Kompetencia súčasných nadnárodných súdov vylučuje vyšetrovanie zločinov spáchaných komunistickými režimami a potrestanie tých, ktorí boli za ne zodpovední. Považujeme za potrebné preskúmať možnosti nadnárodnej spolupráce, s cieľom zvážiť vytvorenie osobitnej inštitúcie na vyšetrovanie zločinov totalitných režimov - vrátane komunistického – rovnako, ako boli odsúdené nacistické zločiny a vinníci potrestaní. Je dôležité vytvoriť odbornú pracovnú skupinu, ktorá by túto otázku preskúmala.

JOINT STATEMENT OF THE CONFERENCE FOR THE DAY OF REMEMBRANCE FOR VICTIMS OF CRIMES COMMITTED BY TOTALITARIAN REGIMES

On this European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes we commemorate all victims of those regimes.

We must stand together against all forms of totalitarianism – regardless of ideological basis.

The role of the education system is to promote historical justice, and provide the younger generation with adequate knowledge about and causes behind ideologically-motivated genocides and crimes against humanity committed in the past.

The memory of victims of totalitarian regimes compels us to condemn the display of symbols of totalitarian regimes where such serve attempts to justify and glorify those regimes' acts.

All totalitarian regimes - such as the Nazis and Communists – systematically restricted freedoms and violate rights as ideologically-motivated crimes against humanity. Many such crimes committed by totalitarian regimes were genocidal in nature. Genocide and crimes against humanity are crimes that persist.

Victims of totalitarian crimes have the right to justice. Yet the investigation and prosecution of crimes perpetrated by communist regimes has been insufficient and inconsistent across countries.

The basis for conciliation and building a future is justice. The competence of current supranational courts excludes investigating crimes committed by communist regimes and punishing guilty parties. We consider it necessary to investigate opportunities for supranational co-operation in order to consider a designated institution to investigate the crimes of totalitarian regimes - including communist - in the same way as Nazi crimes were condemned and the guilty punished. It is important to form an expert working group to study this issue.

DOKUMENTY

Zdôrazňujeme dôležitosť verejného prístupu k archívom obsahujúcim informácie o zločinoch všetkých totalitných režimov - tento prístup musí byť zabezpečený vo všetkých krajinách.

Žiadame vlády všetkých európskych krajín, aby poskytli morálnu a materiálnu podporu historickému vyšetrovaniu totalitných režimov, aby sa zabránilo manipulácií s historickými faktami a aby bolo možné zverejniť výsledky vyšetrovania.

Tallinn, 23. augusta 2015

DOCUMENTS

We stress the importance of public access to archives containing information about the crimes of all totalitarian regimes – such access must be ensured in all countries.

We call for all European countries' governments to provide moral and material support for the historical investigation of totalitarian regimes. In this way, the manipulation of historical facts can be prevented and the results of investigations can be disclosed.

Tallinn, 23 August 2015

DOKUMENTY

V Bratislave bolo 23. augusta 2016 prijaté vyhlásenie, ktoré rozvinulo predchádzajúce tallinnské vyhlásenie.

SPOLOČNÉ VYHLÁSENIE MINISTERSKEJ KONFERENCIE K EURÓPSKEMU DŇU PAMIATKY OBETÍ TOTALITNÝCH REŽIMOV

Spomíname si dnes na obete totalitných režimov, ktoré sužovali Európu v minulom storočí krutosťou, neslobodou a nerešpektovaním ľudských práv tým najhorším spôsobom. Holokaust, masové vyvražďovanie národov, etnických, sociálnych a politických skupín, sú najstrašnejšími formami, akými si tieto režimy udržiavalí moc. Ich obete nesmú byť nikdy zabudnuté.

Vyjadrujeme naše odhadlanie chrániť demokraciu, právny štát a ľudské práva napriek tomu, že čelíme výzvam dôsledkov finančnej krízy, narastajúcemu počtu teroristických a iných extrémistických útokov v Európe, napriek otvoreným rasistickým a xenofónnym vyjadreniam, posilnených migráciou, a súhlasným postojom časti našej spoločnosti. Potvrdzujeme, že adekvátne kroky treba priať na všetkých úrovniach a vo všetkých oblastiach, sektor spravodlivosti nevynímajúc, pričom treba rešpektovať a upevňovať ľudské práva a slobody.

Pripomíname ministerskú konferenciu zameranú na trestnú zodpovednosť radikalizácie, ktorú zorganizovala Európska komisia s luxemburským predsedníctvom v októbri 2015. Vyjadrujeme našu pokračujúcu podporu všetkým opatreniam, ktoré na základe jej záverov prijala Európska rada 20. novembra 2015, na posilnenie trestno-právnej odpovede na radikalizáciu vedúcu k terorizmu a násilnému extrémizmu.

Sme presvedčení o dôležitosti práce s mládežou, ktorá je osobitne náchylná inklinovať k radikálnym ideológiám, z dôvodu neistoty svojej budúcnosti a z ekonomickej a politickej atmosféry v Európe. Pripomíname závery Rady Európskej únie z mája 2016 úlohy mládežníckeho

DOCUMENTS

A statement that expanded the previous Tallinn statement was adopted by representatives of ministries in Bratislava on 23 August 2016.

JOINT STATEMENT – MINISTERIAL CONFERENCE ON THE EUROPEAN DAY OF REMEMBRANCE FOR VICTIMS OF TOTALITARIAN REGIMES

Today we commemorate the victims of the totalitarian regimes that tortured Europe in the past century, and we recall the severest cruelty, lack of freedom and disrespect for human rights. By acknowledging the uniqueness of the Holocaust, the mass extermination of nations, ethnic groups, social classes and political groups by which these regimes operated and maintained their power shall never be forgotten.

In the face of challenges following from the financial crisis, the increasing number of terrorist and other extremist acts throughout Europe, and the growing visibility of racist and xenophobic expressions and behaviour in our society strengthened by migration flows, we express our determination to protect democracy, the rule of law, and human rights. We confirm that necessary responses are required at all levels and in all fields, including the judiciary, while respecting and upholding fundamental rights and freedoms.

We recall the ministerial conference on the criminal justice response to radicalisation organised by the Commission and the Luxembourg Presidency in October 2015, and we express our on-going support for the steps identified in the ensuing Council conclusions of 20 November 2015 on enhancing the criminal justice response to the radicalisation that leads to terrorism and violent extremism.

We believe that it is very important to work with young people who are particularly vulnerable to the appeal of radical ideologies due to insecurity about their future and the economic and political atmosphere in Europe. We recall the Council Conclusion in May 2016

DOKUMENTY

sektoru pri integrovanom a medziodvetvovom prístupe k prevencii a boju s násilnou radikalizáciou mladých ľudí.

Vzdelávanie a školenie sú rovnako dôležité na zvyšovanie povedomia prokurátorov a súdcov, ktorí sa zaoberajú násilným extrémizmom a radikalizáciou.

V tomto kontexte by sa mal brať do úvahy taktiež hlas obetí. Tiež pripomíname dôležitosť deradikalizácie a reintegrácie väzňov a iných radikalizovaných jednotlivcov a vítame v tomto smere prácu RAN (Radicalisation Awareness Network – Informačná sieť o radikalizácii) centra excelentnosti.

Oceňujeme oznamenie Európskej komisie podporujúce prevenciu radikalizácie vedúcej k násilnému extrémizmu, ktoré bolo uverejnené v júni 2016. Oceňujme túto prácu a snahu bojovať proti rozširujúcim sa nezákoným nenávistným prejavom na internete v Európe a dosiahnutý úspech vo forme Kódexu správania, ktorý prijala so sociálnymi sietami a médiami.

Mali by sme zostať v strehu aj v súvislosti s vnikaním extrémistických tendencií a postojov do politiky, ktoré môžu ohrozovať našu demokraciu a právny štát. Naša minulosť sa nesmie stať našou budúcnosťou! Preto sa musíme poučiť z fatálnych omylov, ktorých sa Európa dopustila v minulosti a ktoré umožnili vznik minulých totalitných režimov.

V Bratislave 23. augusta 2016

DOCUMENTS

regarding the youth sector's role in an integrated and cross-sectorial approach to preventing and combating the violent radicalisation of young people.

Education and training are similarly important in raising awareness among prosecutors and judges dealing with violent extremism and radicalisation. The voice of victims should also be taken into account in this context. We also recall the importance of de-radicalising and reintegrating prisoners and radicalised individuals, and welcome the work of the RAN Centre of Excellence in this regard.

We also appreciate the Commission Communication supporting the prevention of the radicalisation that leads to violent extremism, which was published in June 2016. We welcome the work of the Commission and its efforts to combat the dissemination of hate speech online, and the results achieved in the form of the Code of Conduct established with social networks and the media.

We should also remain alert to the intrusion of extremist tendencies and attitudes into politics, which may threaten our democracies and the rule of law. Our history should not become our future, so we must learn from the fatal mistakes Europe made in the past that allowed totalitarian regimes to come into being.

Bratislava, 23 August 2016

DOKUMENTY

Účastníci druhej časti konferencie s názvom Spravodlivosť a vyrovnávanie sa so zločinmi totalitných režimov z pohľadu trestného práva, ktorá sa konala 23. augusta 2016 v Bratislave, chceli manifestovať svoju podporu procesu zahájenému ministrami spravodlivosti. Účastníci na základe iniciatívy pani Neely Winkelmannovej a pána Ondreja Krajňáka prijali nasledujúce vyhlásenie:

PODPORNÉ VYHLÁSENIE:

Zástupcovia inštitúcií a organizácií pôsobiacich v oblasti vyrovnávania sa s minulosťou na pôde Európy, ktorí sa zišli v Bratislave, na Slovensku pri príležitosti Európskeho dňa pamiatky obetí totalitných režimov dňa 23. augusta 2016, podporujú snahy vedené ministerstvom spravodlivosti Estónskej republiky od 23. augusta 2015, ktorých cieľom je založenie nadnárodnnej inštitúcie, alebo medzinárodného súdneho orgánu, ktorý sa bude zaoberať nevyriešenými zločinmi totality.

DOCUMENTS

Participants representing memory institutions participating in the conference Justice and dealing with crimes of totalitarian regimes in terms of criminal law held on 23 August 2016 in Bratislava sought to manifest their support for the process started by the justice ministers. On the basis of the initiative of Mrs Neela Winklemann and Mr Ondrej Krajňák, participants adopted the following statement:

STATEMENT OF SUPPORT:

Representatives of institutions and organisations working in the field of the totalitarian legacy in Europe gathered in Bratislava, Slovakia on the European Day of Remembrance for Victims of Totalitarian Regimes on 23 August 2016. They sought to endorse the work – led by the ministry of justice of the Republic of Estonia since 23 August 2015 – aimed at establishing a new supranational institution or international legal body to deal with unresolved crimes of totalitarianism.

ŽIVOTOPISY

BIOGRAPHIES

ŽIVOTOPISY

Rafał Rogulski – študoval kultúrne a politické vedy na univerzitách vo Wroclawi a Marburgu a Výkonný program MBA v Poľskej akadémii vied vo Varšave. Bol asistentom a potom poradcom profesora Władysława Bartoszewského, najprv v poľskej Nadácií Roberta Schumana a na ministerstve zahraničných vecí (1998 – 2001), neskôr v kancelárii predsedu vlády Poľska (2008 – 2012). Od roku 2001 do roku 2005 bol tajomníkom odboru kultúry na poľskom veľvyslanectve v Berlíne. Koncom deväťdesiatych rokov 20. storočia pracoval ako novinár pre denník *Życie (Život)* a dvojmesačník *Europa*. Ministri Tomasz Merta a Andrzej Przewoźnik ho roku 2010 poverili vytvorením a riadením sekretariátu ENRS, ktorý sa v roku 2015 stal Inštitútom európskej siete pamäti a solidarity.

Doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD. – je už tretí krát ministerkou spravodlivosti Slovenskej republiky a v súčasnosti zastáva aj post podpredsedníčky vlády. Opakovane bola zvolená do Národnej rady SR, kde pôsobila v Ústavnoprávnom a v Mandátovom a imunitnom výbere. Je odborníčkou na právo obchodných spoločností, na finančný trh a ďalšie oblasti a stále pôsobí aj ako docentka na katedre obchodného, hospodárskeho a finančného práva Právnickej fakulty UK Bratislava. Je podpredsedníčkou strany MOST-HÍD.

Urmas Reinsalu – od apríla 2015 je ministrom spravodlivosti Estónskej republiky. V rokoch 2012 – 2014 bol ministrom obrany. Počas rokov 2007 – 2015 bol členom X, XI a XII parlamentu (Riigikogu). V rokoch 1998 – 2001 pôsobil ako riaditeľ kancelárie prezidenta, predtým od roku 1997 ako poradca prezidenta pre domácu politiku. Je absolventom Právnickej fakulty Univerzity v Tartu. Je členom strany Pro Patria a Res Publica Union.

PaedDr. ThDr. Ondrej Krajňák, PhD. – počas komunistického režimu sa aktívne zapojil do práce podzemnej cirkvi. Po páde režimu absolvoval vysokoškolské a neskôr doktorandské štúdiá v poľskom Lubline so zameraním na masmédiá. Od roku 2003 pôsobil v Ústave

BIOGRAPHIES

Rafał Rogulski – studied cultural and political science at the universities of Wrocław and Marburg and for the Executive MBA programme, Polish Academy of Sciences in Warsaw. He was an assistant and then advisor to Professor Władysław Bartoszewski, first at the Polish Robert Schuman Foundation and at the Ministry of Foreign Affairs (1998 – 2001), and subsequently at the Chancellery of the Prime Minister of Poland (2008 – 2012). From 2001 to 2005 he was secretary of the Culture Department at the Polish Embassy in Berlin. In the late 1990s, Rogulski worked as a journalist for the daily *Życie* (Life) and the bimonthly journal *Europa*. In 2010, ministers Tomasz Merta and Andrzej Przewoźnik entrusted him with the creation and management of the ENRS Secretariat, which in 2015 became the Institute of European Network Remembrance and Solidarity.

Doc. JUDr. Lucia Žitňanská, PhD. – is the Minister of Justice of the Slovak Republic for a third time, and is also the Deputy Prime Minister. She was repeatedly re-elected to the National Council of the Slovak Republic, where she worked in the Constitutional and Mandate and Immunity Committees. She is a specialist in corporate law, finance and other areas, and also an Associate Professor at the Department of Business, Economic and Financial Law of the Faculty of Law at Comenius University in Bratislava. She is vice-chair of the MOST-HÍD political party.

Urmas Reinsalu – has served as the Minister of Justice of the Republic of Estonia since April 2015. During 2012 – 2014, he served as the Minister of Defence. During 2007 – 2015, he was a member of the X, XI and the XII composition of parliament (Riigikogu). During 1998 – 2001, he served as the Director of the Office of the State President, prior to which he had served as the Domestic Policy Adviser to the President since 1997. He graduated at the Faculty of Law of Tartu University. He is a member of the Pro Patria and Res Publica Union.

PaedDr. ThDr. Ondrej Krajňák, PhD. – during the communist regime he actively participated in the work of the underground church. After the

ŽIVOTOPISY

pamäti národa ako filmový dokumentarista a vedúci referátu Oral history. Založil audiovizuálny archív a medzinárodnú filmovú prehliadku s názvom „Festival slobody“. Je autorom a spoluautorom 15 dokumentárnych filmov, ktoré mapujú obdobie neslobody. V roku 2015 bol ocenený cenou Fra Angelico. Vo februári roku 2013 bol Národnou radou SR zvolený za predsedu Správnej rady Ústavu pamäti národa.

Peter Sandtner – predseda Konfederácie politických väzňov Slovenska od r. 2016

Prof. Jan Rydel – poľský historik; jeho hlavné oblasti záujmu sú stredná a východná Európa a poľsko-nemecké vzťahy v 19. a 20. storočí. Je autorom Politiky dejín v Nemeckej spolkovej republike. Dedičstvo – idey – prax (2011) a Poľská okupácia severozápadného Nemecka 1945 – 1948. Neznáma kapitola v poľsko-nemeckých vzťahoch (2000, nemecké vydanie 2003). Do roku 2010 bol výskumným pracovníkom a profesorom na Jagellonskej univerzite a v súčasnosti je profesorom Pedagogickej univerzity v Krakove. V rokoch 2001 až 2005 riadil Úrad kultúry, vedy a informácií na poľskom veľvyslanectve v Berlíne. Od roku 2008 je zástupcom Poľska v správnej rade Poľsko-nemeckej nadácie pre vedu. Je dobrovoľným správcom Múzea šľachtického sídla Rydlówka mladého Poľska v Krakove. Je predsedom riadiaceho výboru ENRS a koordinuje aj poľskú stranu v Európskej sieti Pamäť a Solidarita (ENRS).

Dzintars Rasnačs – je ministrom spravodlivosti Lotyšskej republiky od novembra 2014 a bol ním tiež od decembra 1995 do novembra 1998. Od roku 1998 je členom parlamentu (Saeima). V dvoch voľbách bol zvolený do predsedníctva. Pôsobil ako člen rôznych parlamentných výborov – pre právne záležitosti, európske záležitosti, obranu, vnútorné veci a predchádzanie korupcii, verejnú správu a miestnu samosprávu. Bol tiež členom lotyšskej delegácie v Parlamentnom zhromaždení NATO.

BIOGRAPHIES

regime's fall he completed his Masters and subsequently PhD studies in Lublin, Poland, focusing on the mass media. Since 2003, he has been a member of the Nation's Memory Institute as a documentary filmmaker and head of the Oral History department. He founded an audiovisual archive and an international film event entitled „Freedom Festival”. He is the author and co-author of 15 documentary films that map the period of oppression. In 2015 he received the Fra Angelico Award. In February 2013 he was elected by the National Council of the SR as Chairman of the Board of Directors of the Nation's Memory Institute.

Peter Sandtner – Chairman of the Confederation of Political Prisoners of Slovakia since 2016

Prof. Jan Rydel – a historian whose main research areas are Central and Eastern Europe and Polish-German relations in the 19th and 20th centuries. He is the author of Politics of History in Federal Republic of Germany. Legacy – Ideas – Practice (2011) and Polish Occupation of North Western Germany. 1945–1948. An Unknown Chapter in Polish-German Relations (2000, German edition 2003). Until 2010 he was a researcher and professor at Jagiellonian University, and is currently a professor at the Pedagogical University of Cracow. Between 2001 and 2005 he headed the Office of Culture, Science and Information at the Polish Embassy in Berlin. Since 2008, he has been Poland's representative on the board of the Polish-German Foundation for Sciences. He is voluntary custodian of the Rydlówka Manor Museum of Young Poland in Kraków. He is chairman of the ENRS Steering Committee and also coordinates the Polish party in the European Network Remembrance and Solidarity (ENRS).

Dzintars Rasnačs – Minister of Justice of the Republic of Latvia as of November 2014, and also from December 1995 till November 1998. He has been a member of parliament (the Saeima) since 1998. He has been elected in the Presidium by two convocations of parliament. He

ŽIVOTOPISY

Je držiteľom titulu M.A. z práva Lotyšskej univerzity a B.A. v odbore práva z tej istej univerzity. Zameriava sa na vnútrostátne právne otázky, hlasovacie práva a prevenciu korupcie.

Dr. Neela Winkelmannová – vyštudovala molekulárnu biológiu na Univerzite Karlovej v Prahe (1992) a Cornell University v New Yorku, USA (Ph.D., 1997). Pracovala ako učiteľka cudzích jazykov (1998 – 2005), nezávislý konzultant v oblasti obnoviteľných zdrojov energie (2002 – 2011), vysokoškolský pedagóg v oblasti ľudskej biológie a prírodných vied (2005 – 2009), asistentka bývalého študentského lídra zamatovej revolúcie v Československu Martina Mejstříka (indep.), senátora Parlamentu Českej republiky (2005 – 2008) a výkonného riaditeľka pre európske záležitosti v českom Ústave pre štúdium totalitných režimov (2008 – 2013). Od založenia Platformy európskej pamäte a svedomia v roku 2011 je zvolená a vykonáva funkciu jej výkonného riaditeľa.

Dr. Mateusz Szpytma – absolvent história a politológie Jagiellońskiej univerzity. Väčšinu svojho profesionálneho života prežil na Ústave národnej pamäti (IPN). V roku 2000 začal pracovať v pobočke Hlavnej komisie pre stíhanie zločinov proti poľskému národu v Krakove (2000 – 2004), neskôr na pobočke Úradu pre verejné vzdelávanie v Krakove (2005); bol asistentom prezidenta IPN Janusza Kurtyka (2005 – 2007), zástupcom riaditeľa kancelárie prezidenta IPN (2007 – 2008); hlavným špecialistom Úradu pre verejné vzdelávanie v Krakove (2009 – 2015). V rokoch 2015 – 2016 bol v Markowe riaditeľom Múzea rodiny Ulma – Poliakov, ktorí zachraňovali Židov počas druhej svetovej vojny.

Je autorom, spoluautorom alebo redaktorom mnohých vedeckých kníh. Niektoré z nich pokrývajú záchranu Židov Poliakmi počas nemeckej okupácie (napríklad *Spravodliví a ich svet. Markowa vo fotografii Józefa Ulmu*. 2007). Zameral sa personálne obsadenie bezpečnostnej služby a tiež na históriu Zjednotenej roľníckej strany. Publikoval desiatky

BIOGRAPHIES

has served as a member of various parliamentarian committees such as Legal Affairs, European Affairs, Defence, Internal Affairs and Corruption Prevention, Public Administration and Local Government, and a member of the Latvian delegation to the NATO Parliamentary Assembly.

He holds a M.A. degree in Law from the University of Latvia, and a B.A. degree in Law from the same university, specialising in national legal issues, voting rights and corruption prevention.

Dr. Neela Winkelmann – graduated in molecular biology from Charles University in Prague (M.Sc., 1992) and Cornell University in New York, USA (Ph.D., 1997). She worked as a language teacher (1998 – 2005), independent consultant in renewable energies (2002 – 2011), university lecturer in human biology and environmental science (2005 – 2009), assistant to former student leader of the Velvet Revolution in Czechoslovakia Martin Mejstřík (indep.), senator of the Czech Republic Parliament (2005 – 2008), and executive manager for European affairs at the Czech Institute for the Study of Totalitarian Regimes (2008 – 2013). She has served as the elected managing director of the Platform of European Memory and Conscience since its establishment in 2011.

Dr. Mateusz Szpytma – is a graduate of history and political science at Jagiellonian University. He has been involved with the Institute of National Remembrance (IPN) for most of his professional working life. He started in 2000 working at the Branch Office of the Chief Commission for the Prosecution of Crimes against the Polish Nation in Kraków (2000 – 2004), subsequently at the Branch Public Education Office in Kraków (2005); an assistant to the President of the IPN Janusz Kurtyka (2005 – 2007), Deputy Director of the Office of the President of the IPN (2007 – 2008); and Main Specialist at the Public Education Office in Kraków (2009 – 2015). During 2015-2016 he was the Director of the Ulma Family Museum of Poles Saving Jews in World War II in Markowa. Since July 2016, Dr Mateusz Szpytma has been the deputy president of the IPN.

He is the author, co-author or editor of numerous scientific books.

ŽIVOTOPISY

vedeckých a populárnych vedeckých článkov medzi inými v Dziennik Polski, Nasz Dziennik, Gość Niedzielny, Tygodnik Powszechny, Biuletyn IPN a Pamięć.pl. V roku 2009 dostal ocenenie od prezidenta Poľskej republiky Lecha Kaczynského a v roku 2016 od prezidenta Andrzeja Dudu. Je tiež čestným členom Poľskej spoločnosti spravodlivých medzi národmi.

Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D. – vyštudoval história so špecializáciou na moderné dejiny na Filozofickej fakulte Univerzity Palackého v Olomouci. V priebehu štúdia absolvoval stáže a semináre v Nemecku a Rakúsku. V rokoch 2008 – 2010 pracoval na Ústave pre štúdium totalitných režimov (ÚSTR), kde vytvoril a viedol Oddelenie skúmania doby neslobody (1938 – 1945) zaoberajúce sa dejinami českej spoločnosti v rokoch nacistickej okupácie. V rokoch 2010 – 2014 pôsobil ako vedecký pracovník na Katedre stredoeurópskych štúdií na Filozofickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe. Vo svojom výskume sa zameriava na problematiku šľachty v období medzi svetovými vojnami a v časoch totalitných režimov; ďalej na tematiku protinacistického odboja a komunistickej perzekúcie v 50. rokoch 20. storočia. Popri odbornej činnosti (je autorom či spoluautorom viacerých kníh a rady štúdií) sa venuje aj popularizácii formou prednáškových aktivít, výstav a publicisticky (články a rozhovory v časopisoch Pamäť a dějiny, Dějiny a současnost, Xantypa, v Lidových novinách apod.). Spolupracuje s Českým rozhlasom a Českou televíziou (napr. cyklus Neznámi hrdinovia). Od mája 2014 zastáva funkciu riaditeľa ÚSTR.

Dr. Áron Máthé – podpredseda Výboru národnej pamäti. Získal magisterský titul sociológie a PhD história. Hlavnými oblastami jeho výskumu sú: dejiny dvadsiateho storočia maďarskej spoločnosti; história a ideológia totalitných diktatúr; charakteristiky a porovnávacie štúdium hnutia Šípových krížov (národných socialistov) a komunistického hnutia. Bol výskumným pracovníkom (2001 – 2012) a vedúcim odboru výskumu (2012) Múzea domu teroru v Budapešti, výskumní-

BIOGRAPHIES

Several cover the rescue of Jews by Poles during the German occupation (e.g. *Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy* [The Righteous and their World. Markowa in the photography of Józef Ulma] 2007). He applied himself to the personal staffing of the security service, as well as the history of the United Peasants' Party. He has published dozens of scientific and popular science articles including *Dziennik Polski*, *Nasz Dziennik*, *Gość Niedzielny*, *Tygodnik Powszechny*, *Biuletyn IPN*, and *Pamięć.pl*.

In 2009 he was awarded by the President of the Republic of Poland Lech Kaczynski, and in 2016 by President Andrzej Duda. He is also an honorary member of the Polish Society of the Righteous among Nations.

Mgr. Zdeněk Hazdra, Ph.D. – studied history with a specialization in modern history at the Faculty of Philosophy at Palacký University in Olomouc. During his studies, he completed internships and seminars in Germany and Austria. In 2008 – 2010, he worked at the Institute for the Study of Totalitarian Regimes (ÚSTR) where he created and led the Department for the Investigation of the Oppression Period (1938 – 1945), which examined the history of Czech society during the Nazi occupation. During 2010 – 2014 he was a research fellow at the Department of Central European Studies at the Faculty of Arts of Charles University in Prague. His research focuses on the issue of the aristocracy between the world wars and during the totalitarian regime; anti-Nazi resistance; and communist persecution in the 1950s. Besides his professional activities (he has authored or co-authored several books and series of studies), he also disseminates through lectures, exhibitions and journalism (articles and interviews in the journals *Paměť a dějiny*, *Dějiny a současnost*, *Xantypa*, *Lidové noviny*, etc.). He cooperates with Czech Radio and Czech Television (e.g. the „Unknown Heroes“ series). He has been the ÚSTR director since May 2014.

Dr. Áron Máthé – Vice-chair of the Committee of National Remembrance. He has a Master's in Sociology and a PhD in History. His main research fields are: the twentieth-century history of Hungarian society; history and ideology of totalitarian dictatorships; characteristics and

ŽIVOTOPISY

kom a analytikom Nadácie konca storočia – Századvég (Budapešť, 2012 – 2014). Od roku 2014 je členom Výboru národnej pamäti, kde vedie výskumné skupiny kultúry a právnej histórie. Je tiež členom Medzinárodnej asociácie výskumníkov GULAG.

Boštjan Kolarič, BSc. – získal titul BSc. na Právnickej fakulte Univerzity Mariboru. Pripravuje doktorandskú prácu s názvom *Právne posúdenie komunistických trestných činov po druhej svetovej vojne na slovinskej pôde*. Špecializuje sa na genocídu a zločiny proti ľudskosti. Po vyštudovaní práva a po právnickej praxi sa v roku 2006 zamestnal ako právny konzultant v kancelárii ministra školstva a športu. Od roku 2009 pracuje ako výskumný pracovník v Študijnom centre pre národné zmienenie. Zúčastnil sa niekoľkých medzinárodných vedeckých konferencií s vlastnými príspevkami, napríklad: Pád komunistického režimu v Juhoslávii s osobitným dôrazom na Slovinsko; Slovinsko – krajina, kde sa zabíjalo; Odsúdenie komunistických trestných činov v Slovinsku – právny výhľad.

Meelis Maripuu, PhD. – estónsky historik, narodený v r. 1966. Hlavné oblasti jeho záujmu: Okupačné politiky ZSSR a Nemecka v Estónsku; zločiny proti ľudskosti spáchané autoritárskymi režimami; Sovietske monstr procesy osôb obvinených z nacistických zločinov v Estónsku.

V rokoch 1999 – 2009 pracoval v Estónskej nadácii na výskum zločinov proti ľudskosti – najskôr ako výskumný pracovník, v rokoch 2000 – 2009 ako člen správnej rady. Od roku 2009 je členom správnej rady Estónskeho ústavu historickej pamäti.

Pavol Kossey – vyštudoval Elektrotechnickú fakultu Slovenskej technickej univerzity a pracoval v oblasti vedy a výskumu vo Výskumnom ústave káblor a izolantov (VÚKI). Po Zamatovej revolúcii (1989) zmenil svoju profesionálnu orientáciu a absolvoval 2 ročné postgraduálne štúdium verejnej správy na Academii Istropolitana. Je

BIOGRAPHIES

comparative study of the Arrow Cross (national socialist) movement and the communist movement. He was researcher (2001 – 2012) and head of the Research Department (2012) of the House of Terror Museum in Budapest, and researcher and analyst of the Századvég Foundation (Budapest, 2012 – 2014). Since 2014, he has been a member of the Committee of National Remembrance, where he leads Cultural and Legal history research groups. He is also a member of the International Association of GULAG Researchers.

Boštjan Kolarič, BSc. – holds a BSc in Law from the Faculty of Law, University of Maribor. He is working on a PhD entitled *A Legal Assessment of Communist Crimes after WWII on Slovenian Soil*. He has specialized in genocide and crimes against humanity. Having completed a law traineeship and some legal practice, in 2006 he was employed as a legal consultant in the Office of the Minister of Education and Sports. Since 2009, he has worked as a researcher in the Study Centre for National Reconciliation. He has participated in several international scientific conferences with his own contributions, e.g.: The Fall of the Communist Regime in Yugoslavia with Special Emphasis on Slovenia; Slovenia – the Land of Killing Grounds; Condemnation of Communist Crimes in Slovenia – a Legal Perspective.

Meelis Maripuu, PhD. – Estonian historian, born in 1966. His main areas of interest: Occupation policies of UdSSR and Germany in Estonia; crimes against humanity committed by authoritarian regimes; Soviet show trials of persons accused of Nazi crimes in Estonia.

During 1999 – 2009 he worked in the Estonian Foundation for the Investigation of Crimes against Humanity firstly as a research fellow, and then 2000 – 2009 as member of the board. Since 2009 he has been a member of the Board of the Estonian Institute of Historical Memory.

Pavol Kossey – graduated in the Faculty of Electro technology of the Slovak Technical University and worked in the field of R&D at the Rese-

ŽIVOTOPISY

tiež absolventom Teologickej fakulty Univerzity Komenského. 7 rokov pracoval ako výkonný sekretár Komisie pre laikov Konferencie biskupov Slovenska. Takmer 15 bol zahraničným sekretárom KDH (Kresťanskodemokratické hnutie). Pracoval v Bruseli ako člen kabinetu prvého člena Európskej komisie Jána Figela. V Ústave pamäti národa pracoval ako riaditeľ sekretariátu predsedu Správnej rady ÚPN a ako koordinátor zahraničnej spolupráce. Je podpredsedom Fóra kresťanských inštitúcií, ktoré združuje 58 rôznych združení a v súčasnosti je v tejto mimovládnej organizácii aj zamestnaný. Je tiež členom riadiaceho výboru Európskeho laického fóra, ktoré združuje 20 národných strešných organizácií laikov v Európe.

BIOGRAPHIES

arch Institute for Cables and Insulating Materials (VÚKI). After Velvet revolution (1989) he changed his professional orientation and graduated in 2-years long post-gradual course "Public Administration" at Academia Istropolitana. He is also a graduate of the Theological faculty of the Comenius University. He worked for 7 years as the executive secretary of the Commission for the Laity by the Slovak Bishop Conference. Almost 15 years he worked as the International Secretary of KDH (Christian Democratic Movement). He worked in Brussels as a member of the cabinet of the first Slovak member of the European Commission Mr. Ján Figel'. He worked in the Nation's Memory Institute as a head of the Secretariat of the President of the Board and also as a coordinator of the NMI's international cooperation. He is a Vice-President of the Forum of Christian Institutions which associates 58 various associations and actually he is employed in this NGO. He is also a member of the Steering Committee of the European Laity Forum bringing together 20 national umbrella organisations of laymen in Europe.

FOTOGRAFICKÁ
PRÍLOHA

PHOTOGRAPHIES

FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA

Pohľad na účastníkov konferencie (Foto: J. Endrődi)

PHOTOGRAPHIES

Auditorium of the ministerial conference (Foto: J. Endrődi)

FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA

Príhovor ministerky spravodlivosti SR Lucie Žitňanskej pri Bráne slobody (Foto: J. Endrődi)

PHOTOGRAPHIES

Speech of the Minister of Justice of the Slovak Republic Lucia Žitňanská at the Gate of Freedom (Foto: J. Endrődi)

FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA

Príhovor predsedu Správnej rady Ústavu pamäti národa Ondreja Krajňáka (Foto: J. Endrődi)

PHOTOGRAPHIES

Speech of the Chairman of the Board of Directors of the Nation's Memory Institute
(Foto: J. Endrődi)

FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA

Účastníci slávnostného zhromaždenia pri Bráne slobody (Foto: J. Endrődi)

PHOTOGRAPHIES

Participants of the ceremony at the Gate of Freedom (Foto: J. Endrődi)

FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA

Pohľad na politických väzňov a vojenskú hudbu (Foto: J. Endrődi)

PHOTOGRAPHIES

Policial prisoners and Military Music at the ceremony (Foto: J. Endrődi)

FOTOGRAFICKÁ PRÍLOHA

Účastníci konferencie pri Bráne slobody (Foto: J. Endrődi)

PHOTOGRAPHIES

Participants of the conference at the Gate of Freedom (Foto: J. Endrődi)

